

Innovasjonsstatistikk for nærings- livet 2001

Innovation Statistics in the Business Enterprise Sector 2001

Norges offisielle statistikk

I denne serien publiseres hovedsakelig primærstatistikk, statistikk fra statistiske regnskapssystemer og resultater fra spesielle tellinger og undersøkelser. Serien har først og fremst referanse- og dokumentasjonsformål. Presentasjonen skjer vesentlig i form av tabeller, figurer og nødvendig informasjon om datamaterialet, innsamlings- og bearbeidingsmetoder, samt begreper og definisjoner. I tillegg gis det en kort oversikt over hovedresultatene.

Serien omfatter også publikasjonene Statistisk årbok og Svalbardstatistikk.

Official Statistics of Norway

This series consists mainly of primary statistics, statistics from statistical accounting systems and results of special censuses and surveys, for reference and documentation purposes. Presentation is basically in the form of tables, figures and necessary information about data, collection and processing methods, and concepts and definitions. In addition, a short overview of the main results is given.

The series also includes the publications Statistical Yearbook of Norway and Svalbard Statistics.

© Statistisk sentralbyrå, august 2004
Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen, vennligst oppgi Statistisk sentralbyrå som kilde.

ISBN 82-537-6628-9 Trykt versjon
ISBN 82-537-6629-7 Elektronisk versjon

Emnegruppe
10.03

Design: Enzo Finger Design
Trykk: Statistisk sentralbyrå/85

Standardtegn i tabeller	Symbols in tables	Symbol
Tall kan ikke forekomme	Category not applicable	.
Oppgave mangler	Data not available	..
Oppgave mangler foreløpig	Data not yet available	...
Tall kan ikke offentliggjøres	Not for publication	:
Null	Nil	-
Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	Less than 0.5 of unit employed	0
Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	Less than 0.05 of unit employed	0,0
Foreløpige tall	Provisional or preliminary figure	*
Brudd i den loddrette serien	Break in the homogeneity of a vertical series	—
Brudd i den vannrette serien	Break in the homogeneity of a horizontal series	
Desimalskilletegn	Decimal punctuation mark	, (.)

Forord

Statistisk sentralbyrå har gjennomført innovasjonsundersøkelser for norsk næringsliv for årene 1992, 1997 og 2001. Undersøkelsene kartlegger blant annet omfanget av nye eller vesentlige forbedrede produktet introdusert i markedet og introduksjon av nye prosesser. Undersøkelsene er basert på felles spørreskjema og felles retningslinjer for metode mv. utarbeidet for EU's medlemsland av Eurostat, EU's statistiske kontor, (Community Innovation Surveys). Denne publikasjonen presenterer resultater og gir dokumentasjon av de norske undersøkelsene med hovedvekt på den siste undersøkelsen for 2001.

For 2001 er det gjennomført en kombinert FoU- og innovasjonsundersøkelse med felles skjema. Tidligere er disse blitt gjennomført som separate undersøkelser. Vi har til tross for dette valgt å presentere statistikken i to adskilte publikasjoner.

Frank Foyn, Frants Gundersen og Geir Petterson ved seksjon for energi- og industristatistikk har stått for utarbeidingen av publikasjonen. Ansvarlig seksjonsleder er Bjørn Bleskestad.

Hovedresultater er tidligere gitt i Dagens statistikk den 5/3-2003 på <http://www.ssb.no/emner/10/03/>

Statistisk sentralbyrå, 2. mai 2004
Oslo,

Svein Longva

Olav Ljones

Preface

Statistics Norway has performed innovation surveys in the business enterprise sector for the years 1992, 1997 and 2001. The surveys measure to which extent the enterprises have introduced new or significantly improved products in the market or introduced new processes. They are based on a common survey questionnaire and common guidelines on survey methodology for the EU member states produced by Eurostat, the statistical office in the EU (Community Innovation Surveys). This publication presents the results and documentation of the Norwegian innovation surveys, with particular emphasis on the last survey for 2001.

The 2001 survey was a combined R&D and innovation survey with a common questionnaire. In spite of this the R&D survey and the innovation survey are presented in two separate publications (NOS). Previous surveys have been conducted separately.

Mr. Frank Foyen, Mr. Geir Petterson and Mr. Frants Gundersen at the Division for Energy and Industrial Production Statistics have prepared this publication. Mr. Bjørn Bleskestad is Head of Division.

Statistics Norway,
Oslo, 2 May 2004

Svein Longva

Olav Ljones

Innhold

Figurregister	7
Tabellregister.....	7
1.Hovedresultater	10
1.1. Hovedresultater	10
2. Bakgrunn og formål.....	13
2.1. Formål og historie	13
2.2. Brukere og anvendelsesområder	13
3. Om produksjon av statistikken	14
3.1. Omfang	14
3.2. Datakilder	14
3.3. Utvalg	14
3.4. Datainnsamling.....	15
3.5. Oppgavebyrde	15
3.6. Kontroll og revisjon.....	15
3.7. Analyse.....	15
4. Begreper, kjennemerker og grupperinger	15
4.1. Definisjon av statistiske enheter	15
4.2. Definisjon av de viktigste kjennemerkene.....	16
4.3. Standardgrupperinger.....	16
5. Feilkilder og usikkerhet.....	16
5.1. Innsamlings- og bearbeidingsfeil	16
5.2. Utvalgsfeil.....	17
5.3. Ikke-utvalgsfeil.....	17
6. Sammenliknbarhet og sammenheng.....	17
6.1. Sammenliknbarhet over tid og sted	17
6.2. Sammenheng med annen statistikk	17
7. Tilgjengelighet	18
7.1. Internettadresse.....	18
7.2. Språk i artikler og tabeller	18
7.3. Publikasjoner	18
7.4. Lagring og anvendelse av grunnmaterialet.....	18
7.5. Annen dokumentasjon	18
Tabelldel.....	25
Vedlegg	
A. Undersøkelsesskjema	67
B. Eksempler på innovasjon	79
Tidligere utgitt på emneområdet.....	83
De sist utgitte publikasjonene i serien Norges offisielle statistikk	84

Contents

List of tables	9
1. Main results	19
1.1. Main results	19
2. Background and purpose	20
2.1. Purpose and history	20
2.2. Users and applications	20
3. Production of the statistics	21
3.1. Scope.....	21
3.2. Data sources	21
3.3. Sample.....	21
3.4. Collection of data	21
3.5. Response burden	21
3.6. Control and revision.....	21
3.7. Analysis.....	21
4. Terms, variables and classifications	22
4.1. Definition of statistical units	22
4.2. Definition of the main variables	22
4.3. Standard classification.....	22
5. Sources of error and uncertainty	23
5.1. Collection and processing errors	23
5.2. Sampling errors.....	23
5.3. Non-sampling errors	23
6. Comparability and correlation	23
6.1. Comparability over time and place.....	23
6.2. Correlation with other statistics	23
7. Availability	23
7.1. Internet address	23
7.2. Language.....	23
7.3. Publications	24
7.4. Storing and use of the primary data.....	24
7.5. Other documentation	24
Tables	25
Appendices	
A. R & D and Innovation survey 2001	79
B. Examples of Innovation	93
Previously issued on the subject	95
Recent publications in the series Official Statistics of Norway	96

Figurregister

1.	Andel innovative foretak i næringslivet, etter størrelsesgruppe. 1997 og 2001	10
2.	Andel foretak med nye produkter for foretaket og for markedet, etter størrelsesgruppe. 2001	10
3.	Andel foretak med strategiske og organisatoriske endringer. Innovative og ikke-innovative foretak. 2001	11
4.	Omsetning av nye og forbedrede produkter i industri og bergverksdrift etter sysselsettingsgruppe. Prosent av omsetning. 2001	11
5.	Innovasjonskostnader etter type. Industri bergverksdrift og tjenesteyting. 2001	12
6.	Samarbeidspartner og viktig samarbeidspartner for foretak med innovasjonssamarbeid. Prosent. 2001	12
7.	Informasjonskilder for innovasjonsvirksomhet. 2001	12
8.	Effekter av innovasjonsvirksomheten etter hovednæring. 2001	12
9.	Faktorer som begrenset innovasjonsvirksomhet. Relativ andel. Foretak med og uten innovasjon. 2001	13

Tabellregister

1.	Innovative foretak etter sysselsettingsgruppe. Prosent av foretak i populasjonen. 1992, 1997, 2001	25
2.	Innovasjonskostnader som prosent av omsetning, etter sysselsettingsgruppe i 1992, 1997, 2001	25
3.	Omsetning av nye og endrede produkter i prosent av samlet omsetning etter sysselsettingsgruppe i 1992, 1997, 2001	26
4a.	Innovative foretak etter næring. Prosent av foretak i populasjonen. 2001	27
4b.	Innovative foretak etter sysselsettingsgruppe. Prosent av foretak i populasjonen. 2001	28
5a.	Innovasjonskostnader etter kostnadstype og næring. Mill. kr. 2001	29
5b.	Innovasjonskostnader etter kostnadstype og sysselsettingsgruppe. Mill. kr. 2001	30
6.a.	Innovasjonskostnader totalt og som andel av omsetning etter næring. Mill. NOK. 2001	31
6.b.	Innovasjonskostnader totalt og som andel av omsetning etter sysselsettingsgruppe. Mill.NOK.2001	32
7.a.	Omsetning av nye og endrede produkter i prosent av samlet omsetning etter næring. 2001	33
7.b.	Omsetning av nye og endrede produkter i prosent av samlet omsetning etter sysselsettingsgruppe. 2001	35
8.a.	Effekter av innovasjonsvirksomheten etter næring. Andelen av enhetene med innovasjon som har oppgitt gjeldende faktor til å være av stor betydning. 1999-2001	36
8.b.	Effekter av innovasjonsvirksomheten etter sysselsettingsgruppe. Andelen av enhetene med innovasjon som har oppgitt gjeldende faktor til å være av stor betydning. 1999-2001	38
9.a.	Informasjonskilder til innovasjonsvirksomheten etter næring. Andelen av enhetene med innovasjon som har oppgitt gjeldende aktører til å være av stor betydning. 1999-2001	39
9.b.	Informasjonskilder til innovasjonsvirksomheten etter sysselsettingsgruppe. Andelen av enhetene med innovasjon som har oppgitt gjeldende aktører til å være av stor betydning. 1999-2001	41
10.a.	Samarbeidspartnere i innovasjonsvirksomhet etter næring. Prosent av foretak med samarbeid. 1999-2001	42
10.b.	Samarbeidspartnere i innovasjonsvirksomhet etter sysselsettingsgruppe. Prosent av foretak med samarbeid. 1999-2001	44
11.a.	Betydningen av innovasjonssamarbeidet etter type samarbeidspartner og næring. Andelen av enhetene med samarbeid som har oppgitt gjeldende aktører til å være av stor betydning. 1999-2001	45
11.b.	Betydningen av innovasjonssamarbeidet etter type samarbeidspartner og sysselsettingsgruppe. Andelen av enhetene med samarbeid som har oppgitt gjeldende aktører til å være av stor betydning. 1999-2001	47
12.a.	Samarbeidspartnere i innovasjonsvirksomhet fordelt på land og næring. Prosent av foretak med samarbeid. 1999-2001	48
12.b.	Samarbeidspartnere i innovasjonsvirksomhet fordelt på land og sysselsettingsgruppe. Prosent av foretak med samarbeid. 1999-2001	49
13.a.	Hindringer for innovasjonsvirksomhet etter næring for enheter med og uten innovasjon. Prosent. 1999-2001	50
13.b.	Hindringer for innovasjonsvirksomhet etter sysselsettingsgruppe for enheter med og uten innovasjon. Prosent. 1999-2001	52
14.a.	Faktorer som begrenser innovasjonsvirksomheten for enheter med innovasjon. Andelen av enhetene som har oppgitt gjeldende faktor til å være av stor betydning. Prosent. 1999-2001	53
14.b.	Faktorer som begrenser innovasjonsvirksomheten for enheter med innovasjon etter sysselsettingsgruppe. Andelen av enhetene som har oppgitt gjeldende faktor til å være av stor betydning. Prosent. 1999-2001	55

15.a	Faktorer som begrenser innovasjonsvirksomheten for enheter uten innovasjon etter næring. Andelen av enhetene som har oppgitt gjeldende faktor til å være av stor betydning. Prosent. 1999-2001	56
15.b.	Faktorer som begrenser innovasjonsvirksomheten for enheter uten innovasjon etter sysselsettingsgruppe. Andelen av enhetene som har oppgitt gjeldende faktor til å være av stor betydning. Prosent. 1999-2001	58
16.a.	Bruk av patenter og andre beskyttelsesmetoder etter næring. Prosent av innovative foretak. 1999-2001	59
16.b.	Bruk av patenter og andre beskyttelsesmetoder etter sysselsettingsgruppe. Prosent av innovative foretak. 1999-2001	61
17.a.	Andre viktige strategiske og organisatoriske endringer gjennomført i enheter med innovasjon etter næring. Prosent. 1999-2001	62
17.b.	Andre viktige strategiske og organisatoriske endringer gjennomført i enheter med innovasjon etter sysselsettingsgruppe. Prosent. 1999-2001	63
18.a.	Andre viktige strategiske og organisatoriske endringer gjennomført i enheter uten innovasjon etter næring. Prosent. 1999-2001.	64
18.b.	Andre viktige strategiske og organisatoriske endringer gjennomført i enheter uten innovasjon etter sysselsettingsgruppe. Prosent. 1999-2001	65
19.	Antall foretak i populasjon og nettoutvalg etter næring og sysselsettingsgruppe. 2001	66

List of tables

1.	Enterprises with innovation by size-class. Percent of population. 1992, 1997, 2001	25
2.	Innovation expenditure as percent of turnover by size-class in 1992, 1997, 2001	25
3.	Turnover distributed on new or improved products by percent of total turnover and by size-class 1992, 1997, 2001	26
4a.	Innovative enterprises by sector of activity. Percent of enterprises in population. 2001	27
4b.	Innovative enterprises by size class. Percent of enterprises in population. 2001	28
5a.	Innovation expenditure by type and sector of activity. Mill. NOK. 2001	29
5b.	Innovation expenditure by type and size-class. Mill. NOK. 2001	30
6.a.	Total innovation expenditure and innovation expenditure as share of turnover, by sector of activity. Mill.NOK. 2001	31
6.b.	Total innovation expenditure and innovation expenditure as share of turnover by size class. Mill.NOK. 2001	32
7.a.	New or significantly improved products in per cent of turnover by sector of activity. 2001	33
7.b.	New or significantly improved products in per cent of turnover by size-class. 2001	35
8.a.	Effects of innovation by sector of activity. Share of enterprises with innovation reporting relevant factor having high degree of impact. 1999-2001	36
8.b.	Effects of innovation by size class. Share of enterprises with innovation reporting relevant factor having high degree of impact. 1999-2001	38
9.a.	Sources of information for innovation by sector of activity. Share of enterprises with innovation reporting relevant source having high importance. 1999-2001	39
9.b.	Sources of information for innovation by size class. Share of enterprises with innovation reporting relevant source having high importance. 1999-2001.	41
10.a.	Innovation co-operation by sector of activity. Percent of enterprises with co-operation. 1999-2001	42
10.b.	Innovation co-operation by size-class. Percent of enterprises with co-operation. 1999-2001	44
11.a.	Importance of innovation co-operation by partner and NACE. Share of enterprises with co-operation reporting relevant partner having high importance. 1999-2001	45
11.b.	Importance of innovation co-operation by partner and size-class. Share of enterprises with co-operation reporting relevant partner having high importance. 1999-2001	47
12.	Innovation co-operation partner by location and sector of activity. Percent of enterprises with co-operation. 1999-2001	48
12.b.	Innovation co-operation partner by location and size-class. Percent of enterprises with co-operation. 1999-2001	49
13.a.	Hampered innovation activity by sector of activity for enterprises with and without innovation. Percent. 1999-2001	50
13.b.	Hampered innovation activity by size-class for enterprises with and without innovation. Percent. 1999-2001	52
14.a.	Factors hampering innovation activity for enterprises with innovation activity by sector of activity. Share of enterprises reporting relevant factor having high degree of importance. Percent. 1999-2001	53
14.b.	Factors hampering innovation activity for enterprises with innovation activity by size-class. Share of enterprises reporting relevant factor having high degree of importance. Percent. 1999-2001	55
15.a.	Factors hampering innovation activity for enterprises without innovation activity by sector of activity. Share of enterprises reporting relevant factor having high degree of importance. Percent. 1999-2001	56
15.b.	Factors hampering innovation activity for enterprises without innovation activity by size-class. Share of enterprises reporting relevant factor having high degree of importance. Percent. 1999-2001	58
16.a.	Patents and other protection methods by sector of activity. Percent of enterprises with innovation. 1999-2001	59
16.b.	Patents and other protection methods by size class. Percent of enterprises with innovation. 1999-2001	61
17.a.	Other important strategical and organisational changes in enterprises with innovation by sector of activity. Percent. 1999-2001	62
17.b.	Other important strategical and organisational changes in enterprises with innovation by size class. Percent. 1999-2001	63
18.a.	Other important strategical and organisational changes in enterprises without innovation by sector of performance. Percent. 1999-2001.....	64
18.b.	Other important strategical and organisational changes in enterprises without innovation by size class. Percent. 1999-2001	65
19.	Number of enterprises in population and net-sample by Industry and size-class. 2001	66

1. Hovedresultater

1.1. Hovedresultater

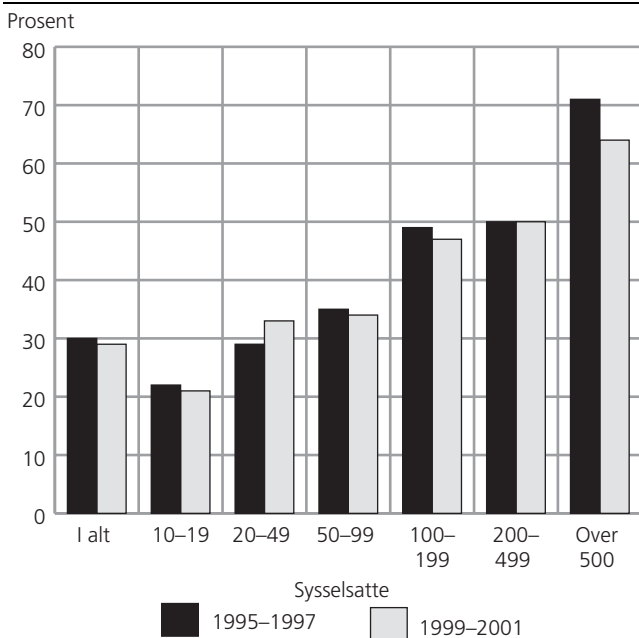
Innovative foretak

Innovasjonsundersøkelsen 2001 viser at 29 prosent av foretakene i Norge har introdusert nye eller vesentlige endrede produkter eller prosesser i perioden 1999–2001, og kan kalles innovative. SSB gjennomførte forrige innovasjonsundersøkelse for året 1997. Norske foretak er generelt ikke blitt mer innovative siden den gang. I 1997 var det 30 prosent av foretakene som var innovative. Også i forhold til den første innovasjonsundersøkelsen for 1992, som bare omfattet industri, er det forholdsvis små endringer.

Sammenliknet med de andre nordiske landene er norske foretak noe mindre innovative. Ser vi bare på industri oppgir 36 prosent av de norske foretakene at de har utviklet nye produkter og prosesser, mens de tilsvarende andelen er 40 prosent i Sverige, 44 prosent i Finland og 50 prosent i Danmark (for perioden 1998–2000).

26 prosent av foretakene har introdusert nye eller vesentlig endrede produkter. Det er langt færre foretak som har introdusert produkter som ikke bare er nye eller forbedrede for foretaket, men også for foretakets marked. Bare 12 prosent av foretakene hadde utviklet slike nye markedsprodukter.

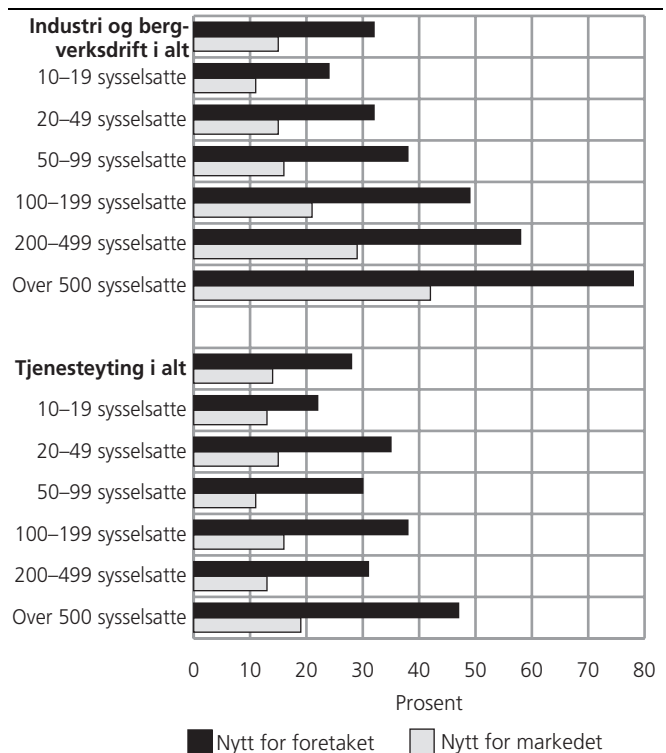
Figur 1. Andel innovative foretak i næringslivet, etter størrelsesgruppe. 1997 og 2001

Innovasjonsgraden varierer i stor grad etter størrelsen på foretakene, med de største enhetene som oftere innovative enn de mindre enhetene. For næringslivet samlet hadde hele 64 prosent av foretak med over 500 sysselsatte introdusert nye eller vesentlige endrede produkter eller prosesser i 2001. Bare 21 prosent av

foretakene med mellom 10 og 19 sysselsatte hadde gjort det samme. Forskjellen mellom store og små foretak er større innenfor industrien enn for tjenesteytende virksomhet. Hele 78 prosent av de største industriforetakene var involvert i innovativ virksomhet mot bare 27 prosent av de minste. Innenfor tjenesteytende sektor er bare 52 prosent av de største enhetene involvert i innovasjonsvirksomhet og 23 prosent av de minste.

Figur 2. Andel foretak med nye produkter for foretaket og for markedet, etter størrelsesgruppe. 2001

De fleste foretakene hadde utviklet sine produkter eller prosesser selv, 66 prosent for produkter og 51 for prosesser. Bare henholdsvis 11 og 15 prosent oppga at de var utviklet av andre. Omtrent dobbelt så mange oppga at de var utviklet i samarbeid med andre (23 og 29 prosent). For foretak med produktinnovasjoner er det klare forskjeller mellom industri og tjenesteyting. Bare 4 prosent av industriforetakene oppga at produktene er utviklet av andre. Dette er i all hovedsak foretak med færre enn 50 sysselsatte.

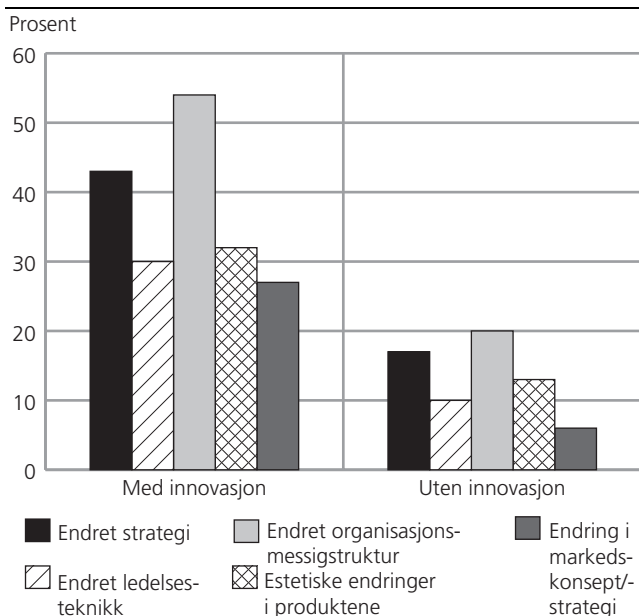
FoU er viktig faktor i innovasjonsprosessen (se avsnitt om Innovasjonskostnader). Likevel har vel 40 prosent av de innovative foretakene utviklet nye produkter eller prosesser uten bruk av egen FoU.

Innovative foretak er klart mer internasjonalt orientert enn andre foretak som har en mer nasjonal og lokal markedsforankring. Blant innovative industriforetak rapporterer 28 prosent at deres viktigste marked er internasjonalt, mens bare 9 prosent av de øvrige industriforetakene har utlandet som viktigste marked. En større del av de innovative foretakene opererer også på et bredere nasjonalt marked enn de øvrige foretakene

som i større grad opptrer i et lokalt marked, dvs. innenfor en avstand av 50 km. Det er også en klar tendens til at store foretak opererer mer internasjonalt enn små foretak. Den samme strukturen ser en mellom innovative og andre foretak innenfor de tjenesteytende næringene, men de tjenesteytende foretakene er generelt mindre internasjonalt orientert og mer lokalt orientert enn industriforetakene. Det er også mindre forskjeller mellom små og store foretak innenfor tjenesteyting. Dette gjenspeiler seg også i foretakenes eksportintensitet. 41 prosent av alle foretak eksporterer en del av sine produkter. For innovative foretak er andelen 56 prosent, mens den er 35 prosent for andre foretak. Innovative foretak står for omlag 75 prosent av all eksport. Industrien er ikke overraskende langt mer eksportintensiv enn tjenesteyting.

Innovasjonsundersøkelsen omhandler primært utvikling av nye og vesentlig forbedrede produkter og prosesser. Ved undersøkelsen i 2001 ble det også stilt spørsmål om andre viktige strategiske og organisatoriske endringer som ikke er direkte knyttet til produkt- eller prosessutviklingen. 29 prosent av alle foretak hadde gjennomført vesentlige organisasjonsmessige endringer, 25 prosent hadde gjennomført ny eller vesentlig endret strategi for foretaket og 16 prosent sier de har innført nye ledelsesteknikker. Det er markant flere innovative foretak som har gjennomført slike endringer enn foretak uten innovasjon. 54 prosent av alle innovative foretak har gjennomført vesentlig organisasjonsmessige endringer, mens bare 20 prosent av de øvrige foretakene har gjort dette. Tilsvarende forskjeller er det for andre strategiske endringer. Det er en klar positiv samvariasjon mellom foretakenes størrelse og omfanget av strategiske og organisatoriske endringer. Jo større foretaket er, desto mer utbredt er det med slike endringer. Det er imidlertid ikke bare en

Figur 3. Andel foretak med strategiske og organisatoriske endringer. Innovative og ikke-innovative foretak. Prosent. 2001

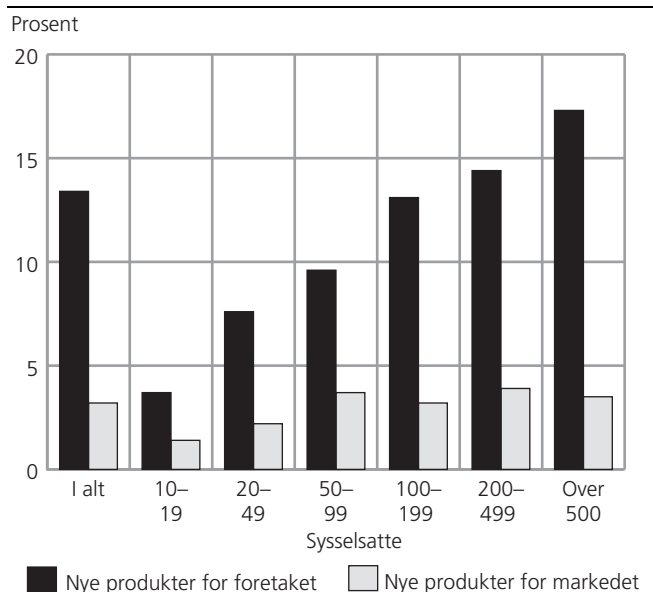
ren størrelseeffekt som gjør seg gjeldende. Innenfor samme størrelsesgrupper er det en høyere andel av de innovative foretakene som også gjennomfører strategiske og organisatoriske endringer enn de øvrige foretakene. Det er derfor en positiv samvariasjon mellom utvikling av produkter og prosesser og gjennomføring av andre strategiske og organisatoriske endringer.

Omsetning av nye og endrede produkter

Av den samlede omsetningen i industrien i 2001 utgjorde nye eller vesentlig endrede produkter 13 prosent. Andelen stiger fra i underkant av 4 prosent for de minste foretakene til vel 17 prosent for de største. Pga. definisjonsmessige endringer er det ikke mulig å helt sammenlikne resultatene fra 2001-undersøkelsen med de to tidligere undersøkelsene. Norge ligger klart lavere enn de andre nordiske landene når det gjelder omsetning av nye eller endrede produkter.

Ser vi bare på omsetningen for innovative foretak er andelen for industri som helhet 21 prosent. For innovative foretak er andelen fallende fra 25 for de minste foretakene til 20 prosent for de største. Dette viser at blant innovative foretak er småforetakene vel så innovasjonsintensive som de store foretakene.

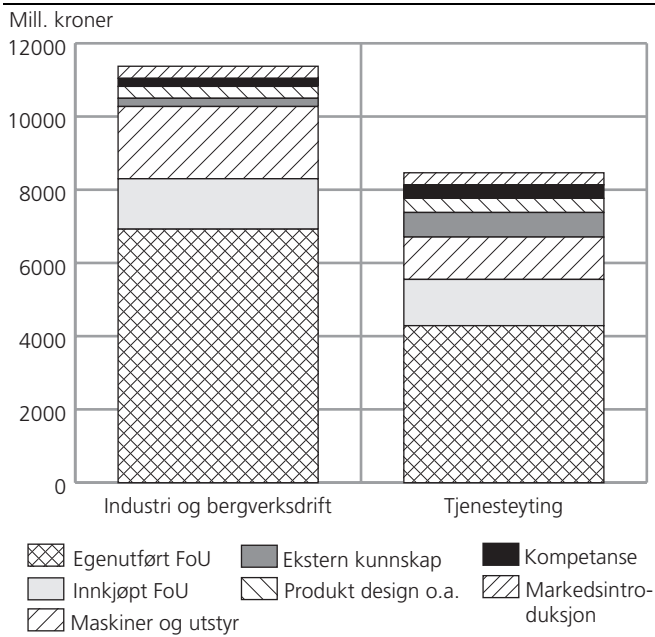
Figur 4. Omsetning av nye og forbedrede produkter i industri og bergverksdrift etter sysselsettingsgruppe. Prosent av omsetning. 2001

Innovasjonskostnader

Næringslivets kostnader til innovasjonsvirksomheten i 2001 var på litt over 23 milliarder kroner, noe som tilsvarte 1,5 prosent av total omsetning i næringslivet. Dette er svakt lavere enn i undersøkelsen for 1997 (1,7 prosent). Sverige og Finland har klart relativt høyere kostnader til innovasjon enn Norge. Innenfor norsk industri er innovasjonskostnadenes andel 2,3 prosent, mens i tjenesteytende næringer er andelen på 1,3 prosent. Over halvparten av innovasjonskostnadene er egenutført FoU. Andre kostnadskomponenter er

Figur 5. Innovasjonskostnader etter type. Industri bergverks drift og tjenesteyting. 2001

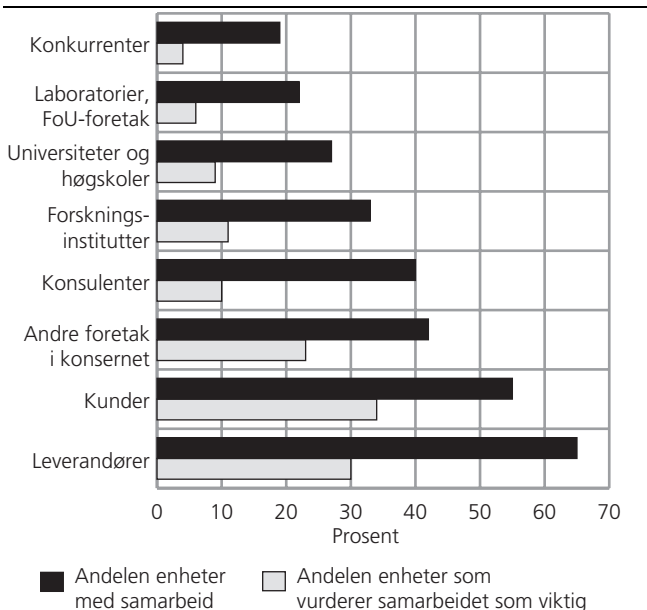

produktdesign, kompetanseoppbygging, markedsintroduksjon og innkjøp av ekstern kunnskap.

Mange samarbeider

Samarbeid med andre for å dele kostnader og kompetanse kan være nødvendig i en innovasjonsprosess, og 41 prosent av foretakene med innovasjon rapporterte at de hadde aktivt samarbeid med andre aktører. Leverandører er den mest brukte samarbeidspartner. To av tre foretak med samarbeid oppgir at de samarbeider med leverandør, og én av tre oppgir dette samarbeidet som viktig for prosjektet. Selv om noen færre oppgir kunder som samarbeidspartner, 56 prosent, er det

Figur 6. Samarbeidspartner og viktig samarbeidspartner for foretak med innovasjonssamarbeid. Prosent. 2001.

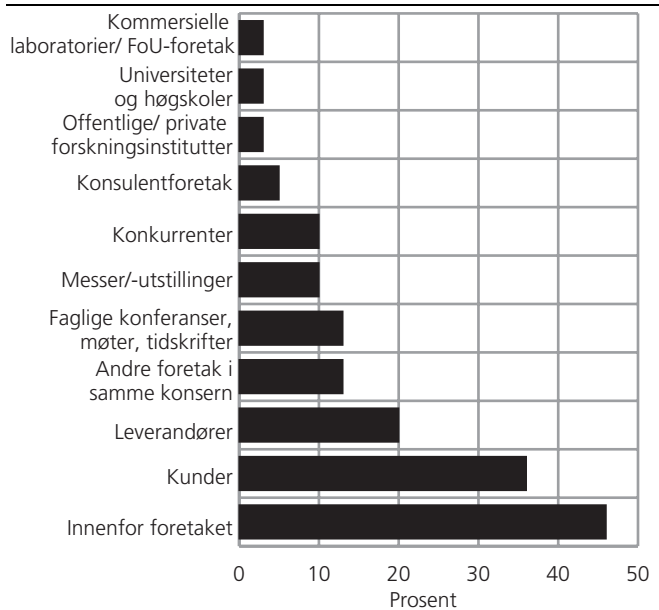

flere som oppgir kunder som en viktig samarbeidspartner, oppgitt av 39 prosent. Andre foretak innenfor samme konsern er også en viktig samarbeidspartner, spesielt for større foretak.

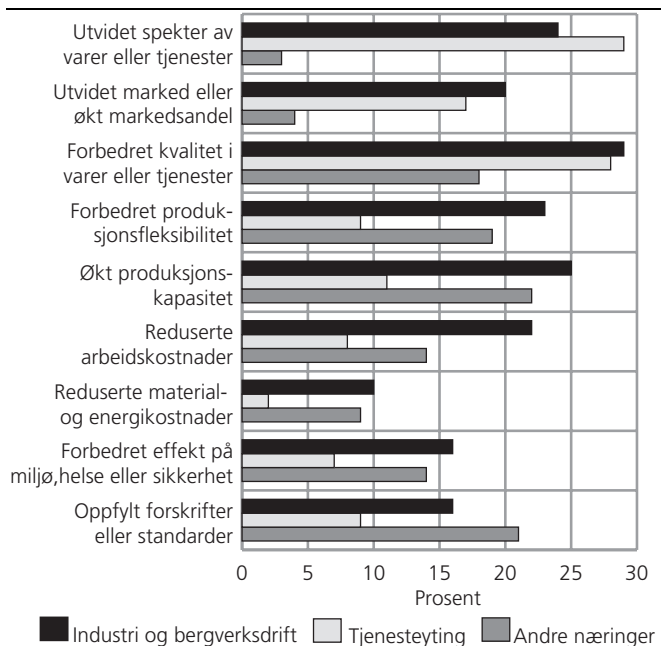
Ulike informasjonskilder

Foretakene benytter seg av ulike informasjonskilder for å få kompetanse og ideer til utvikling av nye produkter og prosesser. Informasjon utvekslet internt i foretaket er den mest brukte informasjonskilden, og hele 47 prosent av foretakene oppgir dette som en viktig kilde til informasjon. Kunder er også viktig; 36 prosent ser på informasjon fra denne gruppen som viktig.

Figur 7. Informasjonskilder for innovasjonsvirksomhet. 2001

Figur 8. Effekter av innovasjonsvirksomheten etter hovednæring i perioden 1999-2001

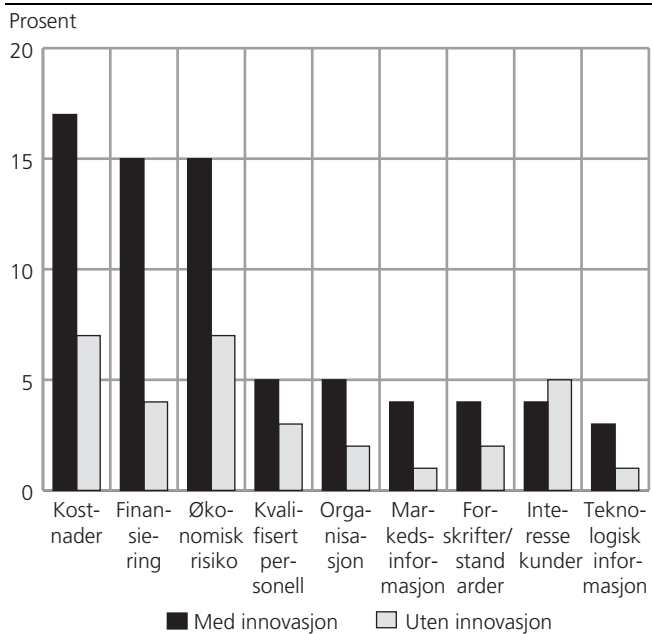
Effekter av innovasjon

Resultatet av innovasjonsvirksomheten kan gi flere positive effekter for foretaket. Forbedret kvalitet i varer og tjenester og utvidet spekter av varer og tjenester er de effektene som flest foretak har oppgitt som viktige, henholdsvis 28 og 23 prosent. 16 prosent hadde økt sin markedsandel.

Økonomiske faktorer hindrer innovasjon

Et betydelig antall foretak rapporterte at deres innovasjonsaktivitet var hindret av ulike årsaker. Økonomiske faktorer var de som ble hyppigst oppgitt; for høye innovasjonskostnader, for stor økonomisk risiko og mangel på finansieringsmuligheter. Andre faktorer som mangel på kvalifisert personell eller mangel på teknologisk informasjon ble oppgitt av forholdsvis få. For enheter uten innovasjon rapporterte 16 prosent av foretakene at de ikke hadde innovativ aktivitet på grunn av tidligere gjennomførte innovasjoner og hele 49 prosent mente det ikke var behov for innovasjonsvirksomhet på grunn av markedsforholdene.

Figur 9. Faktorer som begrenset innovasjonsvirksomhet. Relativ andel. Foretak med og uten innovasjon. 2001

2. Bakgrunn og formål

2.1. Formål og historie

Innovasjonsundersøkelsen er en periodisk undersøkelse og har til nå vært gjennomført hvert fjerde år siden 1992. Målet er å kartlegge omfanget av innovasjoner i norsk næringsliv, og å fokusere på faktorer av betydning for innovasjonsprosessen. Innovasjon er et samlebegrep for den nyskaping som skjer i foretakene, både på produkt- og prosessiden. Det er av avgjørende betydning for foretakene at de lykkes med å frambringe slike lønnsomme nyskapingen for at de skal kunne overleve i et konkurranseutsatt marked.

I innovasjonsundersøkelsene kartlegges bl.a. hvor mange enheter som faktisk driver med innovasjonsaktivitet, type innovasjon (produkt/prosess), ressursene de bruker på slik aktivitet, omsetning av nye produkter, hvor de får idéene og kunnskapen fra, hvem de samarbeider med og hemmende faktorer for innovasjonsvirksomheten.

Innovasjonsundersøkelsen blir gjennomført etter et felles opplegg for EØS-landene. EUROSTAT (EUs statistiske kontor) har sammen med medlemslandene utarbeidet innhold og rammen for undersøkelsen med et felles spørreskjema og felles metoder for utvalg, kontroller og estimeringer. Indikatorene baserer seg metodemessig på den såkalte Oslo-manualen, som ble første gang publisert av OECD i 1992. En revidert utgave ble publisert av EUROSTAT/OECD i 1997. Denne utgaven er nå under revisjon. Undersøkelsene ble i utgangspunktet tilpasset industrien, men dekker nå også store deler av tjenesteytende sektor.

Den norske undersøkelsen for 2001 er en del av Eurostats tredje Community Innovation Survey (CIS3) og er en videreføring av de to første innovasjonsundersøkelsene, CIS1, som ble gjennomført for året 1992 og CIS2 for året 1997. Omfang og innhold er imidlertid endret på enkelte punkter slik at man bør være varsom med å trekke for sterke sammenligninger, både over tid og mellom land, for om mulig forklare eventuelle endringer i foretakenes innovasjonsadferd.

Den første norske innovasjonsundersøkelsen (basert på CIS I) kartla innovasjonsvirksomheten innenfor oljeutvinning, bergverksdrift og industri. Undersøkelsen var frivillig og 52 prosent av enhetene svarte på undersøkelsen den gang. Fra og med undersøkelsen i 1997 (basert på CIS2) ble tjenesteytende næringer inkludert og spørreskjemaet ble revidert. Samtidig ble undersøkelsen gjort svarpliktig med hjemmel i statistikkloven og svarprosenten økte til 93 prosent. Felles for de to første undersøkelsene er utvalgsmetoden. Både i 1992 og 1997 var hovedregelen at man spurte 35 prosent av enhetene med mindre enn 50 sysselsatte, 50 prosent av enhetene med mellom 50 og 100 sysselsatte og 100 prosent (totaltelling) av enhetene med 100 sysselsatte eller mer.

Undersøkelsen for 2001 bygger videre på 1997-undersøkelsen, men med visse justeringer i skjemainnhold. Utvalgsmetoden er endret ved at alle enheter over 50 sysselsatte ble fulltelt.

Neste innovasjonsundersøkelsen er planlagt i 2005 for statistikkåret 2004.

2.2. Brukere og anvendelsesområder

Viktige brukere er Nærings- og handelsdepartementet og Norges forskningsråd. Oppdaterte teknologiske indikatorer gir god innsikt i det norske innovasjonssys-

temet og det brukes bl.a. i utviklingen av en nasjonal innovasjonsplan for norsk næringsliv. For Norge er det en stor utfordring i å løfte innovasjonsaktiviteten for å hevde seg med de landene vi konkurrerer med. Det innebærer en sterkere offentlig og privat satsing på forskning, samt en bedre utnyttelse av oppnådde resultater i form av økt innovasjon.

I tillegg til Nærings- og handelsdepartementet og Norges forskningsråd brukes statistikken av en lang rekke næringslivsorganisasjoner, medier, forskere samt andre offentlige myndigheter. Bruken av statistikken har vært stigende de seneste år på grunn av den økte fokus på innovasjon som en vesentlig forutsetning for økonomisk vekst.

Samordningen av Eurostats innovasjonsundersøkelser gir bedre muligheter til å sammenligne norske forhold med andre konkurrerende land. En slik sammenligning er viktig, fordi det a priori ikke er mulig å stille opp noe eksakt mål for hvor stor innovasjonsinnsatsen bør være, eller hvilket nivå på resultatene man skal forvente. Innovasjon foregår som ledd i foretakenes konkurranse i markedene, slik at hva som er et hensiktsmessig nivå på innsats og resultater i stor grad bestemmes av hva konkurrentene foretar seg. Siden store deler av norsk næringsliv er utsatt for internasjonal konkurranse, blir derfor det relevante sammenligningsgrunnlaget hva tilsvarende virksomhet i utlandet satser og oppnår. Det må likevel sies at det ikke er uproblematisk å måle innovasjonsvirksomhet og dermed foreta sammenlikninger mellom land. En skal derfor være varsom med å trekke for sterke konklusjoner om forskjeller mellom land. Et sentralt sammenligningsgrunnlag er EU's indikatorsett for innovasjon (Innovation Scoreboard). Dette indikatorsettet blir utarbeidet av DG Enterprise som er ansvarlig for EU's innovasjonspolitik. Dokumentasjon og oppdaterte indikatorer er tilgjengelig på <http://trendchart.cordis.lu>

3. Om produksjon av statistikken

Gjennomføring av undersøkelsen bygger i stor grad på anbefalinger gitt av Eurostat. Dette gjelder bl.a. statistisk enhet, omfang av næringer og utvalgsmetodikk.

3.1. Omfang

Innovasjonsundersøkelsen for 2001 er gjennomført av Statistisk sentralbyrå som en representativ utvalgsundersøkelse for næringslivet. Undersøkelsen omfattet alle næringer spesifisert av Eurostat: hele industrien og deler av de tjenesteytende næringene, samt olje- og gassutvinning og kraft- og vannforsyning. I tillegg omfattet den norske undersøkelsen fiskeoppdrett og bygg- og anleggsvirksomhet.

Undersøkelsen ble gjennomført som en kombinert FoU- og innovasjonsundersøkelse med felles skjema og felles utvalg av foretak.

Foretak er som i de to foregående undersøkelsene, brukt som statistisk enhet i innovasjonsundersøkelsen for 2001. Foretak er den minste juridiske enhet og er entydig definert med et unikt foretaksnummer. Et foretak kan bestå av en eller flere bransjeenheter og bedrifter. Bedrift er en geografisk lokalisert enhet med hovedaktivitet avgrenset til en næringsundergruppe, og er den minste enheten SSB samler inn næringsstatistikk for. En bransjeenhet er alle bedriftene i foretaket med aktivitet i samme næring, og er derfor ikke entydig geografisk lokalisert. Hvis et foretak bare består av en bedrift, så er bedrift, bransjeenhet og foretak identiske enheter. Et foretak med bedrifter i forskjellige næringer vil bestå av flere bransjeenheter. Et foretak blir næringsklassifisert¹ etter den aktivitet som yter størst bidrag til foretakets verdiskapning.

Populasjonen i undersøkelsen ble dannet på grunnlag av SSB bedrifts- og foretaksregister. Alle foretak med aktive bedrifter og med næringskode i henhold til utvalgsplanen ble inkludert. Foretak som var under endring (fusjon/oppkjøp/avvikling/ny næring) eller aktive bedrifter knyttet til opphørte foretak ble ikke tatt med i undersøkelsen. Foretak med færre enn 10 sysselsatte ble ikke inkludert. Endelig målpopulasjon utgjorde 11 913 foretak.

3.2. Datakilder

Hovedkilden for data er eget spørreskjema for undersøkelsen. Dette følger i hovedsak strukturen i Eurostats harmoniserte skjema, bortsett fra enkelte justeringer som skyldes at den norske undersøkelsen ble gjennomført med et felles FoU- og innovasjonsskjema. Utover dette er det innhentet supplerende og utfyllende informasjon fra bedrifts- og foretaksregisteret, momsregisteret og innleverte årsrapporter i Statistisk sentralbyrå. Foretakenes hjemmesider er også benyttet.

3.3. Utvalg

Utvalget til FoU- og innovasjonsundersøkelsen 2001 er felles og består av tre deler:

- Alle enheter med minst 50 sysselsatte fulltelles.
- I tillegg fulltelles alle foretak med mellom 10 og 50 sysselsatte som rapporterte at de hadde egenutført FoU for mer enn 1 million kroner eller innkjøpt FoU for mer enn 3 millioner kroner i 1999.
- Utover utvalget av enheter med minst 50 sysselsatte og tilleggsutvalget består undersøkelsen av et sannsynlighetsutvalg av enheter med mellom 10 og 50 sysselsatte. Enhetene inndeles i ulike strata før trekking; etter to-siffer næringskode og størrelsesgruppene 10-19 og 20-49 sysselsatte. Det trekkes et tilfeldig utvalg, nærmere bestemt 35 prosent av

¹ Standard for næringsgruppering, NACE.

enhetene innenfor de ulike strataene. Unntak er næring 15 *Produksjon av næringsmidler og drikkevarer*, næring 22 *Forlagsvirksomhet, grafisk produksjon*, næring 45 *Bygg- og anleggsvirksomhet* og næring 51 *Agentur og engroschandelen*. Dette er næringer med svært mange enheter slik at trekkeprosenten for de to første næringene ble satt til 10 prosent, mens den for de to siste ble satt til 5 prosent. For næringer som er så små at 35 prosent av enhetene blir færre enn 15, er andelen som trekkes ut økt, slik at det ikke trekkes ut færre enn 15 enheter i hvert strata

Undersøkelsen omfatter altså bare foretak med minst 10 sysselsatte.

Totalt ble 4610 enheter trukket ut til undersøkelsen og utgjør dermed undersøkelsens bruttoutvalg. Av disse fikk vi tilbakemelding fra 404 enheter om at foretaket var nedlagt, konkurs eller fusjonert. Disse ble tatt ut av populasjonen slik at bruttoutvalget endte på 4206 enheter. Av disse hadde 1946 enheter 50 sysselsatte eller mer og 2260 under 50 sysselsatte. Totalt var det 3899 enheter som svarte på skjemaet. Det ga en svarprosent på omtrent 93 prosent. På grunnlag av dette er beregnet innovasjonsaktiviteten for resten av enhetene.

I statistikken benyttes stratifisering for å redusere skjevheter i utvalget. Det stratifiseres etter næring og antall ansatte. Før materialet vektet og blåses opp foretas en etterstratifisering av utvalget for å justere for skjevheter som kan ha oppstått på grunn av frafall.

For en mer detaljert oversikt over utvalget og dekningsgrader henvises til tabell 19 i tabellverket.

3.4. Datainnsamling

I 2001-undersøkelsen falt FoU- og innovasjonsundersøkelsen sammen i tid, slik at begge undersøkelsene ble integrert i samme skjema. Skjemaene ble sendt ut i månedskiftet mai/juni 2002, med 3 ukers svarfrist. Undersøkelsen var oppgavepliktig med hjemmel i statistikkloven og foretakene ble fulgt opp dersom oppgaven uteble. Det ble sendt 2 påminnelser før vedtak om tvangsmulkt ble gjort.

3.5. Oppgavebyrde

Innovasjonsundersøkelsen kan karakteriseres som tung og oppgavebyrden forholdsvis omfattende. Tid brukt til utfylling av skjema er beregnet til 45 minutter i gjennomsnitt. Dette gir en samlet oppgavebyrde for oppgavegiverne på 3225 timeverk.

3.6. Kontroll og revisjon

Oslo manualen gir retningslinjer for revisjon av innovasjonsdata. I tillegg var det utarbeidet en oversikt over eksempler på innovasjon (se vedlegg B). Likevel er det vanskelig for enkelte enheter å trekke en klar grense for hva som menes med begrepet innovasjon.

Til hjelp i revisjonen ble oppgavegiverne bedt om å gi en beskrivelse av innovasjonene. Dette gjorde det mulig å danne seg et inntrykk av om definisjonen var riktig oppfattet av oppgavegiveren.

Alle innkomne skjemaer ble sett igjennom og grovkontrollert. Hensikten med kontrollen var å avdekke de mest åpenbare feilene/misforståelsene. I tillegg er det foretatt omlag 35–40 ulike typer maskinelle kontroller av dataene etter at de er dataregistrert.

Enheter ble også sammenlignet med tilvarende besvarelse i 1997 der dette var mulig. Feil som ble oppdaget skyldtes blant annet manglende forståelse av innovasjonsvirksomhet. Det ble tatt kontakt med mange av oppgavegiverne for avklaring av mangelfulle opplysninger. Til tross for disse kontrollene, er det fortsatt næringer og enkeltenheter hvor grensen for hva som kan klassifiseres som innovasjon er uklar. Generelt er innovasjonsbegrepet vanskeligere å avgrense innenfor tjenesteytende næringer enn industrinæringene og usikkerheten i materialet er sannsynligvis noe større for disse næringene.

3.7. Analyse

Estimering av totaltall

Siden innovasjonsundersøkelsen bare omfatter et utvalg foretak, er det nødvendig å skalere resultatene for å kunne si noe representativt om hele populasjonen av foretak. Skaleringen er foretatt i strata definert av nærings- og sysselsettingsgrupper. Gruppene som er benyttet, er næringskode på to-siffernivå (SN94) kryssset med sysselsettingsgruppene: 10–19 sysselsatte og 20–49 sysselsatte. For foretak med 50 eller mer er det gjennomført totaltelling.

Til beregning av totaltall er andel av *antall sysselsatte* i populasjonen som er dekket av nettoutvalget brukt som vekter. Vekter er blitt beregnet for hvert foretak innenfor hvert stratum. Denne metoden ligger bak alle estimeringene, bortsett fra estimeringen av antall enheter med innovasjon. Til dette, er andel av *antall enheter* i populasjonen som er dekket av nettoutvalget, brukt. Antall innkomne oppgaver utgjorde samlet 93 prosent av bruttoutvalget, men svarprosenten varierte noe mellom de ulike strata.

Kontroll- og beregningsopplegg utviklet av Eurostat er i stor grad brukt.

4. Begreper, kjennemerker og grupperinger

4.1. Definisjon av statistiske enheter

Foretak

I standard for næringsgruppering (SN94) er et foretak den minste kombinasjonen av juridiske enheter som utgjør en organisatorisk enhet, og som

til en viss grad har selvstendig beslutningsmyndighet.

4.2. Definisjon av de viktigste kjennmerkene

Innovasjon

Innovasjon, slik det er definert i innovasjonsundersøkelsen for 2001, er nye eller vesentlige forbedrede produkter (varer eller tjenester) introdusert i markedet eller introduksjon av vesentlige forbedrede prosesser innen foretaket i løpet av de tre siste årene. Det er tilstrekkelig at innovasjonen er ny for foretaket; den må ikke nødvendigvis være ny for markedet. Endringer av bare estetisk natur, og bare salg av nye produkter fullt og helt utviklet og produsert av andre betraktes ikke som innovasjon.

Innovasjon er basert på resultater av enten ny teknologisk utvikling, nye kombinasjoner av eksisterende teknologi eller utnyttelse av annen kunnskap ervervet av foretaket. Formell FoU vil ofte være et sentralt element i innovasjonsprosessen, men også andre faktorer vil og kan være avgjørende i denne prosessen.

Det skilles mellom to typer innovasjon:

- Produktinnovasjon er en vare eller tjeneste som enten er ny eller vesentlig forbedret med hensyn på dets fundamentale egenskaper, tekniske spesifikasjoner, innbygd software eller andre immaterielle komponenter, tiltenkt bruk eller brukervennlighet.

- Prosessinnovasjon omfatter nye eller vesentlig forbedret produksjonsteknologi/- metoder og nye eller vesentlige forbedrede metoder for levering av varer og tjenester. Prosessinnovasjonen skal i vesentlig grad påvirke produksjonsnivå, produktkvalitet eller kostnader ved produksjon og distribusjon.

Innovative foretak

Foretak som enten har introdusert nye eller vesentlige endrede varer eller tjenester på markedet eller tatt i bruk nye eller vesentlig endrede prosesser i løpet av de siste tre årene (perioden 1999–2001). Foretak som bare har hatt pågående innovasjonsaktivitet som ennå ikke var blitt ferdigstilt eller var blitt avbrutt, er ikke inkludert blant innovative foretak.

Salg av nye eller vesentlig endrede produkter

Salg siste år (2001) av nye eller vesentlig endrede produkter introdusert på markedet i løpet av de siste tre årene (perioden 1999–2001). Salget oppgis som andel av samlet omsetning siste år. Det skilles mellom produkter som er nye for markedet og produkter som bare er nye for foretaket.

Innovasjonskostnader

Kostnader til innovasjonsaktiviteter foretaket utførte siste år (2001), inklusive kostnader i ennå ikke ferdigstilt eller avbrutt innovasjonsaktivitet. Det skilles mel-

lom følgende kostnadskomponenter: Egenutført FoU, innkjøpt FoU, anskaffelse av maskiner og utstyr, anskaffelse av annen ekstern kunnskap, kompetanseoppbygging, markedsintroduksjon, design og annet forarbeid for produksjon eller levering.

Innovasjonssamarbeid

Med innovasjonssamarbeid menes aktiv deltaking i felles FoU og andre innovasjonsaktiviteter med andre organisasjoner (enten andre foretak eller ikke-kommersielle institusjoner). Dette betyr ikke nødvendigvis at begge parter oppnår umiddelbar økonomisk gevinst fra samarbeidet. Rent kontraktarbeid uten aktivt samarbeid fra begge parter omfattes ikke.

Effekter av innovasjon

Virkning ved utgangen av 2001 av innovasjonsaktivitet gjennomført av foretaket for perioden 1999–2001. Det skilles mellom produktorienterte, prosessorienterte og andre effekter.

Informasjonskilder for innovasjonsvirksomheten

Betydningen av ulike kilder for foretakets innovasjonsaktivitet i perioden 1999–2001. Det skilles mellom interne kilder, markedet, institusjonelle kilder og andre kilder.

Hindringer for innovasjonsvirksomhet

Viktigheten av hemmende faktorer etter økonomiske, interne og andre faktorer. Det skilles mellom foretak med innovasjonsvirksomhet og foretak uten innovasjonsvirksomhet.

4.3. Standardgrupperinger

Næringsgrupperingen er i samsvar med norsk standard for næringsgruppering (SN94) som bygger på EUs næringsstandard NACE Rev.1 og FNs næringsstandard ISIC rev.2. I statistikken er næringshovedområdene og næringsområdene oppgitt med tallkoder og ikke bokstavkoder som i standarden.

I tillegg til næringsgruppering blir resultatene fordelt etter størrelse på foretakene ut fra følgende 5 størrelsesgrupper:

10–49 ansatte
50–99 ansatte
100–199 ansatte
200–499 ansatte
over 500 ansatte

5. Feilkilder og usikkerhet

5.1. Innsamlings- og bearbeidingsfeil

Selv om innovasjonsbegrepet er mer kjent og fått større oppmerksomhet de siste årene er det fortsatt mange som er usikre på begrepet. Samtidig er det et begrep som er vanskelig å avgrense og å operasjonalisere. Hovedproblemet ligger i vurderingen av om et produkt

eller en prosess er ny eller vesentlig forbedret. Det vil være forskjell på hvordan de enkelte respondenter har oppfattet og tolket dette. Spesielt for virksomheter innenfor tjenesteytende sektor kan dette være et problem.

Et vanskelig spørsmål å besvare for foretakene i undersøkelsen er samlede kostnader til innovasjon og fordeling på type kostnader, spesielt kostnadselementene utenom FoU. FoU-kostnadene i innovasjonskostnadene er fullt ut i samsvar med de offisielle tallene i FoU-statistikken. Kostnader til FoU, og spesielt andre kostnader i forbindelse med innovasjon, er vanligvis ikke oppført som selvstendige regnskapsposter i foretakenes regnskaper/årsrapporter. Ved utfylling av oppgaven vil mange nødvendigvis måtte bruke skjønn.

Det er en fare for at foretakene kan ha underrapportert disse andre kostnadskomponentene i den kombinerte undersøkelsen for 2001, når vi ser resultatene i forhold til forrige undersøkelse.

Målefeil som oppstår ved at oppgavegiver gir direkte feil opplysninger vil forekomme i og med at utvalget er så stort som det er. Gjennom kontroll og revisjonsarbeid prøver en å minimere slike feilkilder. Innsamlingsfeil som f.eks. skyldes at tall oppgis i hele kroner i stedet for 1000 kroner blir som regel oppdaget.

5.2. Utvalgsfeil

Utvalgsfeil er feiltyper som skyldes at bare deler av populasjonen undersøkes. Når deler av datagrunnlaget baserer seg på utvalg kan det være avvik mellom egenkapene til utvalget og populasjonen som helhet. Utvalgsfeilen reduseres normalt når størrelsen på utvalget øker. Utvalget i innovasjonsundersøkelsen 2001 er forholdsvis stort og svarprosenten generelt høy. Usikkerhet som følge av avvik mellom utvalg og populasjon skulle av den grunn ikke være noe stort problem.

Enkelte spørsmål i skjema var imidlertid ubesvart for en del foretak (partiell frafall). Dette varierte fra spørsmål til spørsmål. Spørsmålet om innovasjonskostnader er ett av de med høyest andel ubesvart.

Usikkerheten i materialet blir beregnet ved det relative standardavviket. Dette gir en pekepinn på kvaliteten på oppblåsningen. Relativt standardavvik er gitt ved standardavviket til den estimerte verdien relativt til et nivå-tall for den samme verdien. Standardavviket kan relateres til nivå-tallet for sannsynlighetsutvalget eller til total-tallet for hele undersøkelsen. Siden totaltallene for de fleste næringer er langt større enn tallene bare for sannsynlighetsutvalget, blir usikkerheten betydelig lavere relatert til totaltallene.

På to-siffer næringsnivå er de fleste usikkerhetsberegningene tilfredsstillende når vi betrakter de relativt til totaltallene. Når det gjelder estimeringen av nivå-tall på

tre-siffernivå ble usikkerheten altfor stor for de aller fleste næringene. Vi publiserer derfor bare noen få tall på dette nivået.

5.3. Ikke-utvalgsfeil

Feilkilder oppstår ved at registre som benyttes ikke er oppdatert til enhver tid. Enheter kan være feilplassert hva gjelder næringskode, statuskode eller andre kjennemerker.

Kjennemerker som næringskode, tilstand, organisasjonsform o.l. ligger til grunn for utvalget. Kvaliteten på disse kjennemerkene vil være avgjørende for riktig utsendelse og for inndelingen av populasjonen i hensiktsmessige strata.

6. Sammenliknbarhet og sammenheng

6.1. Sammenliknbarhet over tid og sted

Innovasjonsstatistikken har endret seg en del siden den første gang ble utarbeidet for 1992. Undersøkelsen omfattet første gang bare industrien, men en god del tjenesteytende virksomheter ble inkludert i innovasjonsundersøkelsen for 1997. Sammenligninger tilbake til 1992 kan derfor bare gjøres for industrien. Svarprosenten var imidlertid betydelig lavere i 1992 og tidsserier tilbake til 1992 vil av den grunn være beheftet med en del usikkerhet.

I tillegg er skjema endret fra den ene undersøkelsen til den neste. Enkelte variable vil være endret i perioden, eller også være delvis utelatt. De viktigste variablene som lar seg sammenlikne over hele perioden vil være andelen innovative foretak, foretak med innovasjons-samarbeid og totale innovasjonskostnader.

Internasjonale sammenligninger

Innovasjonsundersøkelsene som de enkelte land gjennomfører er basert på den såkalte Oslo-manualen og felles spørreskjema utarbeidet av Eurostat. Dataene rapporteres til en felles databasen som drives i regi av EUROSTAT. Selv om det ligger en felles standard til grunn for undersøkelsene, kan det være nasjonale forskjeller i hvordan disse gjennomføres, noe som påvirker sammenliknbarheten i datasettene.

6.2. Sammenheng med annen statistikk

Innovasjonsstatistikken går inn under familien teknologiske indikatorer og gir sammen med andre statistikker slik som patentstatistikk, FoU-statistikk, IKT-statistikk en pekepinn på Norges evne til omstilling og status som kunnskapsnasjon i en global verden.

7. Tilgjengelighet

7.1. Internettadresse

Innovasjonsstatistikken blir frigitt på Statistisk sentralbyrå sin hjemmeside,

<http://www.ssb.no/emner/10/03/>.

Resultater finnes også på Norges forskningsråd sin hjemmeside, <http://www.forskningsradet.no>.

Foreløpige resultater fra innovasjonsundersøkelsen ble første gang publisert i Dagens statistikk 05.03.2003.

Sammenliknbare resultater for Norge, Island og EU-landene finnes også på Eurostats hjemmeside,

<http://europa.eu.int/comm/eurostat/>.

7.2. Språk i artikler og tabeller

Det lages en engelsk og en norsk utgave av artikler og tabeller for offentliggjøring via Dagens statistikk på internett.

7.3. Publikasjoner

Resultatene fra innovasjonsstatistikken blir presentert i *Det norske forsknings- og innovasjonssystemet – statistikk og indikatorer*, og som utgis av Norges forskningsråd hvert 2. år. Rapporten er et samarbeidsprosjekt mellom Forskningsrådet, Statistisk sentralbyrå, Norsk institutt for studier av forskning og utdanning (NIFU) og STEP-gruppen. Utvalgte resultater presenteres også i statistisk årbok, Nordisk statistisk årbok, *Statistics in Focus* og *Panorama* som utgis av Eurostat og i *Main Science and Technology Indicators* som utgis av OECD.

7.4. Lagring og anvendelse av grunnmaterialet

Reviderte rådata (ikke imputerte data) lagres i Oracle base. Ferdige mikrodata lagres på lokalnettet i programspråket SAS før det overføres til tekstfil og lagres på filkatalogen ARKIV på UNIX.

7.5. Annen dokumentasjon

OECD (2002): *Frascati Manual 2002. The Measurement of Scientific and Technological Activities. Proposed Standard Practice for Surveys of Research and Experimental Development*. Paris, OECD

OECD/EUROSTAT(1997): *OECD Proposed Guidelines for Collecting and Interpreting Technological Innovation Data - Oslo Manual*. Second edition. Paris, OECD/EUROSTAT

Statistisk sentralbyrå (1994): *Standard for næringsgruppering*, NOS C 182, Oslo-Kongsvinger: Statistisk sentralbyrå.

Statistisk sentralbyrå (1995): *Innovasjon i norsk industri og oljeutvinning 1992*, Rapp 95/7, Oslo-Kongsvinger: Statistisk sentralbyrå.

1. Main results

1.1. Main results

Innovative enterprises

The 2001 Innovation Survey showed that 29 per cent of Norwegian enterprises introduced new or significantly improved products or processes in the period 1999–2001 and can be defined as innovative. The previous innovation survey was conducted for the year 1997. In general, Norwegian enterprises have not been more innovative since the former survey, measured by number of innovative enterprises, sales of new or improved products and costs related to the innovation activity. In the period 1995–1997, 30 per cent of the enterprises were defined as innovative.

Compared with enterprises in the other Nordic countries, Norwegian enterprises are distinctively less innovative. In the manufacturing sector, 36 per cent of the enterprises have introduced new products or processes, while the corresponding figure in Sweden is 40 per cent, in Finland 44 per cent and in Denmark 50 per cent (for the period 1998–2000).

26 per cent of the enterprises have introduced new or significantly improved products for the enterprise. However only 12 per cent have introduced products that are not only new or improved for the enterprise, but also new for the market.

The innovation intensity varies significantly by the size of the enterprise; a higher share of large enterprises have introduced new products or processes than smaller enterprises. For the whole business enterprise sector 64 per cent of enterprises with 500 employees or more are innovative, while the figure for enterprises with 10–19 employees is 21 per cent. The difference between small and large enterprises is greater within the manufacturing industries than within the service industries.

Most enterprises have developed their products or processes themselves; the figure is 64 per cent for products and 51 per cent for processes. The figures were 11 and 15 per cent respectively for enterprises that reported that others had made the development. Twice as many reported that the products/processes were developed in co-operation with others (23 and 29 per cent). For enterprises with product innovations there was a marked difference between manufacturing industries and service industries. Only 4 per cent of the enterprises in the manufacturing industries, mostly small enterprises, answered that their products were developed by others.

R&D is an important factor in the innovation process (see chapter on innovation expenditure). Still, more than 40 per cent of the innovative enterprises have

developed new products or processes without the use of R&D.

Innovative enterprises are clearly more active in international markets than other enterprises. The latter are more oriented towards local or domestic markets. Among the innovative enterprises in the manufacturing sector 28 per cent reported that their most important market is the international market, while this only applies to 9 per cent of the remaining enterprises. The survey also showed that there is a tendency towards innovative enterprises operating in a broader national market, while other enterprises are more likely to operate in a local market (within a distance of 50 km). Larger enterprises are more internationally oriented than smaller enterprises. The same pattern can also be found within the service industries, but service enterprises are generally less internationally oriented and more locally oriented than manufacturing enterprises.

The innovation survey deals primarily with the introduction of new and improved products and processes. However, in the 2001 survey the enterprises were also asked if they had undertaken other important strategic and organizational changes not directly linked to the development of products or processes. 29 per cent of all enterprises have implemented new or significantly changed organizational structures, while 25 per cent have implemented new strategies. There are significantly more innovative enterprises that have undertaken these kinds of changes than enterprises without innovation. There is also a size effect; larger enterprises tend to undertake more strategic and organizational changes than small ones.

Turnover of new and improved products

Of the total turnover in manufacturing in 2001 the share of new or significantly improved products was 13 per cent. This share increased from below 4 per cent for the smallest enterprises to more than 17 per cent for the largest ones. If we only consider the turnover of innovative firms the corresponding share for the manufacturing industries was 21 per cent. Among innovative enterprises this share is falling from 25 per cent for the smallest enterprises to 20 per cent for the largest. This shows that among innovative enterprises the small ones are as innovation intensive as the large ones.

Innovation expenditure

The enterprises' cost of the innovation activity amounted to NOK 23 billion in 2001, equal to 1.5 per cent of the total turnover. If we only take into account the turnover from the innovative enterprises the corresponding share was 2.4 per cent. More than half of the innovation expenditure was related to R&D. Other cost types are design, training, market introduction and acquisition of external knowledge.

Co-operation is common

41 per cent of the innovative enterprises had co-operated actively with others. The most common partner was a supplier. 66 per cent of the enterprises with co-operation reported that they co-operated with suppliers, while 31 per cent stated that this co-operation had been important for the project. Even though only 56 per cent specified clients and customers as co-operation partners, more enterprises considered these as important partners, reported by 39 per cent. Other enterprises within the same group were also important co-operation partners, particularly for larger enterprises. 28 per cent of the enterprises co-operated with universities or other institutions of higher education and 33 per cent with government or private non-profit research institutes, but only 9 and 12 per cent respectively considered this co-operation as important.

Source of information

The enterprises use different sources of information when it comes to acquiring competence and ideas for the development of new products and processes. Information within the enterprise was the most common source for innovation (reported by 47 per cent). Clients and customers are also important sources (36 per cent).

Effects of innovation

The result of the innovation activity may have various positive effects on the enterprise. Improved quality in products and broader range of products were the two most common effects of the innovation activity; specified by 28 and 23 per cent of the enterprises. 16 per cent of the enterprises had increased their market or market share. Within *fish hatchery, oil and gas extraction, manufacturing* and *construction* process-oriented effects such as improved production flexibility, increased production capacity and reduced labour costs were also quite common, while these effects were of low importance within the service industries.

Factors hampering innovation

Innovation is a complicated process and enterprises may face several problems. A large number of enterprises reported that the innovation activity was hampered due to various reasons. Economic factors such as too high innovation costs, excessive perceived risk and lack of appropriate source of finance are most crucial. Other factors such as lack of qualified personnel or lack of technological information were of minor importance. Among the enterprises without innovation in the period, 16 per cent reported that this was due to prior innovation work and as many as 49 per cent reported that there was no need for innovation due to market conditions.

2. Background and purpose

2.1. Purpose and history

The Innovation Survey is a periodic survey and has until now been conducted every fourth year since 1992. The innovation survey focuses on the number of enterprises which have introduced new or significantly improved products or processes, sales of new or improved products, resources used on innovation activities and factors that are important for the innovation process.

The Norwegian 2001 Innovation Survey is part of Eurostat's third Community Innovation Surveys (CIS3). CIS3 is a follow up of two former innovation surveys; CIS1 for 1992 and CIS2 for 1997. The content and coverage of the surveys are however partly changed. This makes comparisons over time difficult.

Eurostat's Community Innovation Survey is conducted in each member state based on the same questionnaire and common definitions and methodology. The survey is based on methodological recommendations given in the Oslo manual, first published by the OECD in 1992. A revised version was published by Eurostat and the OECD in 1997. The manual is now under revision again.

2.2. Users and applications

Important users are public administration, especially the Research Council of Norway and the Ministry of Trade and Industry. Other users are researchers and business organizations. Updated technological indicators are important in monitoring the Norwegian innovation system and are used in the development of a national innovation plan for businesses.

The harmonisation of the Community Innovation Surveys provides improved opportunities for comparing Norway with competing countries. A central basis for comparison is the EU Innovation Scoreboard. These benchmarking indicators are produced by DG Enterprise, who is also responsible for the innovation policy in the EU. Documentation and updated indicators are available on <http://trendchart.cordis.lu>.

Such comparisons are important since a priori there is no exact optimum national level for innovation activities. Innovation is carried out in order to be competitive in the market. Since the majority of Norwegian enterprises are exposed to competition on international markets, it is most relevant to compare with other countries. However, despite a common questionnaire and methodology it is not straightforward to make comparisons with other countries. For innovation statistics this concerns even more the service sector than the manufacturing sector. For this reason one should

not draw too strong conclusions based on the differences between countries.

3. Production of the statistics

The survey is to a large extent based on recommendations given by Eurostat. This concerns the statistical unit, coverage of industries and sampling methods.

3.1. Scope

The 2001 Innovation Survey was conducted as a representative sample survey for the business enterprise sector. The survey covered all industries specified by Eurostat: mining, oil and gas extraction, all manufacturing industries, the utilities and main part of service industries. In addition, *fish hatcheries and fish farms* and *construction* were included in the Norwegian survey.

The statistical unit was *the enterprise*, as in previous innovation surveys. An enterprise is defined as the smallest combination of legal units that is an organizational unit producing goods or services. An enterprise may be a sole legal unit. An enterprise carries out one or more activities at one or more locations and may consist of one or more kind-of-activity units or local kind-of-activity units. The enterprise is classified by the NACE activity with the highest contribution to the enterprise's value added.

The population of enterprises is based on Statistics Norway's Central Register of Establishments and Enterprises as a frame. Enterprises with less than 10 employees are not included. The final target population comprised 11 913 enterprises.

3.2. Data sources

The main data source is the questionnaire used in the survey. This is in line with Eurostat's harmonised questionnaire, except for some minor adjustments based on the fact that the Norwegian survey was performed as a combined R&D and Innovation survey.

3.3. Sample

The sample of units for the 2001 R&D and Innovation survey is identical and consists of three parts:

- All units with at least 50 employees (cut-off sample)
- In addition, all units with less than 50 employees and with reported intramural R&D activity in the previous survey of more than NOK 1 mill. or extramural R&D of more than NOK 3 million.
- Among the other units with 10-49 employees, a random sample of enterprises was selected. The units were grouped into different strata; by 2-digit NACE and the size classes 10-19 and 20-49 employ-

ees. The fraction rate was normally 35 per cent, but in some NACE-sectors with a large number of enterprises a fraction rate of 5 and 10 per cent was used. In strata where a 35 per cent fraction rate implied less than 15 enterprises, the number of enterprises was increased to 15.

The survey did not cover units with less than 10 employees.

The final gross sample of units was 4 206 enterprises. The response rate in the survey was 93 per cent, equal to a net sample of 3 899 enterprises. Based on the net sample the R&D activity is calculated for the total number of units in the population. These calculations were done within each stratum; using post-stratification due to new information on the units. Detailed information on the sample and response rates is provided in Table 19.

3.4. Collection of data

The data are collected by printed questionnaires. In the 2001 survey a combined R&D and Innovation questionnaire was used. The survey was mandatory.

3.5. Response burden

The innovation questionnaire is quite comprehensive and time consuming to fill in. The time it takes to fill in the form is estimated to 45 minutes on average. This represents a total response burden of 3 225 hours.

3.6. Control and revision

All forms are checked on receipt (is the questionnaire filled in, are there any obvious inconsistencies etc). When the data have been made available electronically, more detailed controls are carried out, including comparisons with the data from the previous survey, information from the accounts etc.

It may be difficult to fully understand the definition of innovation. To help the enterprises an example list of innovations has been made. The enterprises were also asked to describe the reported innovation so in order to make it possible to determine whether the concept was understood or not. In many cases the enterprises were contacted. Generally, the concept of innovation is more difficult to delimit in the service sector than in the manufacturing sector.

3.7. Analysis

Since the innovation survey is a sample survey for units with less than 50 employees, the results have to be grossed up for the whole population of enterprises. The gross up estimations are done within each stratum, NACE 2-digit level and size-class (10-19 and 20-49 employees). The survey is a census survey for units with 50 employees or more and consequently no escalation is needed.

The weights used in the escalation procedure are *number of employees* in the net sample as a share of the population. The weights have been calculated for each unit within each stratum. In estimating the total number of units with R&D the share of *number of enterprises* has been used.

The estimation procedure developed by Eurostat is mainly used.

4. Terms, variables and classifications

4.1. Definition of statistical units

The statistical unit enterprise is defined as the smallest combination of legal units that is an organizational unit producing goods or services. An enterprise may be a sole legal unit.

4.2. Definition of the main variables

Innovation, as defined in the 2001 Innovation Survey, is a new or significantly improved product (good or service) introduced on the market or the introduction within the enterprise of a new or significantly improved process during the last three years. The innovation should be new to the enterprise, but not necessarily new to the market. It does not matter whether the innovation has been developed by the enterprise itself or by another enterprise. Changes of a solely aesthetically nature, and the purely selling of innovations that have been produced and developed by other enterprises are not considered as innovation.

The innovation is based on the results of new technological developments, new combinations of existing technology or utilisation of other knowledge acquired by the enterprise. R&D is often a central element in the innovation process, but other factors may also be important.

There are two types of innovation:

Product innovation are goods or services which are either new or significantly improved with respect to their fundamental characteristics, technical specifications, incorporated software or other immaterial components, intended uses, or user friendliness.

Process innovation includes new and significantly improved production technology, new and significantly improved methods of supplying services and delivering products. The outcome should be significant with respect to the level of output, quality of products (goods/services) or costs of production and distribution.

Innovative enterprises are enterprises which have introduced a new or significantly improved product (goods

or services) on the market or introduced within the enterprise a new or significantly improved process during the last three years (period 1999–2001). Enterprises with an ongoing innovation activity that was not yet completed or had been abandoned are not included among innovative enterprises.

Turnover of new or significantly improved products refers to last year's turnover (2001) of products introduced during the last three years (1999–2001). The turnover is measured as a share of the total turnover. The turnover is split between products that are new to the market and products that are only new to the enterprise.

Innovation expenditure is expenditure on innovation activities in 2001, including not yet completed or abandoned innovation activities. The cost elements are: intramural R&D, extramural R&D, acquisition of machinery and equipment, acquisition of other external knowledge, training, market introductions of innovations, design, other preparations for production/deliveries.

Innovation co-operation involves active participation in joint R&D and other innovation projects with other organizations (either other enterprises or non-commercial institutions). It does not necessarily imply that both partners derive immediate commercial benefit from the venture. Pure contracting out of work, where there is no active collaboration, is not regarded as co-operation.

Effects of innovation. The degree of different effects of the innovation activity undertaken during the period 1999-2001, measured at the end of 2001.

Sources of information for innovation. The importance of different sources for the innovation activity during the period 1999-2001.

Factors hampering innovation activity. The importance of different factors hampering the innovation activity during the period 1999-2001.

4.3. Standard classification

The statistical units are classified according to:

- Standard Industrial Classification (SIC94). The basis for SIC94 is the EU standard NACE Rev. 1 and the UN standard ISIC Rev. 2.
- Size class by number of employees
10-19 employees, 20-49, 50-99, 100-199, 200-499 and 500+ employees

5. Sources of error and uncertainty

5.1. Collection and processing errors

The concept of innovation and the definition used may be difficult to understand and delimit from other activities. The main problem is to determine whether a product or process is new or significantly improved. Among the enterprises there may be differences as to how they have interpreted this. This problem may be bigger in the service sector than in the manufacturing sector.

A difficult question for the enterprises in the survey is the reporting of total expenditure on innovation and the distribution by type of costs, particularly other costs than R&D. The R&D expenditure in the innovation survey is fully in line with the official R&D figures. The R&D expenditure, and other cost elements of innovation in particular, are normally not specified directly in the enterprises' financial account and are often estimated by the enterprises. It seems that there could have been an underestimation of other costs than R&D in the combined survey in 2001 compared with the survey in 1997.

5.2. Sampling errors

Sampling errors occur because only parts of the population are surveyed. There may be differences in the characteristics of the units in the sample and in the total population. Sampling errors are normally reduced as the size of the sample becomes larger. The sample in the innovation survey is quite large and the response rate for the survey is high at 93 per cent. For these reasons one should expect that the results for the total population based on the sample are not significantly biased.

However, some questions were left blank for some of the enterprises. The item non-response varied among the different questions. The question on innovation expenditure was one of the questions with the highest non-response.

The uncertainty of the results has been calculated using the relative standard deviation. This information has been used to decide the level for publishing of results, by NACE and size class.

5.3. Non-sampling errors

Errors may arise if the used registers are not updated. The population of enterprises is based on the Central Register of Establishments and Enterprises. The sample is stratified by NACE 2-digit and size class. Incomplete updating of these variables and entries and exits of enterprises may cause errors in the results.

6. Comparability and correlation

6.1. Comparability over time and place

The innovation survey has changed since it was first conducted for the year 1992. The first survey only covered manufacturing industries, while many service activities were included in the survey for 1997. Consequently, comparisons back to 1992 are only possible for manufacturing. The response rate for the 1992 survey was however quite low (51 per cent) and for this reason the results are more exposed to bias.

In addition the questionnaire has changed from one survey to the next. Some variables have been changed, others have been left out. The main variables to be compared during the whole period are share of innovative enterprises, enterprises with innovation cooperation and total innovation expenditure.

International comparisons

Innovation surveys are conducted in each country based on guidelines given in the Oslo manual, and for the EU member states also with the same questionnaire and common methodological recommendations. Despite these common standards there may be national differences as to how the surveys are conducted and this may influence the comparability of the results.

6.2. Correlation with other statistics

The innovation statistics are a part of the statistics on science and technology. Together with other scientific indicators on R&D, patents and ICT they offer a status report of Norway as a knowledge society.

7. Availability

7.1. Internet address

The general home page for technological indicators, including innovation statistics, is:
<http://www.ssb.no/english/subjects/10/03/>. The statistics are also available on the Research Council of Norway website,
<http://www.forskningsraadet.no/english/>.

Preliminary results were first published on www.ssb.no 05.03.2003.

Comparable results for Norway, Iceland and the EU member states are available on the Eurostat website,
<http://europa.eu.int/comm/eurostat/>.

7.2. Language

The presentation of the statistics is available in Norwegian and English.

7.3. Publications

The results from the innovation statistics are also published in "Det norske forsknings- og innovasjonssystemet – statistikk og indikatorer", published every second year. An abridged version of this report is available in English, "Report on Science & Technology Indicators for Norway". The report is published by the Research Council of Norway and is a joint project with contributions from the Norwegian Institute for Studies in Research and Higher Education (NIFU), the STEP-group and Statistics Norway.

The results are also presented in *Statistics in Focus* and *Panorama* published by Eurostat and in *Main Science and Technology Indicators*, published by the OECD.

7.4. Storing and use of the primary data

Primary data are stored according to Statistics Norway's requirements.

7.5. Other documentation

OECD (2002): *Frascati Manual 2002. The Measurement of Scientific and Techological Activities. Proposed Standard Practice for Surveys of Research and Experimental Development*. Paris, OECD

OECD/EUROSTAT(1997): *OECD Proposed Guidelines for Collecting and Interpreting Technological Innovation Data - Oslo Manual*. Second edition. Paris, OECD/EUROSTAT

Statistics Norway (1994): *Standard Industrial Classification, NOS C 182*, Oslo-Kongsvinger: Statistisk sentralbyrå.

Statistics Norway (1995): *Innovation in Norwegian Manufacturing and Oil Extraction in 1992*, Rapp 95/7, Oslo-Kongsvinger: Statistisk sentralbyrå.

1. Innovative foretak etter sysselsettingsgruppe. Prosent av foretak i populasjonen. 1992, 1997, 2001
Enterprises with innovation by size-class. Percent of population. 1992, 1997, 2001

Næring (SN94) og sysselsettingsgruppe <i>Nace (SN94) and size classes</i>	Foretak med produkt- eller prosess- innovasjon <i>Enterprises with product- or processinnovation</i>			Foretak med produktinnovasjon også nye for markedet <i>Enterprises with productinnovation new to the market</i>	
	1992 ¹	1997	2001	1997	2001
05-74 I alt 05-74 ALL INDUSTRIES.....	..	30	29	10	12
10-19 sysselsatte <i>10-19 employees</i>	22	21	8	9
20-49 sysselsatte <i>20-49 employees</i>	29	33	8	13
50-99 sysselsatte <i>50-99 employees</i>	35	34	13	12
100-199 sysselsatte <i>100-199 employees</i>	49	47	17	18
200-499 sysselsatte <i>200-499 employees</i>	50	50	18	20
Over 500 sysselsatte <i>Over 500 employees</i>	71	64	42	27
10, 13-37 INDUSTRI OG BERGVERK 10,13-37 MINING AND MANUFACTURING TOTAL	38	39	36	11	15
10-19 sysselsatte <i>10-19 employees</i> ..	25	26	27	8	11
20-49 sysselsatte <i>20-49 employees</i> ..	35	39	35	8	15
50-99 sysselsatte <i>50-99 employees</i> ..	50	52	41	16	16
100-199 sysselsatte <i>100-199 employees</i> ..	61	62	52	19	21
200-499 sysselsatte <i>200-499 employees</i> ..	80	72	64	25	29
Over 500 sysselsatte <i>Over 500 employees</i>	84	79	50	42
51-74 TJENESTEYTING 51-74 SERVICES TOTAL.....	..	22	30	9	14
10-19 sysselsatte <i>10-19 employees</i>	19	23	7	13
20-49 sysselsatte <i>20-49 employees</i>	20	39	8	15
50-99 sysselsatte <i>50-99 employees</i>	21	31	11	11
100-199 sysselsatte <i>100-199 employees</i>	36	43	16	16
200-499 sysselsatte <i>200-499 employees</i>	30	35	13	13
Over 500 sysselsatte <i>Over 500 employees</i>	67	52	37	19

¹Omfatter bare industri *Only manufacturing industry*

2. Innovasjonskostnader som prosent av omsetning, etter sysselsettingsgruppe i 1992, 1997, 2001
Innovation expenditure as percent of turnover by size-class in 1992, 1997, 2001

Næring (SN94 og sysselsettingsgruppe) <i>Nace (SN94) and size classes</i>	Alle foretak <i>All enterprises</i>			Foretak med innovasjon <i>Enterprises with innovation</i>		
	1992 ¹	1997	2001	1992 1)	1997	2001
05-74 I alt 05-74 ALL INDUSTRIES.....	..	1,7	1,5	..	3,2	2,4
10-19 sysselsatte <i>10-19 employees</i>	0,8	1,4	..	4,6	4,5
20-49 sysselsatte <i>20-49 employees</i>	1,0	1,8	..	3,8	4,2
50-99 sysselsatte <i>50-99 employees</i>	1,1	1,2	..	2,5	2,5
100-199 sysselsatte <i>100-199 employees</i>	0,7	1,7	..	2,3	2,7
200-499 sysselsatte <i>200-499 employees</i>	1,5	1,5	..	2,9	2,1
Over 500 sysselsatte <i>Over 500 employees</i>	2,9	1,5	..	3,4	1,8
10, 13-37 INDUSTRI OG BERGVERK 10,13-37 MINING AND MANUFACTURING TOTAL	2,6	2,3	..	3,8	3,2
10-19 sysselsatte <i>10-19 employees</i> ..	2,3	1,8	1,5	6,7	6,7	8,2
20-49 sysselsatte <i>20-49 employees</i>	2,2	2,1	..	6,1	5,0
50-99 sysselsatte <i>50-99 employees</i> ..	3,5	3,1	3,1	5,8	5,5	6,2
100-199 sysselsatte <i>100-199 employees</i> ..	3,3	2,2	2,7	3,2	3,3	4,1
200-499 sysselsatte <i>200-499 employees</i>	2,7	2,0	..	3,5	2,7
Over 500 sysselsatte <i>Over 500 employees</i>	3,0	2,3	..	3,3	2,5
51-74 TJENESTEYTING 51-74 SERVICES TOTAL.....	..	1,3	1,3	..	3,5	2,3
10-19 sysselsatte <i>10-19 employees</i>	0,5	1,6	..	3,9	4,2
20-49 sysselsatte <i>20-49 employees</i>	0,5	2,0	..	2,0	4,7
50-99 sysselsatte <i>50-99 employees</i>	0,5	0,8	..	1,1	2,0
100-199 sysselsatte <i>100-199 employees</i>	0,3	1,2	..	2,0	2,3
200-499 sysselsatte <i>200-499 employees</i>	0,7	0,9	..	2,2	1,4
Over 500 sysselsatte <i>Over 500 employees</i>	4,0	1,2	..	5,3	1,7

¹Omfatter bare industri *Only manufacturing industry*

3. Omsetning av nye og endrede produkter i prosent av samlet omsetning etter sysselsettingsgruppe i 1992, 1997, 2001
Turnover distributed on new or improved products by percent of total turnover and by size-class 1992, 1997, 2001

Næring (SN94 og sysselsettingsgruppe) Nace (SN94) and size classes	Alle foretak All enterprises			Foretak med produktinnovasjon Enterprises with productinnovation				
	1997		2001	1992 ¹		1997		2001
	Forbedrede produkter <i>Improved products</i>	Nye produkter <i>New products</i>	Nye eller vesentlig forbedrede produkter <i>New or significantly improved products</i>	Lite endrede produkter <i>Marginally improved products</i>	Mye endrede produkter <i>Significantly improved products</i>	Forbedrede produkter <i>Improved products</i>	Nye produkter <i>New products</i>	Nye eller vesentlig forbedrede produkter <i>New or significantly improved products</i>
05-74 I alt 05-74 ALL INDUSTRIES	5	5	8	15
10-19 sysselsatte 10-19 employees	1	1	5	21
20-49 sysselsatte 20-49 employees	1	9	7	21
50-99 sysselsatte 50-99 employees	2	2	6	17
100-199 sysselsatte 100-199 employees	3	2	8	18
200-499 sysselsatte 200-499 employees	6	3	8	15
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	10	8	9	13
10, 13-37 INDUSTRI OG BERGVERK 10,13-37 MIN- ING AND MANUFACTURING TOTAL	9	7	13	18	15	21
10-19 sysselsatte 10-19 employees	2	2	4	19	29	16	14	25
20-49 sysselsatte 20-49 employees	3	4	8	16	19	17	23	23
50-99 sysselsatte 50-99 employees	6	6	10	20	19	17	17	23
100-199 sysselsatte 100-199 employees	7	7	13	18	22	17	19	23
200-499 sysselsatte 200-499 employees	12	6	14	17	11	23	12	22
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	13	11	17			17	14	20
51-74 TJENESTEYTING 51-74 SERVICES TOTAL	3	3	5	14
10-19 sysselsatte 10-19 employees	1	1	5	17
20-49 sysselsatte 20-49 employees	1	13	8	21
50-99 sysselsatte 50-99 employees	1	1	4	17
100-199 sysselsatte 100-199 employees	2	0	6	17
200-499 sysselsatte 200-499 employees	1	1	4	10
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	10	4	4	10

4a. Innovative foretak etter næring. Prosent av foretak i populasjonen. 2001
Innovative enterprises by sector of activity. Percent of enterprises in population. 2001

Næring (SN94) Nace (SN94)	Enheter totalt <i>Total units</i>		Enheter med: <i>Units with:</i>				
	Populasjon <i>Population</i>	Utvalg <i>Sample</i>	Produkt- eller prosess- innova- sjon <i>Product or process innovation</i>	Produkt- innova- sjon <i>Product innovation</i>	Produkt- for marke- det <i>Pro- ductin- novation new for the enter- prise's market</i>	Prosess- innova- sjon <i>Processi novation</i>	Både produkt- og prosess- innova- sjon <i>Both product- and processi novation</i>
	Antall <i>Number of</i>		Prosent <i>Per cent</i>				
05-74 I alt 05-74 ALL INDUSTRIES	11 913	3 899	29	26	12	19	17
05 Fiskeoppdrett 05 Fish hatcheries and fish farms	105	41	38	34	11	38	34
11 Utvinning av olje og naturgass 11 Extraction of oil and natural gas	84	67	43	36	12	25	18
10,13-37 INDUSTRI OG BERGVERK 10,13-37 MINING AND MANUFACTURING TOTAL	3 971	1 973	36	32	15	28	25
10,13-14 Bergverksdrift 10 Mining and quarrying	78	46	27	19	5	20	12
15-16 Nærings og nytelsesmiddelindustri <i>15-16 Manufacture of food products; beverages and tobacco</i>	742	303	35	30	9	30	25
17 Prod. av tekstiler og utstyr 17 Manufacture of textiles	107	53	35	30	16	22	17
18 Prod. av klær. Beredning og farging							
18 Manufacture of wearing apparel; dressing and dyeing of fur	33	29	43	43	20	29	29
19 Prod. av reiseeffekter. Beredning av lær 19 Tanning and dressing of leather; manufacture of luggage, handbags, saddlery, harness and footwear	9	9	44	44	33	33	33
20 Prod. av trelast og varer av tre							
20 Manufacture of wood and products of wood and cork	313	140	25	22	10	21	18
21 Prod. av papirmasse og papir 21 Manufacture of pulp, paper and paper products	52	50	31	30	8	28	26
22 Forlagsvirksomhet og grafisk produksjon <i>22 Publishing, printing and reproduction of recorded media</i>	499	173	23	21	11	20	19
24 Prod. av kjemikalier og kjemiske produkter <i>24 Manufacture of chemicals and chemical products</i>	88	72	65	63	32	52	49
25 Prod. av gummi- og plastprodukter 25 Manufacture of rubber and plastic products	131	64	51	46	30	42	36
26 Prod. av ikke-metallholdige mineralprod. <i>26 Manufacture of other non-metallic mineral products</i>	137	74	43	34	13	39	30
27 Prod. av metaller 27 Manufacture of basic metals	78	65	48	36	12	48	36
28 Prod. av metallvarer 28 Manufacture of fabricated metal products	466	211	29	27	9	22	20
29 Prod. av maskiner og utstyr 29 Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	365	181	45	42	24	32	29
30 Prod. av kontor- og datamaskiner 30 Manufacture of office machinery and computers	4	4	100	100	25	75	75
31 Prod. av andre elektriske maskiner og app. <i>31 Manufacture of electrical machinery and apparatus n.e.c.</i>	101	54	46	39	23	31	25
32 Prod. av kommunikasjonsutstyr <i>32 Manufacture of radio, television and communication equipment and apparatus</i>	52	45	61	58	45	43	40
33 Prod. av medisinske instr. og måleutstyr <i>33 Manufacture of medical, precision and optical instruments</i>	92	57	60	57	36	46	43
34 Prod. av motorkjøretøy, tilhengere og deler <i>34 Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>	64	47	49	49	21	41	41
35 Prod. av andre transportmidler 35 Manufacture of other transport equipment	298	162	24	23	15	17	16
36 Annen industriprod. (inkl. møbelindustri) 36 Manufacture of furniture; manufacturing n.e.c.	233	107	42	40	15	33	30
37 Gjenvinning 37 Recycling	29	27	59	55	15	59	55
40-41 Kraft og vannforsyning 40-41 Electricity, gas and water supply	239	141	28	19	7	23	14
45 Bygge- og anleggsvirksomhet 45 Construction	2 540	220	15	14	4	9	8
51-74 TJENESTETING 51-74 SERVICES TOTAL	4 974	1 457	30	28	14	17	15
51 Agentur og engrosshandel <i>51 Wholesale trade and commission trade, except of motor vehicles and motorcycles</i>	2 093	241	28	27	12	13	12
60 Land og rørtransport 60 Land transport; transport via pipelines	609	100	3	2	2	2	2
61 Sjøtransport 61 Water transport	219	125	10	9	4	9	7
62 Lufttransport 62 Air transport	19	17	16	11	5	5	-
63 Tjenester tilknyttet transport <i>63 Supporting and auxiliary transport activities; activities of travel agencies</i>	452	217	20	16	6	14	10
64.2 Telekommunikasjon 64.2 Telecommunications	76	47	59	55	42	44	40
65 Finansiell tjenesteyting 65 Financial intermediation, except insurance and pension funding	191	106	48	45	6	41	38
66 Forsikring og pensjonsfond <i>66 Insurance and pension funding, except compulsory social security</i>	43	39	36	31	15	23	19
67 Hjelpevirksomhet og finansiell tjenesteyt. 67 Activities auxiliary to financial intermediation	94	45	36	32	26	22	18
72 Databehandlingsvirksomhet 72 Computers and related activities	578	269	63	61	36	33	31
73 Forskning og utviklingsarbeid 73 Research and development	6	6	100	67	67	83	50
74 Teknisk testing og konsulentvirksomhet 74 Engineering and technical testing	594	245	34	31	17	21	18

4b. Innovative foretak etter sysselsettingsgruppe. Prosent av foretak i populasjonen. 2001
Innovative enterprises by size class. Percent of enterprises in population. 2001

Næring (SN94 og sysselsettingsgruppe) Nace (SN94) and size classes	Enheter totalt Total units		Enheter med: Units with:				
	Populasjon Population	Utvalg Sample	Produkt- eller prosess- innovasjon Product or process inno- vation	Produkt- innovasjon Product inno- vation	Produkt- innovasjon også for markedet Product inno- vation new for the enter- prise's market	Prosess-inno- vasjon Process inno- vation	Både produkt- og prosess- innovasjon Both product- and process- innovation
	Antall Number of				Prosent Percent		
05-74 I alt 05-74 ALL INDUSTRIES	11 913	3 899	29	26	12	19	17
10-19 sysselsatte 10-19 employees	5 973	1 066	21	19	9	12	10
20-49 sysselsatte 20-49 employees	3 747	976	33	30	13	24	21
50-99 sysselsatte 50-99 employees	1 118	869	34	32	12	24	21
100-199 sysselsatte 100-199 employees	544	466	47	42	18	35	30
200-499 sysselsatte 200-499 employees	340	331	50	45	20	38	33
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	191	191	64	59	27	56	51
10, 13-37 INDUSTRI OG BERGVERK 10,13-37							
MINING AND MANUFACTURING TOTAL	3 971	1 973	36	32	15	28	25
10-19 sysselsatte 10-19 employees	1 621	468	27	24	11	22	18
20-49 sysselsatte 20-49 employees	1 387	542	35	32	15	28	26
50-99 sysselsatte 50-99 employees	461	461	41	38	16	32	28
100-199 sysselsatte 100-199 employees	267	267	52	49	21	39	36
200-499 sysselsatte 200-499 employees	159	159	64	58	29	50	45
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	76	76	79	78	42	67	66
51-74 TJENESTEYTING 51-74 SERVICES TOTAL.	4 974	1 457	30	28	14	17	15
10-19 sysselsatte 10-19 employees	2 689	474	23	22	13	10	9
20-49 sysselsatte 20-49 employees	1 449	344	39	35	15	25	20
50-99 sysselsatte 50-99 employees	432	287	31	30	11	20	19
100-199 sysselsatte 100-199 employees	197	152	43	38	16	30	25
200-499 sysselsatte 200-499 employees	134	127	35	31	13	25	21
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	73	73	52	47	19	47	41
05, 11, 40-41, 45 ANDRE NÆRINGER							
05, 11, 40-41, 45 OTHER INDUSTRIES	2 968	469	17	16	5	11	10
10-19 sysselsatte 10-19 employees	1 663	124	11	10	2	5	4
20-49 sysselsatte 20-49 employees	911	90	22	20	8	17	15
50-99 sysselsatte 50-99 employees	225	121	27	22	8	17	12
100-199 sysselsatte 100-199 employees	80	47	39	26	11	35	22
200-499 sysselsatte 200-499 employees	47	45	44	38	8	34	27
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	42	42	57	48	14	52	43

5a. Innovasjonskostnader etter kostnadstype og næring. Mill. kr. 2001
Innovation expenditure by type and sector of activity. Mill. NOK. 2001

Næring (SN94) Nace (SN94)	Totale innova- sjons- kostnader <i>Total inno- vation ex- penditure</i>	Egenut- ført FoU <i>Intra- mural R & D</i>	Innkjøpt FoU <i>Extra- mural R & D</i>	Anskaf- felse av maskiner og utstyr <i>Acquisi- tion of machinery and equipment</i>	Anskaf- felse av ekstern kunnskap <i>Acquisi- tion of other external know- ledge</i>	Produkt- design og annet forarbeid <i>Design and other prepara- tions for production</i>	Kom- petanse- oppbyg- ging <i>Training</i>	Markeds- introduksjon av innova- sjoner <i>Market in- troductio- n of inno- vations</i>
05-74 I alt 05-74 ALL INDUSTRIES	23 279,6	12 613,7	4 178,3	3 366,4	1 065,5	747,2	644,7	663,8
05 Fiskeoppdrett <i>05 Fish hatcheries and fish farms</i>	341,2	272,5	27,3	36,8	1,0	1,2	2,4	0,0
11 Utvinning av olje og naturgass <i>11 Extraction of oil and natu- ral gas</i>	2 202,1	754,6	1 371,8	33,2	15,6	8,4	16,7	2,0
10,13-37 INDUSTRI OG BERGVERK 10,13-37 MINING AND MANUFACTURING TOTAL	11 373,9	6 927,3	1 376,3	1 973,4	223,5	324,5	219,2	329,8
10,13-14 Bergverksdrift <i>10 Mining and quarrying</i>	387,1	18,3	5,3	359,5	0,5	0,7	2,8	0,0
15-16 Nærings og nytelsesmiddelindustri <i>15-16 Manufacture of food products; beverages and tobacco</i>	1 117,6	369,2	134,7	453,2	24,0	27,9	37,4	71,0
17 Prod. av tekstiler og utstyr <i>17 Manufacture of textiles</i>	50,6	25,5	1,0	12,2	4,5	4,5	2,3	0,6
18 Prod. av klær. Beredning og farging <i>18 Manufacture of wearing apparel; dressing and dyeing of fur</i>	45,4	35,5	4,6	0,0	0,0	1,6	1,5	2,1
19 Prod. av reiseeffekter. Beredning av lær <i>19 Tanning and dressing of leather; manufacture of luggage, handbags, sad- dlery, harness and footwear</i>	11,6	6,6	2,9	0,3	0,2	0,4	0,4	0,8
20 Prod. av trelast og varer av tre <i>20 Manufacture of wood and products of wood and cork</i>	149,9	56,6	12,7	67,9	1,6	1,1	3,6	6,4
21 Prod. av papirmasse og papir <i>21 Manufacture of pulp, pa- per and paper products</i>	241,6	159,9	41,2	27,0	2,5	3,3	5,7	1,9
22 Forlagsvirksomhet og grafisk produksjon <i>22 Publishing, printing and reproduction of recorded media</i>	138,6	32,1	9,5	54,3	12,9	6,9	16,2	6,6
24 Prod. av kjemikalier og kjemiske produkter <i>24 Manufacture of chemicals and chemical products</i>	1 657,6	1 057,8	297,9	75,6	66,5	59,2	16,7	84,0
25 Prod. av gummi- og plastprodukter <i>25 Manufacture of rubber and plastic products</i>	106,4	57,8	9,6	26,6	1,1	4,0	3,7	3,5
26 Prod. av ikke-metallholdige mineralprod. <i>26 Manufacture of other non-metallic mineral products</i>	220,1	66,8	7,3	92,9	22,4	14,4	7,3	8,9
27 Prod. av metaller <i>27 Manufacture of basic metals</i>	633,8	405,7	79,0	144,0	2,6	0,5	1,1	0,9
28 Prod. av metallvarer <i>28 Manufacture of fabricated metal products</i>	247,0	140,9	26,9	56,9	5,3	6,4	6,7	4,0
29 Prod. av maskiner og utstyr <i>29 Manufacture of machinery and equipment n.e.c.</i>	1 275,5	934,3	83,4	105,1	45,0	33,8	34,7	39,3
30 Prod. av kontor- og datamaskiner <i>30 Manufacture of office machinery and computers</i>	67,2	67,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
31 Prod. av andre elektriske maskiner og app. <i>31 Manufacture of electrical machinery and apparatus n.e.c.</i>	495,9	392,0	40,5	32,9	1,0	12,5	13,2	3,8
32 Prod. av kommunikasjonsutstyr. <i>32 Manufacture of radio, television and communication equipment and apparatus</i>	2 183,7	1 742,0	295,4	56,7	9,1	43,2	11,3	26,1
33 Prod. av medisinske instr. og måleutstyr <i>33 Manufacture of medical, precision and optical instruments</i>	780,5	511,3	111,0	93,5	6,1	41,6	4,6	12,3
34 Prod. av motorkjøretøy, tilhengere og deler <i>34 Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>	858,0	417,2	98,9	274,1	6,8	23,2	18,5	19,2
35 Prod. av andre transportmidler <i>35 Manufacture of other transport equipment</i>	422,2	274,0	63,4	16,0	4,6	29,7	24,1	10,5
36 Annen industriprod. (inkl. møbelindustri) <i>36 Manufacture of furniture; manufacturing n.e.c.</i>	227,6	128,3	33,0	16,5	6,7	9,5	6,0	27,7
37 Gjenvinning <i>37 Recycling</i>	56,1	28,3	18,2	8,1	0,2	0,0	1,2	0,0
40-41 Kraft og vannforsyning <i>40-41 Electricity, gas and water supply</i>	371,5	90,1	108,1	75,0	69,7	19,6	7,8	1,2
45 Bygge- og anleggsvirksomhet <i>45 Construction</i>	526,9	278,5	32,1	91,3	84,7	8,0	28,4	3,9
51-74 TJENESTYTING 51-74 SERVICES TOTAL	8 463,9	4 290,7	1 262,7	1 156,8	670,9	385,6	370,2	327,1
51 Agentur og engros handel <i>51 Wholesale trade and commis- sion trade, except of motor vehicles and motorcycles</i>	850,7	345,8	100,9	95,9	96,8	37,8	94,8	78,6
60 Land og rørtransport <i>60 Land transport; transport via pipelines</i>	16,2	12,9	1,2	0,2	0,9	0,0	1,0	0,0
61 Sjøtransport <i>61 Water transport</i>	264,4	40,4	48,3	143,6	2,4	20,1	6,1	3,5
62 Lufttransport <i>62 Air transport</i>	52,9	4,2	0,0	41,0	2,0	1,0	4,7	0,0
63 Tjenester tilknyttet transport <i>63 Supporting and auxiliary transport activities; activities of travel agencies</i>	248,4	27,4	21,2	131,8	32,8	1,0	28,0	6,4

5a. Innovation expenditure by type and sector of activity. Mill. NOK. 2001
 (forts.) *Innovation expenditure by type and sector of activity. Mill. NOK. 2001*

Næring (SN94) Nace (SN94)	Totale innovasjonskostnader <i>Total innovation expenditure</i>	Egenutført FoU <i>Intramural R & D</i>	Innkjøpt FoU <i>Extramural R & D</i>	Anskaffelse av maskiner og utstyr <i>Acquisition of machinery and equipment</i>	Anskaffelse av eksternt kunnskap <i>Acquisition of other external knowledge</i>	Produkt-design og annet forarbeid <i>Design and other preparations for production</i>	Kompetanseoppbygging <i>Training</i>	Markedsintroduksjon av innovasjoner <i>Market introduction of innovations</i>
64.2 Telekommunikasjon <i>64.2 Telecommunications</i>	1 553,0	693,8	180,7	344,4	166,6	125,6	16,2	25,8
65 Finansiell tjenesteyting <i>65 Financial intermediation, except insurance and pension funding</i>	787,4	262,2	138,1	70,1	211,0	18,8	48,0	39,2
66 Forsikring og pensjonsfond <i>66 Insurance and pension funding, except compulsory social security</i>	239,2	93,8	68,9	10,7	17,3	17,0	13,5	18,0
67 Hjelpevirksomhet og finansiell tjenesteyting <i>67 Activities auxiliary to financial intermediation</i>	303,5	98,9	49,2	83,6	30,0	1,3	27,0	13,5
72 Databehandlingsvirksomhet <i>72 Computers and related activities</i>	2 940,8	1 885,6	485,5	196,0	75,1	124,3	54,7	119,5
73 Forskning og utviklingsarbeid <i>73 Research and development</i>	127,5	112,8	13,3	0,4	0,3	0,0	0,6	0,2
74 Teknisk testing og konsulentvirksomhet <i>74 Engineering and technical testing</i>	1 080,0	712,9	155,5	39,0	35,7	38,8	75,7	22,5

5b Innovasjonskostnader etter kostnadstype og sysselsettingsgruppe. Mill. kr. 2001
Innovation expenditure by type and size-class. Mill. NOK. 2001

Næring (SN94 og sysselsettingsgruppe) Nace (SN94) and size classes	Totale innovasjonskostnader <i>Total innovation expenditure</i>	Egenutført FoU <i>Intramural R & D</i>	Innkjøpt FoU <i>Extramural R & D</i>	Anskaffelse av maskiner og utstyr <i>Acquisition of machinery and equipment</i>	Anskaffelse av eksternt kunnskap <i>Acquisition of other external knowledge</i>	Produkt-design og annet forarbeid <i>Design and other preparations for production</i>	Kompetanseoppbygging <i>Training</i>	Markedsintroduksjon av innovasjoner <i>Market introduction of innovations</i>
05-74 I alt 05-74 ALL INDUSTRIES	23 279,6	12 613,7	4 178,3	3 366,4	1 065,5	747,2	644,7	663,8
10-19 sysselsatte <i>10-19 employees</i>	2 159,7	1 129,1	231,4	418,7	105,7	70,3	88,2	116,5
20-49 sysselsatte <i>20-49 employees</i>	3 699,4	1 882,1	535,5	492,6	287,9	199,7	166,8	134,8
50-99 sysselsatte <i>50-99 employees</i>	2 366,7	1 024,4	308,0	656,6	215,3	29,8	67,4	65,2
100-199 sysselsatte <i>100-199 employees</i>	2 949,4	1 761,7	396,1	422,3	176,3	61,1	67,6	64,5
200-499 sysselsatte <i>200-499 employees</i>	3 728,1	1 514,4	1 024,2	723,1	196,7	93,7	80,0	96,2
Over 500 sysselsatte <i>Over 500 employees</i>	8 376,2	5 302,0	1 683,2	653,1	83,6	292,7	174,8	186,6
10, 13-37 INDUSTRI OG BERGVERK 10, 13-37 MINING AND MANUFACTURING TOTAL	11 373,9	6 927,3	1 376,3	1 973,4	223,5	324,5	219,2	329,8
10-19 sysselsatte <i>10-19 employees</i>	517,4	202,3	81,7	145,6	14,9	29,0	18,9	25,1
20-49 sysselsatte <i>20-49 employees</i>	1 192,3	740,0	165,3	143,9	21,8	60,3	32,9	28,0
50-99 sysselsatte <i>50-99 employees</i>	1 297,0	512,3	75,0	571,3	62,3	15,8	30,3	30,0
100-199 sysselsatte <i>100-199 employees</i>	1 791,3	1 170,0	248,1	210,5	66,0	37,7	21,3	37,6
200-499 sysselsatte <i>200-499 employees</i>	2 007,7	914,8	288,9	609,3	33,7	52,0	44,3	64,6
Over 500 sysselsatte <i>Over 500 employees</i>	4 568,3	3 387,8	517,4	292,7	24,7	129,7	71,6	144,4
51-74 TJENESTEYTING 51-74 SERVICES TOTAL	8 463,9	4 290,7	1 262,7	1 156,8	670,9	385,6	370,2	327,1
10-19 sysselsatte <i>10-19 employees</i>	1 311,1	663,3	116,0	246,8	89,5	38,9	66,4	90,2
20-49 sysselsatte <i>20-49 employees</i>	2 146,3	941,6	349,7	307,7	184,3	131,5	126,6	104,9
50-99 sysselsatte <i>50-99 employees</i>	840,0	431,5	184,2	67,2	79,6	13,2	30,5	33,8
100-199 sysselsatte <i>100-199 employees</i>	1 011,9	557,9	80,3	169,6	109,8	22,7	45,4	26,2
200-499 sysselsatte <i>200-499 employees</i>	996,1	483,4	216,9	48,2	160,8	25,7	30,2	30,9
Over 500 sysselsatte <i>Over 500 employees</i>	2 158,7	1 213,0	315,7	317,3	46,9	153,6	71,1	41,2
05, 11, 40-41, 45 ANDRE NÆRINGER 05, 11, 40-41, 45 OTHER INDUSTRIES	3 441,7	1 395,6	1 539,3	236,3	171,0	37,1	55,3	7,0
10-19 sysselsatte <i>10-19 employees</i>	331,2	263,5	33,7	26,2	1,3	2,4	2,9	1,2
20-49 sysselsatte <i>20-49 employees</i>	360,9	200,4	20,5	41,0	81,8	7,9	7,3	1,9
50-99 sysselsatte <i>50-99 employees</i>	229,8	80,6	48,8	18,2	73,4	0,8	6,6	1,5
100-199 sysselsatte <i>100-199 employees</i>	146,3	33,8	67,7	42,2	0,4	0,6	0,8	0,7
200-499 sysselsatte <i>200-499 employees</i>	724,4	116,2	518,4	65,5	2,1	16,0	5,6	0,7
Over 500 sysselsatte <i>Over 500 employees</i>	1 649,1	701,2	850,2	43,2	12,0	9,4	32,2	1,0

6.a. Innovasjonskostnader totalt og som andel av omsetning etter næring. Mill. NOK. 2001*Total innovation expenditure and innovation expenditure as share of turnover, by sector of activity. Mill.NOK. 2001*

Næring (SN94) Nace (SN94)	Alle enheter All units			Enheter med innovasjon Units with innovation	
	Innovasjons- kostnader Mill. kr <i>Innovation expenditure. Mill.NOK</i>	Omsetning Mill. kr <i>Turnover. Mill.NOK</i>	Kostnader/ omsetning Prosent <i>Expenditure/ Turnover. Percent</i>	Omsetning Mill. kr <i>Turnover. Mill.NOK</i>	Kostnader/ omsetning Prosent <i>Expenditure/ Turnover. Percent</i>
05-74 I alt 05-74 ALL INDUSTRIES	23 279,6	1 527 533,0	1,5	979 620,0	2,4
05 Fiskeoppdrett 05 Fish hatcheries and fish farms	341,2	7 184,0	4,7	4 090,0	8,3
11 Utvinning av olje og naturgass 11 Extraction of oil and natural gas	2 202,1	169 372,0	1,3	158 922,0	1,4
10,13-37 INDUSTRI OG BERGVERK					
10,13-37 MINING AND MANUFACTURING TOTAL	11 373,9	498 818,0	2,3	350 663,0	3,2
10,13-14 Bergverksdrift 10 Mining and quarrying	387,1	5 770,0	6,7	2 743,0	14,1
15-16 Nærings- og nytelsesmiddelindustri					
15-16 Manufacture of food products; beverages and tobacco	1 117,6	131 725,0	0,8	84 362,0	1,3
17 Prod. av tekstiler og utstyr 17 Manufacture of textiles	50,6	3 411,0	1,5	1 705,0	3,0
18 Prod. av klær. Beredning og farging					
18 Manufacture of wearing apparel; dressing and dyeing of fur	45,4	1 037,0	4,4	787,0	5,8
19 Prod. av reiseeffekter. Beredning av lær 19 Tanning and dressing of leather; man- ufacture of luggage, handbags, saddlery, harness and footwear	11,6	356,0	3,2	279,0	4,2
20 Prod. av trelast og varer av tre					
20 Manufacture of wood and products of wood and cork	149,9	15 313,0	1,0	7 336,0	2,0
21 Prod. av papirmasse og papir					
21 Manufacture of pulp, paper and paper products	241,6	18 390,0	1,3	15 804,0	1,5
22 Forlagsvirksomhet og grafisk produksjon					
22 Publishing, printing and reproduction of recorded media	138,6	29 449,0	0,5	9 264,0	1,5
24 Prod. av kjemikalier og kjemiske produkter					
24 Manufacture of chemicals and chemical products	1 657,6	84 300,0	2,0	80 190,0	2,1
25 Prod. av gummi- og plastprodukter					
25 Manufacture of rubber and plastic products	106,4	7 042,0	1,5	4 378,0	2,4
26 Prod. av ikke-metallholdige mineralprod.					
26 Manufacture of other non-metallic mineral products	220,1	13 163,0	1,7	9 122,0	2,4
27 Prod. av metaller 27 Manufacture of basic metals	633,8	40 278,0	1,6	35 581,0	1,8
28 Prod. av metallvarer 28 Manufacture of fabricated metal products	247,0	16 228,0	1,5	7 767,0	3,2
29 Prod. av maskiner og utstyr 29 Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	1 275,5	29 748,0	4,3	21 678,0	5,9
30 Prod. av kontor- og datamaskiner					
30 Manufacture of office machinery and computers	67,2	1 323,0	5,1	1 323,0	5,1
31 Prod. av andre elektriske maskiner og app.					
31 Manufacture of electrical machinery and apparatus n.e.c.	495,9	9 560,0	5,2	7 965,0	6,2
32 Prod. av kommunikasjonsutstyr.					
32 Manufacture of radio, television and communication equipment and apparatus	2 183,7	10 177,0	21,5	7 691,0	28,4
33 Prod. av medisinske instr. og måleutstyr					
33 Manufacture of medical, precision and optical instruments	780,5	9 989,0	7,8	8 761,0	8,9
34 Prod. av motorkjøretøy, tilhengere og deler					
34 Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers	858,0	6 184,0	13,9	4 305,0	19,9
35 Prod. av andre transportmidler 35 Manufacture of other transport equipment	422,2	52 898,0	0,8	30 752,0	1,4
36 Annen industriprod. (inkl. møbelindustri)					
36 Manufacture of furniture; manufacturing n.e.c.	227,6	10 918,0	2,1	7 568,0	3,0
37 Gjenvinning 37 Recycling	56,1	1 558,0	3,6	1 302,0	4,3
40-41 Kraft og vannforsyning					
40 Electricity, gas and water supply	371,5	74 576,0	0,5	54 163,0	0,7
45 Bygge- og anleggsvirksomhet 45 Construction	526,9	100 903,0	0,5	51 267,0	1,0
51-74 TJENESTEYTING 51-74 SERVICES TOTAL	8 463,9	676 679,0	1,3	360 514,0	2,3
51 Agentur og engroshandel					
51 Wholesale trade and commission trade, except of motor vehicles and motorcycles	850,7	340 040,0	0,3	163 455,0	0,5
60 Land og rørtransport 60 Land transport; transport via pipelines	16,2	22 632,0	0,1	708,0	2,3
61 Sjøtransport 61 Water transport	264,4	27 618,0	1,0	18 102,0	1,5
62 Lufttransport 62 Air transport	52,9	20 168,0	0,3	5 733,0	0,9
63 Tjenester tilknyttet transport 63 Supporting and auxiliary transport activities; activ- ities of travel agencies	248,4	51 063,0	0,5	15 818,0	1,6
64.2 Telekommunikasjon 64.2 Telecommunications	1 553,0	31 795,0	4,9	29 757,0	5,2
65 Finansiell tjenesteyting 65 Financial intermediation, except insurance and pension funding	787,4	72 472,0	1,1	51 329,0	1,5
66 Forsikring og pensjonsfond 66 Insurance and pension funding, except compulsory social security	239,2	48 756,0	0,5	40 857,0	0,6
67 Hjelpesvirksomhet og finansiell tjenesteyt. 67 Activities auxiliary to financial inter- mediation	303,5	6 905,0	4,4	2 744,0	11,1
72 Databehandlingsvirksomhet 72 Computers and related activities	2 940,8	31 973,0	9,2	17 429,0	16,9
73 Forskning og utviklingsarbeid 73 Research and development	127,5	196,0	65,1	196,0	65,1
74 Teknisk testing og konsulentvirksomhet 74 Engineering and technical testing	1 080,0	23 062,0	4,7	14 388,0	7,5

6.b. Innovasjonskostnader totalt og som andel av omsetning etter sysselsettingsgruppe. Mill.NOK.2001
Total innovation expenditure and innovation expenditure as share of turnover by size class. Mill.NOK. 2001

Næring (SN94 og sysselsettingsgruppe) <i>Nace (SN94) and size classes</i>	Alle enheter <i>All units</i>			Enheter med innovasjon <i>Units with innovation</i>	
	Innovasjons- kostnader Mill. kr <i>Innovation expendi- ture.Mill.NOK</i>	Omsetning Mill. kr <i>Turnover. Mill.NOK</i>	Kostnader/ omsetning Prosent <i>Expenditure/ Turnover. Percent</i>	Omsetning Mill. kr <i>Turnover. Mill.NOK</i>	Kostnader/ omsetning Prosent <i>Expenditure/ Turnover. Percent</i>
05-74 I ALT 05-74 ALL INDUSTRIES	23 280	1 527 533	1,5	979 620	2,4
10-19 sysselsatte <i>10-19 employees</i>	2 160	155 397	1,4	47 665	4,5
20-49 sysselsatte <i>20-49 employees</i>	3 699	202 589	1,8	87 686	4,2
50-99 sysselsatte <i>50-99 employees</i>	2 367	195 996	1,2	94 839	2,5
100-199 sysselsatte <i>100-199 employees</i>	2 949	177 719	1,7	108 867	2,7
200-499 sysselsatte <i>200-499 employees</i>	3 728	248 778	1,5	176 373	2,1
Over 500 sysselsatte <i>Over 500 employees</i>	8 376	547 055	1,5	464 189	1,8
10, 13-37 INDUSTRI OG BERGVERK 10,13-37 MIN- ING AND MANUFACTURING TOTAL	11 374	498 818	2,3	350 663	3,2
10-19 sysselsatte <i>10-19 employees</i>	517	35 310	1,5	6 285	8,2
20-49 sysselsatte <i>20-49 employees</i>	1 192	57 869	2,1	23 838	5,0
50-99 sysselsatte <i>50-99 employees</i>	1 297	42 064	3,1	20 908	6,2
100-199 sysselsatte <i>100-199 employees</i>	1 791	66 331	2,7	43 410	4,1
200-499 sysselsatte <i>200-499 employees</i>	2 008	97 960	2,0	74 922	2,7
Over 500 sysselsatte <i>Over 500 employees</i>	4 568	199 284	2,3	181 301	2,5
51-74 TJENESTEYTING 51-74 SERVICES TOTAL	8 464	676 679	1,3	360 514	2,3
10-19 sysselsatte <i>10-19 employees</i>	1 311	84 277	1,6	31 211	4,2
20-49 sysselsatte <i>20-49 employees</i>	2 146	105 094	2,0	45 513	4,7
50-99 sysselsatte <i>50-99 employees</i>	840	105 417	0,8	41 234	2,0
100-199 sysselsatte <i>100-199 employees</i>	1 012	83 621	1,2	44 517	2,3
200-499 sysselsatte <i>200-499 employees</i>	996	112 226	0,9	71 337	1,4
Over 500 sysselsatte <i>Over 500 employees</i>	2 159	186 045	1,2	126 703	1,7
05, 11, 40-41, 45 ANDRE NÆRINGER 05, 11, 40-41, 45 OTHER INDUSTRIES	3 442	352 036	1,0	268 443	1,3
10-19 sysselsatte <i>10-19 employees</i>	331	35 810	0,9	10 170	3,3
20-49 sysselsatte <i>20-49 employees</i>	361	39 625	0,9	18 335	2,0
50-99 sysselsatte <i>50-99 employees</i>	230	48 515	0,5	32 697	0,7
100-199 sysselsatte <i>100-199 employees</i>	146	27 768	0,5	20 941	0,7
200-499 sysselsatte <i>200-499 employees</i>	724	38 592	1,9	30 114	2,4
Over 500 sysselsatte <i>Over 500 employees</i>	1 649	161 726	1,0	156 185	1,1

7.a. Omsetning av nye og endrede produkter i prosent av samlet omsetning etter næring. 2001
New or significantly improved products in per cent of turnover by sector of activity. 2001

Næring (SN94) Nace (SN94)	Alle enheter <i>All units</i>				Enheter med produktinnovasjon <i>Units with innovation</i>				
	Antall foretak totalt. <i>Number of enterprises</i>	Om- setning. Mill kr. <i>Turnover. Mill NOK</i>	Nye eller vesentlig forbed- rede produkter. Prosent <i>New or sig- nificantly improved products. Percent</i>	Nye eller vesentlig forbed- rede produkter for markedet. Prosent <i>New or sig- nificantly improved products new to the market. Percent</i>	Antall fore- tak med produkt- innovasjon <i>Number of enterprises with prod- uct innova- tion</i>	Om- setning. Mill kr. <i>Turnover. Mill NOK</i>	Nye eller vesentlig forbed- rede produkter. Prosent <i>New or sig- nificantly improved products. Percent</i>	Nye eller vesentlig forbed- rede produkter for markedet. Prosent <i>New or sig- nificantly improved products new to the market. Percent</i>	
05-74 I alt 05-74 ALL INDUSTRIES.	11 913	1 527 533	7,7	1,9	3 135	772 826	15,3	3,8	
05 Fiskeoppdrett 05 Fish hatcheries and fish farms.	105	7 184	17,0	9,7	36	2 295	53,3	30,4	
11 Utvinning av olje og naturgass 11 Extraction of oil and natu- ral gas	84	169 372	3,1	0,6	30	129 202	4,1	0,8	
10,13-37 INDUSTRI OG BERGVERK 10,13-37 MINING AND MANUFACTURING TOTAL	3 971	498 818	13,4	3,2	1 290	316 946	21,1	5,1	
10,13-14 Bergverksdrift 10 Mining and quarrying	78	5 770	5,0	0,2	15	1 638	17,7	0,8	
15-16 Nærings- og nytelsesmiddelindustri 15 -16 Manufacture of food products; beverages and tobacco.	742	131 725	8,1	2,1	225	80 542	13,3	3,4	
17 Prod. av tekstiler og utstyr 17 Manufacture of textiles.	107	3 411	6,4	2,5	32	1 636	13,3	5,3	
18 Prod. av klær. Beredning og farging 18 Manufacture of wearing apparel; dressing and dyeing of fur	33	1 037	31,1	2,7	14	714	45,2	3,9	
19 Prod. av reiseeffekter. Beredning av lær 19 Tanning and dressing of leather; manufacture of luggage, handbags, sad- dlery, harness and footwear	9	356	17,4	13,3	4	269	23,0	17,5	
20 Prod. av trelast og varer av tre 20 Manufacture of wood and products of wood and cork	313	15 313	5,4	1,5	69	5 184	15,8	4,3	
21 Prod. av papirmasse og papir 21 Manufacture of pulp, pa- per and paper products	52	18 390	12,1	1,1	15	12 837	17,4	1,6	
22 Forlagsvirksomhet og grafisk produksjon 22 Publishing, printing and reproduction of recorded media.	499	29 449	2,2	1,0	106	8 513	7,7	3,4	
24 Prod. av kjemikalier og kjemiske produkter 24 Manufacture of chemicals and chemical products	88	84 300	9,9	1,9	56	77 383	10,8	2,0	
25 Prod. av gummi- og plastprodukter 25 Manufacture of rubber and plastic products.	131	7 042	7,9	2,3	60	3 423	16,3	4,8	
26 Prod. av ikke-metallholdige mineralprod. 26 Manufacture of other non-metallic mineral products.	137	13 163	9,1	1,5	47	8 055	14,9	2,4	
27 Prod. av metaller 27 Manufacture of basic metals.	78	40 278	11,5	0,6	28	26 481	17,5	0,9	
28 Prod. av metallvarer 28 Manufacture of fabricated metal products	466	16 228	7,2	1,1	128	7 249	16,0	2,5	
29 Prod. av maskiner og utstyr 29 Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	365	29 748	26,5	7,2	154	20 220	38,9	10,6	
30 Prod. av kontor- og datamaskiner 30 Manufacture of office machinery and computers.	4	1 323	51,5	8,6	4	1 323	51,5	8,6	
31 Prod. av andre elektriske maskiner og app. 31 Manufacture of electrical machinery and apparatus n.e.c.	101	9 560	19,5	3,9	40	6 256	29,8	6,0	
32 Prod. av kommunikasjonsutstyr. 32 Manufacture of radio, television and communication equipment and apparatus	52	10 177	44,9	18,7	30	6 865	66,6	27,8	
33 Prod. av medisinske instr. og måleutstyr 33 Manufacture of medical, precision and optical instruments.	92	9 989	38,2	7,5	53	8 628	44,2	8,6	
34 Prod. av motorkjøretøy, tilhengere og deler 34 Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers.	64	6 184	13,0	7,0	31	3 881	20,7	11,2	
35 Prod. av andre transportmidler 35 Manufacture of other transport equipment	298	52 898	26,3	7,1	70	28 635	48,6	13,1	
36 Annen industriprod. (inkl. møbelindustri) 36 Manufacture of furniture; manufacturing n.e.c.	233	10 918	20,1	6,6	93	6 290	34,9	11,4	
37 Gjenvinning 37 Recycling	29	1 558	5,1	0,8	16	923	8,7	1,4	
40-41 Kraft og vannforsyning 40-41 Electricity, gas and water supply	239	74 576	3,6	2,0	46	33 848	8,0	4,4	
45 Bygge- og anleggsvirksomhet 45 Construction	2 540	100 903	6,8	0,6	354	35 401	19,3	1,9	

7.a. New or significantly improved products in per cent of turnover by sector of activity. 2001
(forts.) *New or significantly improved products in per cent of turnover by sector of activity. 2001*

Næring (SN94) Nace (SN94)	Alle enheter <i>All units</i>				Enheter med produktinnovasjon <i>Units with innovation</i>			
	Antall foretak totalt. <i>Number of enterprises</i>	Om- setning. Mill kr. <i>Turnover. Mill NOK</i>	Nye eller vesentlig forbed- rede produkter. Prosent <i>New or sig- nificantly improved products. Percent</i>	Nye eller vesentlig forbed- rede produkter for markedet. Prosent <i>New or sig- nificantly improved products new to the market. Percent</i>	Antall fore- tak med produkt- innovasjon <i>Number of enterprises with prod- uct innova- tion</i>	Om- setning. Mill kr. <i>Turnover. Mill NOK</i>	Nye eller vesentlig forbed- rede produkter. Prosent <i>New or sig- nificantly improved products. Percent</i>	Nye eller vesentlig forbed- rede produkter for markedet. Prosent <i>New or sig- nificantly improved products new to the market. Percent</i>
51-74 TJENESTEYTING 51-74 SERVICES TOTAL	4 974	676 679	5,2	1,4	1 379	255 134	13,8	3,6
51 Agentur og engroshandel 51 Wholesale trade and commis- sion trade, except of motor vehicles and motorcycles	2 093	340 040	4,1	0,6	555	86 038	16,4	2,2
60 Land og rørtransport								
60 Land transport; transport via pipelines	609	22 632	0,1	0,1	15	526	5,9	5,2
61 Sjøtransport 61 Water transport.	219	27 618	4,5	3,5	19	12 510	9,9	7,7
62 Lufttransport 62 Air transport.	19	20 168	0,1	0,0	2	458	5,0	1,8
63 Tjenester tilknyttet transport 63 Supporting and auxiliary transport activities; activities of travel agencies.	452	51 063	2,5	0,7	73	10 890	11,8	3,5
64.2 Telekommunikasjon 64.2 Telecommunications	76	31 795	8,4	4,9	42	27 822	9,6	5,6
65 Finansiell tjenesteyting 65 Financial intermediation, except insurance and pension funding.	191	72 472	5,1	0,4	85	46 756	7,8	0,6
66 Forsikring og pensjonsfond 66 Insurance and pension fund- ing, except compulsory social security	43	48 756	5,7	0,3	13	39 274	7,0	0,4
67 Hjelpevirksomhet og finansiell tjenesteyt. 67 Activities auxiliary to financial intermediation	94	6 905	6,3	2,2	30	2 278	19,2	6,6
72 Databehandlingsvirksomhet 72 Computers and related activities	578	31 973	19,0	6,4	352	16 215	37,4	12,6
73 Forskning og utviklingsarbeid 73 Research and development	6	196	84,5	53,3	4	182	90,8	57,3
74 Teknisk testing og konsulentvirksomhet 74 Engineering and technical testing	594	23 062	12,4	7,0	186	12 184	23,5	13,2

7.b. Omsetning av nye og endrede produkter i prosent av samlet omsetning etter sysselsettingsgruppe. 2001
New or significantly improved products in per cent of turnover by size-class. 2001

Næring (SN94 og sysselsettingsgruppe) <i>Nace (SN94) and size classes</i>	Alle enheter <i>All units</i>				Enheter med produktinnovasjon <i>Units with innovation</i>			
	Antall foretak totalt. <i>Number of enterprises</i>	Omsetning. Mill kr. <i>Turnover. Mill NOK</i>	Nye eller vesentlig forbedrede produkter. Prosent. <i>New or significantly improved products. Percent</i>	Nye eller vesentlig forbedrede produkter for markedet. Prosent. <i>New or significantly improved products new to the market. Percent</i>	Antall foretak med produktinnovasjon <i>Number of enterprises with product innovation</i>	Omsetning. Mill kr. <i>Turnover. Mill NOK</i>	Nye eller vesentlig forbedrede produkter. Prosent. <i>New or significantly improved products. Percent</i>	Nye eller vesentlig forbedrede produkter for markedet. Prosent. <i>New or significantly improved products new to the market. Percent</i>
05-74 NÆRINGSLIVET TOTALT 05-74 ALL INDUSTRIES	11 913	1 527 533	7,7	1,9	3 135	772 826	15,3	3,8
10-19 sysselsatte <i>10-19 employees</i>	5 973	155 397	5,2	1,8	1 150	38 623	21,0	7,3
20-49 sysselsatte <i>20-49 employees</i>	3 747	202 589	7,0	1,6	1 140	67 826	20,8	4,6
50-99 sysselsatte <i>50-99 employees</i>	1 118	195 996	6,0	2,1	353	67 987	17,4	6,0
100-199 sysselsatte <i>100-199 employees</i>	544	177 719	8,1	2,1	227	81 201	17,7	4,6
200-499 sysselsatte <i>200-499 employees</i>	340	248 778	7,8	2,1	152	127 413	15,3	4,1
Over 500 sysselsatte <i>Over 500 employees</i>	191	547 055	9,2	1,9	113	389 775	12,9	2,6
10, 13-37 INDUSTRI OG BERGVERK 10,13-37 MINING AND MANUFACTURING TOTAL	3 971	498 818	13,4	3,2	1 290	316 946	21,1	5,1
10-19 sysselsatte <i>10-19 employees</i>	1 621	35 310	3,7	1,4	384	5 232	25,0	9,7
20-49 sysselsatte <i>20-49 employees</i>	1 387	57 869	7,6	2,2	450	19 277	22,7	6,6
50-99 sysselsatte <i>50-99 employees</i>	461	42 064	9,6	3,7	173	17 653	22,8	8,9
100-199 sysselsatte <i>100-199 employees</i>	267	66 331	13,1	3,2	132	36 991	23,4	5,7
200-499 sysselsatte <i>200-499 employees</i>	159	97 960	14,4	3,9	93	65 732	21,5	5,8
Over 500 sysselsatte <i>Over 500 employees</i>	76	199 284	17,3	3,5	59	172 061	20,0	4,0
51-74 TJENESTEYTING 51-74 SERVICES TOTAL ..	4 974	676 679	5,2	1,4	1 379	255 134	13,8	3,6
10-19 sysselsatte <i>10-19 employees</i>	2 689	84 277	5,1	2,0	594	26 260	16,5	6,3
20-49 sysselsatte <i>20-49 employees</i>	1 449	105 094	7,8	1,7	505	39 580	20,6	4,4
50-99 sysselsatte <i>50-99 employees</i>	432	105 417	4,4	1,1	130	26 502	17,4	4,3
100-199 sysselsatte <i>100-199 employees</i>	197	83 621	6,2	1,9	75	30 827	16,8	5,0
200-499 sysselsatte <i>200-499 employees</i>	134	112 226	4,3	1,1	41	48 567	10,0	2,6
Over 500 sysselsatte <i>Over 500 employees</i>	73	186 045	4,4	1,0	34	83 398	9,8	2,2
05, 11, 40-41, 45 ANDRE NÆRINGER 05, 11, 40-41, 45 OTHER INDUSTRIES	2 968	352 036	4,6	1,1	466	200 746	8,0	2,0
10-19 sysselsatte <i>10-19 employees</i>	1 663	35 810	7,0	1,8	172	7 131	34,9	9,1
20-49 sysselsatte <i>20-49 employees</i>	911	39 625	4,0	0,3	186	8 969	17,8	1,4
50-99 sysselsatte <i>50-99 employees</i>	225	48 515	6,6	2,8	50	23 832	13,3	5,7
100-199 sysselsatte <i>100-199 employees</i>	80	27 768	2,0	0,3	20	13 383	4,1	0,7
200-499 sysselsatte <i>200-499 employees</i>	47	38 592	1,3	0,4	18	13 114	3,7	1,1
Over 500 sysselsatte <i>Over 500 employees</i>	42	161 726	4,8	1,0	20	134 316	5,8	1,2

8.a. Effekter av innovasjonsvirksomheten etter næring. Andelen av enhetene med innovasjon som har oppgitt gjeldende faktor til å være av stor betydning. 1999-2001
Effects of innovation by sector of activity. Share of enterprises with innovation reporting relevant factor having high degree of impact. 1999-2001

Næring (SN94) Nace (SN94)	Produktorienterte effekter <i>Product oriented effects</i>			Prosesorienterte effekter <i>Process oriented effects</i>				Andre effekter <i>Other effects</i>		
	Antall enheter med innovasjon <i>Number of units with innovation</i>	Utvidet spekter av varer eller tjenester <i>Increased range of goods or services</i>	Utvidet marked eller økt markedsandel <i>Increased market and market share</i>	Forbedret kvalitet i varer eller tjenester <i>Improved quality in goods or services</i>	Forbedret produksjons- fleksibilitet <i>Improved production flexibility</i>	Økt produksjons-kapasitet <i>Improved production capacity</i>	Reduserte arbeidskostnader <i>Reduced labour costs per produced unit</i>	Reduserte material- og energikostnader <i>Reduced materials and energy per produced unit</i>	Forbedret miljø helse eller sikkerhet <i>Improved environmental impact or health and safety aspects</i>	Oppfylt forskrifter eller standarder <i>Met regulations and standards</i>
05-74 I alt 05-74 ALL INDUSTRIES	3 416	23	16	27	16	19	15	6	12	13
05 Fiskeoppdrett <i>05 Fish hatcheries and fish farms</i>	40	13	20	29	36	45	45	34	31	16
11 Utvinning av olje og naturgass <i>11 Extraction of oil and natural gas</i>	36	19	21	35	24	14	17	17	34	14
10,13-37 INDUSTRI OG BERGVERK 10,13-37 MINING AND MANUFACTURING	1 416	24	20	29	23	25	22	10	16	16
10,13-14 Bergverksdrift <i>10 Mining and quarrying</i>	21	26	18	22	29	41	25	5	13	17
15-16 Nærings og nytelsesmiddelindustri <i>15-16 Manufacture of food products; beverages and tobacco</i>	258	25	20	40	25	38	28	5	14	14
17 Prod. av tekstiler og utstyr <i>17 Manufacture of textiles</i>	38	8	5	17	3	25	20	8	8	20
18 Prod. av klær. Beredning og farging <i>18 Manufacture of wearing apparel; dressing and dyeing of fur</i>	14	32	23	32	44	30	37	15	23	32
19 Prod. av reiseeffekter. Beredning av lær <i>19 Tanning and dressing of leather; manufacture of luggage, handbags, saddlery, harness and footwear</i>	4	75	25	25	-	25	-	-	-	25
20 Prod. av trelast og varer av tre <i>20 Manufacture of wood and products of wood and cork</i>	77	25	18	28	32	25	18	13	17	12
21 Prod. av papirmasse og papir <i>21 Manufacture of pulp, paper and paper products</i>	16	12	19	26	19	19	27	24	13	24
22 Forlagsvirksomhet og grafisk produksjon <i>22 Publishing, printing and reproduction of recorded media</i>	112	16	12	20	36	25	18	10	22	4
24 Prod. av kjemikalier og kjemiske produkter <i>24 Manufacture of chemicals and chemical products</i>	57	32	27	32	14	22	10	10	26	15
25 Prod. av gummi- og plastprodukter <i>25 Manufacture of rubber and plastic products</i>	67	22	20	23	27	28	25	12	17	13
26 Prod. av ikke-metallholdige mineralprod. <i>26 Manufacture of other non-metallic mineral products</i>	59	20	15	29	43	39	35	14	26	28
27 Prod. av metaller <i>27 Manufacture of basic metals</i>	38	13	11	11	34	47	34	24	27	21
28 Prod. av metallvarer <i>28 Manufacture of fabricated metal products</i>	136	12	16	31	23	18	19	7	8	13
29 Prod. av maskiner og utstyr <i>29 Manufacture of machinery and equipment n.e.c.</i>	163	29	23	30	19	21	14	6	13	17
30 Prod. av kontor- og datamaskiner <i>30 Manufacture of office machinery and computers</i>	4	100	25	75	25	50	25	-	-	-
31 Prod. av andre elektriske maskiner og app. <i>31 Manufacture of electrical machinery and apparatus n.e.c.</i>	46	18	2	11	7	9	16	19	2	13

8.a. Effekter av innovasjonsvirksomheten etter næring. Andelen av enhetene med innovasjon som har oppgitt gjeldende faktor til å være av stor betydning. 1999-2001

 (forts.) *Effects of innovation by sector of activity. Share of enterprises with innovation reporting relevant factor having high degree of impact. 1999-2001*

Næring (SN94) Nace (SN94)	Produktorienterte effekter <i>Product oriented effects</i>				Proessorienterte effekter <i>Process oriented effects</i>				Andre effekter <i>Other effects</i>	
	Antall enheter med innovasjon <i>Number of units with innovation</i>	Utvidet spekter av varer eller tjenester <i>Increased range of goods or services</i>	Utvidet marked eller økt markedsandel <i>Increased market and market share</i>	Forbedret kvalitet i varer eller tjenester <i>Improved quality in goods or services</i>	Forbedret produksjons- fleksibilitet <i>Improved production flexibility</i>	Økt produksjons- kapasitet <i>Improved production capacity</i>	Reduserte arbeids- kostnader <i>Reduced labour costs per produced unit</i>	Reduserte material- og energi- kostnader <i>Reduced materials and energy per produced unit</i>	Forbedret effekt på miljø helse eller sikkerhet <i>Improved environmental impact or health and safety aspects</i>	Oppfylt forskrifter eller standarder <i>Met regulations and standards</i>
32 Prod. av kommunikasjonsutstyr. <i>32 Manufacture of radio, television and communication equipment and apparatus</i>	32	58	37	42	13	15	18	18	6	18
33 Prod. av medisinske instr. og måleutstyr <i>33 Manufacture of medical, precision and optical instruments</i>	55	41	40	37	13	8	16	8	2	22
34 Prod. av motorkjøretøy, tilhengere og deler <i>34 Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>	31	23	28	42	15	21	30	18	26	26
35 Prod. av andre transportmidler <i>35 Manufacture of other transport equipment</i>	71	31	21	22	21	15	27	9	20	11
36 Annen industriprod. (inkl. møbelindustri) <i>36 Manufacture of furniture; manufacturing n.e.c.</i>	99	25	20	28	13	17	21	11	18	19
37 Gjenvinning <i>37 Recycling</i>	17	12	25	25	19	43	37	19	43	25
40-41 Kraft og vannforsyning <i>40 Electricity, gas and water supply</i>	68	-	3	14	5	16	8	1	7	22
45 Bygge- og anleggsvirksomhet <i>45 Construction</i>	370	1	1	16	20	21	11	7	11	23
51-74 TJENESTETYING 51-74 SERVICES TOTAL	1 486	29	17	28	9	11	8	2	7	9
51 Agentur og engroshandel <i>51 Wholesale trade and commission trade, except of motor vehicles and motorcycles</i>	595	25	9	18	1	4	2	1	9	7
60 Land og rørtransport <i>60 Land transport; transport via pipelines</i>	16	-	-	6	-	-	-	-	6	-
61 Sjøtransport <i>61 Water transport</i>	22	23	5	41	5	18	9	9	41	36
62 Lufttransport <i>62 Air transport</i>	3	33	-	-	-	33	33	-	-	-
63 Tjenester tilknyttet transport <i>63 Supporting and auxiliary transport activities; activities of travel agencies</i>	91	26	13	34	17	16	17	1	11	12
64.2 Telekommunikasjon <i>64.2 Telecommunications</i>	45	40	31	42	31	38	24	2	5	7
65 Finansiell tjenesteyting <i>65 Financial intermediation, except insurance and pension funding</i>	91	14	7	21	19	23	18	8	3	2
66 Forsikring og pensjonsfond <i>66 Insurance and pension funding, except compulsory social security</i>	15	20	7	20	7	7	-	-	-	7
67 Hjelpevirksomhet og finansiell tjenesteyt. <i>67 Activities auxiliary to financial intermediation</i>	33	26	29	37	7	23	3	-	-	6
72 Databehandlingsvirksomhet <i>72 Computers and related activities</i>	363	42	27	46	13	14	12	3	4	9
73 Forskning og utviklingsarbeid <i>73 Research and development</i>	6	33	33	50	-	-	-	-	-	33
74 Teknisk testing og konsulentvirksomhet <i>74 Engineering and technical testing</i>	205	22	25	26	13	13	7	0	8	13

8.b. Effekter av innovasjonsvirksomheten etter sysselsettingsgruppe. Andelen av enhetene med innovasjon som har oppgitt gjeldende faktor til å være av stor betydning. 1999-2001*Effects of innovation by size class. Share of enterprises with innovation reporting relevant factor having high degree of impact. 1999-2001*

Næring (SN94 og sysselsettingsgruppe) <i>Nace (SN94) and size classes</i>	Antall enheter med innovasjon <i>Number of units with innovation</i>	Produktorienterte effekter <i>Product oriented effects</i>			Proessorienterte effekter <i>Process oriented effects</i>			Andre effekter <i>Other effects</i>		
		Utvidet spekter av varer eller tjenester <i>Increased range of goods or services</i>	Utvidet marked eller økt markedsandel <i>Increased market and market share</i>	Forbedret kvalitet i varer eller tjenester <i>Improved quality in goods or services</i>	Forbedret produksjons- fleksibilitet <i>Improved production flexibility</i>	Økt produksjons- kapasitet <i>Improved production capacity</i>	Reduserte arbeids- kostnader <i>Reduced labour costs per produced unit</i>	Reduserte material- og energi- kostnader <i>Reduced materials and energy per produced unit</i>	Forbedret miljø helse eller sikkerhet <i>Improved environmental health and safety aspects</i>	Oppfylt forskrifter eller standarder <i>Met regulations and standards</i>
05-74 I alt 05-74 ALL INDUSTRIES	3 416	23	16	27	16	19	15	6	12	13
10-19 sysselsatte 10-19 employees	1 235	23	16	28	15	15	13	4	10	9
20-49 sysselsatte 20-49 employees	1 250	23	16	28	18	22	14	6	11	17
50-99 sysselsatte 50-99 employees	385	24	17	25	13	17	15	7	12	12
100-199 sysselsatte 100-199 employees	255	22	17	25	15	23	19	9	13	16
200-499 sysselsatte 200-499 employees	169	21	14	22	15	22	18	8	15	16
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	122	24	13	29	19	20	22	10	20	15
10, 13-37 INDUSTRI OG BERGVERK 10,13-37 MINING AND MANUFACTURING TOTAL	1 416	24	20	29	23	25	22	10	16	16
10-19 sysselsatte 10-19 employees	442	19	18	28	27	23	23	10	15	12
20-49 sysselsatte 20-49 employees	484	26	23	35	25	29	22	9	16	20
50-99 sysselsatte 50-99 employees	189	28	17	23	14	25	21	8	12	11
100-199 sysselsatte 100-199 employees	140	27	21	24	19	22	19	14	16	18
200-499 sysselsatte 200-499 employees	101	26	13	21	18	24	23	9	16	20
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	60	27	20	33	20	22	23	12	22	18
51-74 TJENESTEYTING 51-74 SERVICES TOTAL	1 486	29	17	28	9	11	8	2	7	9
10-19 sysselsatte 10-19 employees	616	32	19	30	6	8	5	1	8	6
20-49 sysselsatte 20-49 employees	566	28	15	26	9	13	9	2	6	11
50-99 sysselsatte 50-99 employees	135	27	19	28	15	12	11	8	9	7
100-199 sysselsatte 100-199 employees	84	21	15	35	14	19	9	2	8	14
200-499 sysselsatte 200-499 employees	47	17	17	26	13	19	9	-	11	11
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	38	29	5	24	13	18	21	3	8	11
05, 11, 40-41, 45 ANDRE NÆRINGER 05, 11, 40-41, 45 OTHER INDUSTRIES	514	3	4	18	19	22	14	9	14	21
10-19 sysselsatte 10-19 employees	178	5	6	21	17	17	17	5	7	18
20-49 sysselsatte 20-49 employees	199	1	1	14	28	30	6	13	13	27
50-99 sysselsatte 50-99 employees	61	5	9	25	8	6	6	2	22	26
100-199 sysselsatte 100-199 employees	31	-	-	3	-	35	45	6	14	11
200-499 sysselsatte 200-499 employees	21	5	14	19	10	19	19	19	24	10
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	24	8	8	25	25	17	21	17	33	13

9.a. Informasjonskilder til innovasjonsvirksomheten etter næring. Andelen av enhetene med innovasjon som har oppgitt gjeldende aktører til å være av stor betydning. 1999-2001
Sources of information for innovation by sector of activity. Share of enterprises with innovation reporting relevant source having high importance. 1999-2001

Næring (SN94) Nace (SN94)	Antall enheter med innovasjon Number of enterprises with innovation	Interne kilder Internal sources			Markedet Market sources				Institusjonelle kilder Institutional sources		Andre kilder Other sources	
		Innenfor foretaket Within the enterprise	Andre foretak i samme konsern Other enterprises within the enterprise group	Leverandører Suppliers	Klienter eller kunder Clients or costumers	Konkurrenter Competitors	Konsulentforetak Consultants	Kommersiell laboratorier/-FoU-foretak Commercial laboratories/R&D enterprises	Universitet og høyskoler Universities or higher education institutes	Off./priv. forskningsinstitutter Government or private non profit research institutes	Konferanser eller møter Professional conferences and meetings	Messer/utstillinger Fairs or exhibitions
05-74 I alt 05-74 ALL INDUSTRIES.....	3 416	46	13	20	36	10	5	3	3	3	13	10
05 Fiskeoppdrett 05 Fish hatcheries and fish farms . . .	40	64	14	27	41	-	18	-	27	9	20	7
11 Utvinning av olje og naturgass 11 Extraction of oil and natural gas	36	53	28	23	35	12	9	11	14	14	11	3
10,13-37 INDUSTRI OG BERGVERK 10,13-37 MINING AND MANUFACTURING TOTAL	1 416	53	11	21	37	10	4	3	4	5	10	11
10,13-14 Bergverksdrift 10 Mining and quarrying . . .	21	48	-	5	27	8	-	-	8	5	5	-
15-16 Nærings og nytelsesmiddelindustri 15-16 Manufacture of food products; beverages and tobacco	258	43	13	22	17	7	2	6	3	7	9	17
17 Prod. av tekstiler og utstyr 17 Manufacture of textiles	38	26	3	3	12	9	-	8	3	11	-	17
18 Prod. av klær. Beredning og farging 18 Manufacture of wearing apparel; dressing and dyeing of fur	14	62	17	24	56	23	-	7	-	16	7	22
19 Prod. av reiseeffekter. Beredning av lær 19 Tanning and dressing of leather; manufacture of luggage, handbags, saddlery, harness and footwear	4	75	25	-	50	-	-	-	-	-	-	25
20 Prod. av trelast og varer av tre 20 Manufacture of wood and products of wood and cork	77	51	1	29	28	5	9	4	4	6	22	16
21 Prod. av papirmasse og papir 21 Manufacture of pulp, paper and paper products	16	69	19	38	56	-	6	6	-	-	-	-
22 Forlagsvirksomhet og grafisk produksjon 22 Publishing, printing and reproduction of recorded media	112	52	21	33	31	4	1	-	-	-	26	7
24 Prod. av kjemikalier og kjemiske produkter 24 Manufacture of chemicals and chemical products	57	65	26	23	46	8	4	4	8	4	20	10
25 Prod. av gummi- og plastprodukter 25 Manufacture of rubber and plastic products	67	54	10	15	27	9	-	6	4	6	1	3
26 Prod. av ikke-metallholdige mineralprod. 26 Manufacture of other non-metallic mineral products	59	48	15	41	44	14	6	3	3	3	14	12
27 Prod. av metaller 27 Manufacture of basic metals	38	48	21	21	40	18	-	5	8	11	13	8
28 Prod. av metallvarer 28 Manufacture of fabricated metal products	136	41	3	20	39	6	7	1	1	6	5	5
29 Prod. av maskiner og utstyr 29 Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	163	64	7	4	46	8	4	2	4	2	7	8
30 Prod. av kontor- og datamaskiner 30 Manufacture of office machinery and computers	4	75	-	50	100	75	-	-	25	-	50	25
31 Prod. av andre elektriske maskiner og app. 31 Manufacture of electrical machinery and apparatus n.e.c.	46	64	13	21	63	4	-	-	2	7	4	12
32 Prod. av kommunikasjonsutstyr. 32 Manufacture of radio, television and communication equipment and apparatus	32	72	16	18	65	28	3	-	7	3	31	36

9.a. Informasjonskilder til innovasjonsvirksomheten etter næring. Andelen av enhetene med innovasjon som har oppgitt gjeldende aktører til å være av stor betydning. 1999-2001(forts.) *Sources of information for innovation by sector of activity. Share of enterprises with innovation reporting relevant source having high importance. 1999-2001*

Næring (SN94) Nace (SN94)	Antall enheter med innovasjon Number of enterprises with innovation	Interne kilder Internal sources			Markedet Market sources				Institusjonelle kilder Institutional sources		Andre kilder Other sources	
		Innen foretaket Within the enterprise	Andre foretak i samme konsern Other enterprises within the enterprise group	Lev-erandører Suppliers	Klient-er eller kunder Clients or costumers	Konkur-renter Com-petitors	Konsu-lent-foretak Con-sultants	Kom-mersiell e laboratorier/ - FoU-foretak Com-mercial labora-tories/R-enter-prises	Univer-sit. og høg skoler Univer-sities or higher educa-tion in-stitutes	Off./priv. forsknings-institutter Gov-ern-ment or privat non profit re-search in-stitutes	Konfer-anser eller møter Profes-sional confer-ences and meet-ings	Messer/utstill-inger Fairs or exhibi-tions
33 Prod. av medisinske instr. og måleutstyr 33 Manufacture of medical, precision and optical instruments	55	73	17	17	50	13	6	5	6	2	4	8
34 Prod. av motorkjøretøy, tilhengere og deler 34 Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers	31	47	13	15	64	17	3	-	-	3	5	14
35 Prod. av andre transportmidler 35 Manufacture of other transport equipment	71	59	11	19	45	14	13	1	3	4	3	1
36 Annen industriprod. (inkl. møbelindustri) 36 Manufacture of furniture; manufacturing n.e.c.	99	55	5	29	48	14	9	4	8	9	7	13
37 Gjenvinning 37 Recycling	17	43	18	18	31	13	-	-	6	-	6	6
40-41 Kraft og vannforsyning 40-41 Electricity, gas and water supply	68	23	15	18	10	8	9	7	3	11	16	1
45 Bygge- og anleggsvirksomhet 45 Construction	370	26	3	10	20	7	2	-	-	1	7	7
51-74 TJENESTEYTING 51-74 SERVICES TOTAL	1 486	46	17	21	39	12	7	3	1	1	17	12
51 Agentur og engroshandel 51 Wholesale trade and commission trade, except of motor vehicles and motorcycles	595	29	18	24	36	15	6	6	1	1	21	20
60 Land og rørtransport 60 Land transport; transport via pipelines	16	6	-	-	59	-	-	-	-	-	-	-
61 Sjøtransport 61 Water transport	22	50	18	23	32	9	18	5	5	9	9	5
62 Lufttransport 62 Air transport	3	67	-	67	67	-	33	-	-	33	-	67
63 Tjenester tilknyttet transport 63 Supporting and auxiliary transport activities; activities of travel agencies	91	54	18	19	25	6	3	-	1	3	11	7
64.2 Telekommunikasjon 64.2 Telecommunications	45	73	16	30	23	4	2	2	-	-	9	5
65 Finansiell tjenesteyting 65 Financial intermedia-tion, except insurance and pension funding	91	23	12	39	21	17	8	-	-	-	5	-
66 Forsikring og pensjonsfond 66 Insurance and pension funding, except compulsory social security	15	52	7	20	7	7	20	-	-	-	-	-
67 Hjelpevirksomhet og finansiell tjenesteyt. 67 Activities auxiliary to financial intermediation	33	39	23	-	16	10	12	-	3	-	10	10
72 Databehandlingsvirksomhet 72 Computers and related activities	363	66	20	18	53	11	6	-	0	1	19	8
73 Forskning og utviklingsarbeid 73 Research and development	6	67	17	-	67	17	17	17	17	17	17	-
74 Teknisk testing og konsulentvirksomhet 74 Engineering and technical testing	205	62	10	13	40	11	8	0	3	2	14	5

9.b. Informasjonskilder til innovasjonsvirksomheten etter sysselsettingsgruppe. Andelen av enhetene med innovasjon som har oppgitt gjeldende aktører til å være av stor betydning, 1999-2001
Sources of information for innovation by size class. Share of enterprises with innovation reporting relevant source having high importance. 1999-2001.

Næring (SN94 og sysselsettingsgruppe) Nace (SN94) and size classes	Antall enheter med innovasjon Number of enterprises with innovation	Interne kilder Internal sources		Markedet Market sources				Institusjonelle kilder Institutional sources			Andre kilder Other sources	
		Innenfor foretaket Within the enterprise	Andre foretak i samme konsern Other enterprises within the enterprise group	Leverandører Suppliers	Klienter eller kunder Clients or costumers	Konkurrenter Competitors	Konsulentforetak Consultants	Kommersiell e laboratorier/ - FoU-foretak Commercial laboratories/R enterprises	Universit. og høyskoler Universities or higher education institutes	Off./priv. forskningsinstitutter Government or privat non profit research institutes	Konferanser eller møter Professional conferences and meetings	Messer/utstillinger Fairs or exhibitions
05-74 I alt 05-74 ALL INDUSTRIES	3 416	46	13	20	36	10	5	3	3	3	13	10
10-19 sysselsatte 10-19 employees	1 235	44	4	17	37	10	5	3	2	2	15	10
20-49 sysselsatte 20-49 employees	1 250	44	17	21	35	11	5	3	2	2	12	11
50-99 sysselsatte 50-99 employees	385	51	16	19	33	9	7	2	4	5	12	11
100-199 sysselsatte 100-199 employees	255	53	17	19	36	9	7	3	4	5	9	13
200-499 sysselsatte 200-499 employees	169	52	22	20	33	12	4	4	2	7	9	6
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	122	59	24	31	34	11	9	5	7	11	12	6
10, 13-37 INDUSTRI OG BERGVERK 10,13-37 MINING AND MANUFACTURING TOTAL	1 416	53	11	21	37	10	4	3	4	5	10	11
10-19 sysselsatte 10-19 employees	442	45	4	16	33	5	4	2	2	5	11	8
20-49 sysselsatte 20-49 employees	484	56	10	23	42	13	5	4	4	5	9	12
50-99 sysselsatte 50-99 employees	189	56	17	23	34	10	3	2	4	5	10	14
100-199 sysselsatte 100-199 employees	140	58	16	21	37	11	4	4	4	5	8	16
200-499 sysselsatte 200-499 employees	101	50	24	17	41	11	2	6	3	7	9	7
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	60	65	25	30	42	12	2	2	10	10	17	10
51-74 TJENESTEYTING 51-74 SERVICES TOTAL	1 486	46	17	21	39	12	7	3	1	1	17	12
10-19 sysselsatte 10-19 employees	616	48	6	22	40	16	6	4	1	1	20	15
20-49 sysselsatte 20-49 employees	566	40	28	21	37	9	4	2	0	0	15	11
50-99 sysselsatte 50-99 employees	135	47	18	13	39	10	10	-	6	5	15	7
100-199 sysselsatte 100-199 employees	84	55	22	22	44	8	14	2	6	4	15	14
200-499 sysselsatte 200-499 employees	47	60	23	23	30	17	6	-	-	2	13	6
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	38	53	11	29	29	8	18	5	-	8	5	-
05, 11, 40-41, 45 ANDRE NÆRINGER 05, 11, 40-41, 45 OTHER INDUSTRIES	514	31	7	13	22	7	5	2	3	4	9	6
10-19 sysselsatte 10-19 employees	178	25	-	4	35	1	3	-	6	2	6	2
20-49 sysselsatte 20-49 employees	199	28	6	17	15	12	3	1	-	1	12	11
50-99 sysselsatte 50-99 employees	61	42	11	17	16	6	12	3	3	7	14	8
100-199 sysselsatte 100-199 employees	31	27	10	3	10	-	3	-	3	6	-	-
200-499 sysselsatte 200-499 employees	21	48	14	24	5	10	5	5	5	14	5	-
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	24	54	42	38	25	13	13	13	13	17	13	4

10.a. Samarbeidspartnere i innovasjonsvirksomhet etter næring. Prosent av foretak med samarbeid. 1999-2001
Innovation co-operation by sector of activity. Percent of enterprises with co-operation. 1999-2001

Næring (SN94) Nace (SN94)	Antall enheter med samarbeid Enterprises with co-operation	Enheter med samarbeid Prosent Enterprises with co-operation. Percent	Samarbeidspartner Cooperation partner							
			Andre foretak i samme konsern Other enterprises within your enterprise group	Leverandører Suppliers	Kunder eller klienter Clients or costumers	Konkurrenter Competitors	Konsulentforetak Consultants	Kommersielle laboratorier/FoU-foretak Commercial laboratories/R enterprises	Universit. og høyskoler Universities or higher education institutes	Off./priv. forskningsinstitutter Government or private non-profit research institutes
05-74 I alt 05-74 ALL INDUSTRIES.....	1 408	41	42	65	55	19	40	22	27	33
05 Fiskeoppdrett 05 Fish hatcheries and fish farms	21	53	22	82	73	5	22	31	91	65
11 Utvinning av olje og naturgass 11 Extraction of oil and natural gas	21	58	71	73	35	44	38	33	43	53
10,13-37 INDUSTRI OG BERGVERK 10,13-37 MINING AND MANUFACTURING										
TOTAL	579	41	46	60	59	19	37	27	37	38
10,13-14 Bergverksdrift 10 Mining and quarrying	11	52	28	56	56	9	28	19	81	37
15-16 Nærings og nytelsesmiddelindustri 15-16 Manufacture of food products; beverages and tobacco	76	29	65	62	37	16	39	32	29	40
17 Prod. av tekstiler og utstyr 17 Manufacture of textiles	8	21	69	69	56	13	13	44	13	13
18 Prod. av klær. Beredning og farging 18 Manufacture of wearing apparel; dressing and dyeing of fur	8	57	27	58	58	27	41	27	27	41
19 Prod. av reiseeffekter. Beredning av lær 19 Tanning and dressing of leather; manufacture of luggage, handbags, saddlery, harness and footwear	2	50	50	100	100	50	50	-	-	50
20 Prod. av trelast og varer av tre 20 Manufacture of wood and products of wood and cork	34	44	35	59	53	20	62	35	35	47
21 Prod. av papirmasse og papir 21 Manufacture of pulp, paper and paper products	11	69	91	82	80	18	36	27	45	72
22 Forlagsvirksomhet og grafisk produksjon 22 Publishing, printing and reproduction of recorded media	23	21	39	35	22	57	61	-	9	-
24 Prod. av kjemikalier og kjemiske produkter 24 Manufacture of chemicals and chemical products	39	68	71	57	75	13	25	48	59	
25 Prod. av gummi- og plastprodukter 25 Manufacture of rubber and plastic products	28	42	37	65	79	30	19	40	52	60
26 Prod. av ikke-metallholdige mineralprod. 26 Manufacture of other non-metallic mineral products	23	39	61	75	64	33	15	33	43	26
27 Prod. av metaller 27 Manufacture of basic metals	21	55	53	57	48	19	24	19	43	57
28 Prod. av metallvarer 28 Manufacture of fabricated metal products	55	40	40	58	62	11	34	14	37	42
29 Prod. av maskiner og utstyr 29 Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	75	46	28	45	68	19	32	27	31	39
30 Prod. av kontor- og datamaskiner 30 Manufacture of office machinery and computers	3	75	-	33	67	33	-	-	33	-
31 Prod. av andre elektriske maskiner og app. 31 Manufacture of electrical machinery and apparatus n.e.c.	16	35	75	56	44	19	31	31	63	63
32 Prod. av kommunikasjonsutstyr. 32 Manufacture of radio, television and communication equipment and apparatus	23	72	45	73	54	30	30	30	31	41

10.a. Samarbeidspartnere i innovasjonsvirksomhet etter næring. Prosent av foretak med samarbeid. 1999-2001
(forts.) *Innovation co-operation by sector of activity. Percent of enterprises with co-operation. 1999-2001*

Næring (SN94) Nace (SN94)	Antall enheter med samarbeid Enterprises with co-operation	Enheter med samarbeid Prosent Enterprises with co-operation. Percent	Samarbeidspartner Cooperation partner							
			Andre foretak i samme konsern Other enterprises within your enterprise group	Leverandører Suppliers	Kunder eller klienter Clients or costumers	Konkurrenter Competitors	Konsulentforetak Consultants	Kommersielle laboratorier/FoU-foretak Commercial laboratories/R enterprises	Universit. og høyskoler Universities or higher education institutes	Off./priv. forskningsinstitutter Government or private non-profit research institutes
33 Prod. av medisinske instr. og måleutstyr 33 Manufacture of medical, precision and optical instruments	33	60	51	59	60	6	39	23	36	36
34 Prod. av motorkjøretøy, tilhengere og deler 34 Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers.	11	35	59	82	85	24	26	26	53	44
35 Prod. av andre transportmidler 35 Manufacture of other transport equipment	34	48	35	71	74	30	65	36	24	21
36 Annen industriprod. (inkl. møbelindustri) 36 Manufacture of furniture;manufacturing n.e.c.	38	38	22	72	60	-	38	16	39	27
37 Gjenvinning 37 Recycling	7	41	56	57	43	15	72	15	29	15
40-41 Kraft og vannforsyning 40-41 Electricity, gas and water supply.	44	65	47	72	17	17	35	31	33	53
45 Bygge- og anleggsvirksomhet 45 Construction	116	31	26	76	49	30	89	42	12	49
51-74 TJENESTEYTING										
51-74 SERVICES TOTAL	627	42	41	66	55	16	36	12	19	21
51 Agentur og engroshandel 51 Wholesale trade and commission trade, except of motor vehicles and motorcycles	241	41	32	68	59	11	33	15	10	27
60 Land og rørtransport 60 Land transport;transport via pipelines	14	88	-	68	93	68	68	-	-	7
61 Sjøtransport 61 Water transport.	12	55	50	75	58	25	75	50	50	42
62 Lufttransport 62 Air transport.	1	33	-	100	100	100	-	-	-	100
63 Tjenester tilknyttet transport 63 Supporting and auxiliary transport activities; activities of travel agencies	32	35	33	85	39	12	49	6	24	6
64.2 Telekommunikasjon 64.2 Telecommunications.	22	49	86	90	63	20	37	5	9	5
65 Finansiell tjenesteyting 65 Financial intermediation, except insurance and pension funding	50	55	41	86	29	16	45	2	10	6
66 Forsikring og pensjonsfond 66 Insurance and pension funding, except compulsory social security	7	47	69	73	27	14	86	-	55	27
67 Hjelpevirksomhet og finansiell tjenesteyt. 67 Activities auxiliary to financial intermediation	14	42	93	69	39	-	38	-	7	7
72 Databehandlingsvirksomhet 72 Computers and related activities	119	33	52	51	66	19	36	5	17	17
73 Forskning og utviklingsarbeid 73 Research and development	3	50	33	67	67	-	-	33	33	67
74 Teknisk testing og konsulentvirksomhet 74 Engineering and technical testing	111	54	39	56	44	17	22	21	40	27

10.b. Samarbeidspartnere i innovasjonsvirksomhet etter sysselsettingsgruppe. Prosent av foretak med samarbeid. 1999-2001
Innovation co-operation by size-class. Percent of enterprises with co-operation. 1999-2001

Næring (SN94 og sysselsettingsgruppe) Nace (SN94) and size classes	Antall enheter med samarbeid Enterprises with co-operation	Enheter med samarbeid Prosent Enterprises with co-operation. Percent	Samarbeidspartner Cooperation partner							
			Andre foretak i samme konsern Other enterprises within your enterprise group	Leverandører Suppliers	Kunder eller klienter Clients or costumers	Konkurrenter Competitors	Konsulentforetak Consultants	Kommersielle laboratorier/- FoU-foretak Commercial laboratories/R enterprises	Universit. og høyskoler Universities or higher education institutes	Off./priv. forskningsinstitutter Government or private non-profit research institutes
05-74 I alt 05-74 ALL INDUSTRIES	1 408	41	42	65	55	19	40	22	27	33
10-19 sysselsatte 10-19 employees	398	32	25	59	54	17	35	17	22	34
20-49 sysselsatte 20-49 employees	514	41	41	65	54	17	40	18	18	21
50-99 sysselsatte 50-99 employees	157	41	46	64	51	14	40	28	36	40
100-199 sysselsatte 100-199 employees	140	55	52	66	58	25	43	30	32	39
200-499 sysselsatte 200-499 employees	112	66	66	73	56	24	46	28	46	45
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	86	70	80	81	60	27	53	38	60	58
10, 13-37 INDUSTRI OG BERGVERK										
10,13-37 MINING AND										
MANUFACTURING TOTAL	579	41	46	60	59	19	37	27	37	38
10-19 sysselsatte 10-19 employees	103	23	24	43	59	27	34	24	44	36
20-49 sysselsatte 20-49 employees	199	41	37	56	55	16	33	18	23	24
50-99 sysselsatte 50-99 employees	81	43	52	67	52	9	38	32	33	44
100-199 sysselsatte 100-199 employees	79	56	49	63	62	20	39	34	38	43
200-499 sysselsatte 200-499 employees	69	68	68	71	62	20	41	36	48	55
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	48	80	88	81	73	31	46	40	65	60
51-74 TJENESTEYTING										
51-74 SERVICES TOTAL	627	42	41	66	55	16	36	12	19	21
10-19 sysselsatte 10-19 employees	228	37	22	66	52	7	24	5	11	17
20-49 sysselsatte 20-49 employees	248	44	48	66	56	21	39	14	16	20
50-99 sysselsatte 50-99 employees	57	42	44	58	63	14	33	21	37	28
100-199 sysselsatte 100-199 employees	43	51	68	68	52	25	47	22	18	27
200-499 sysselsatte 200-499 employees	28	60	61	71	61	32	64	11	43	25
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	23	61	74	74	39	13	65	30	48	43
05, 11, 40-41, 45 ANDRE NÆRINGER										
05, 11, 40-41, 45 OTHER INDUSTRIES	203	39	35	75	43	26	65	38	28	52
10-19 sysselsatte 10-19 employees	68	38	38	59	50	34	76	46	24	88
20-49 sysselsatte 20-49 employees	67	34	22	88	44	6	67	36	11	15
50-99 sysselsatte 50-99 employees	20	33	26	69	15	40	64	30	45	55
100-199 sysselsatte 100-199 employees	18	58	28	70	54	48	46	28	41	52
200-499 sysselsatte 200-499 employees	15	71	67	87	20	27	33	20	47	33
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	15	63	67	93	53	33	60	47	67	73

11.a. Betydningen av innovasjonssamarbeidet etter type samarbeidspartner og næring. Andelen av enhetene med samarbeid som har oppgitt gjeldende aktører til å være av stor betydning. 1999-2001
Importance of innovation co-operation by partner and sector of activity. Share of enterprises with co-operation reporting relevant partner having high importance. 1999-2001

Næring (SN94) Nace (SN94)	Antall enheter med samarbeid Enterprises with co-operation	Samarbeidspartner Cooperation partner							
		Andre foretak i samme konsern Other enterprises within your enterprise group	Leverandører Suppliers	Kunder eller klienter Clients or costumersr	Konkurrenter Competitors	Konsulentforetak Consultants	Kommersielle laboratorier/ FoU-foretak Commercial laboratories/ R & D enterprises	Universit. og høyskoler Universities or higher education institutes	Off./priv. forskningsinstitutter Government or private non-profit research institutes
05-74 I alt 05-74 ALL INDUSTRIES	1 408	23	30	34	4	10	6	9	11
05 Fiskeoppdrett 05 Fish hatcheries and fish farms	21	22	52	52	-	-	-	39	31
11 Utvinning av olje og naturgass 11 Extraction of oil and natural gas	21	44	43	14	14	5	14	19	28
10,13-37 INDUSTRI OG BERGVERK 10,13-37 MINING AND MAUNU- FACTURING TOTAL	579	28	31	44	5	10	9	13	13
10,13-14 Bergverksdrift 10 Mining and quarrying	11	9	28	47	-	-	-	26	19
15-16 Nærings og nytelsesmiddelindustri 15-16 Manufacture of food products; beverages and tobacco	76	41	37	28	11	9	14	12	18
17 Prod. av tekstiler og utstyr 17 Manufacture of textiles	8	13	13	56	13	-	-	-	-
18 Prod. av klær. Beredning og farging 18 Manufacture of wearing apparel; dressing and dyeing of fur	8	14	31	44	-	14	13	13	27
19 Prod. av reiseeffekter. Beredning av lær 19 Tanning and dressing of leather; manufacture of luggage, handbags, saddlery, harness and footwear	2	50	50	50	-	-	-	-	-
20 Prod. av trelast og varer av tre 20 Manufacture of wood and products of wood and cork	34	15	41	27	-	18	12	21	24
21 Prod. av papirmasse og papir 21 Manufacture of pulp, paper and paper products	11	55	36	45	-	18	-	-	9
22 Forlagsvirksomhet og grafisk produksjon 22 Publishing, printing and reproduction of recorded media	23	30	17	9	4	4	-	-	-
24 Prod. av kjemikalier og kjemiske produkter 24 Manufacture of chemicals and chemical products	39	41	20	57	3	12	7	14	9
25 Prod. av gummi- og plastprodukter 25 Manufacture of rubber and plastic products	28	30	30	51	-	-	4	23	23
26 Prod. av ikke-metallholdige mineralprod. 26 Manufacture of other non-metallic mineral products	23	25	40	62	9	-	13	9	9
27 Prod. av metaller 27 Manufacture of basic metals	21	38	33	38	5	-	-	24	29
28 Prod. av metallvarer 28 Manufacture of fabricated metal products	55	27	29	53	-	16	2	16	20
29 Prod. av maskiner og utstyr 29 Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	75	16	20	53	5	7	11	9	8
30 Prod. av kontor- og datamaskiner 30 Manufacture of office machinery and computers	3	-	33	67	33	-	-	33	-
31 Prod. av andre elektriske maskiner og app. 31 Manufacture of electrical machinery and apparatus n.e.c.	16	44	13	38	13	-	13	6	13

11.a. Importance of innovation co-operation by partner and sector of activity. Share of enterprises with co-operation reporting relevant partner having high importance. 1999-2001

(forts.) Importance of innovation co-operation by partner and sector of activity. Share of enterprises with co-operation reporting relevant partner having high importance. 1999-2001

Næring (SN94) Nace (SN94)	Antall enheter med sa- marbeid <i>Enterprises with co- operation</i>	Samarbeidspartner <i>Cooperation partner</i>								
		Andre foretak i samme konsern <i>Other en- terprises within your enterprise group</i>	Leveran- dører <i>Suppliers</i>	Kunder el- ler klienter <i>Clients or customers</i>	Konkur- renter <i>Competi- tors</i>	Konsulent- foretak <i>Consultants</i>	Kom- mersielle laboratori- er/ FoU- foretak <i>Commercial laboratories/ R & D enter- prises</i>	Universit. og høgskoler <i>Universities or higher education institutes</i>	Off./priv. forsknings- institutter <i>Govern- ment or pri- vate non- profit research institutes</i>	
32 Prod. av kommunikasjonsutstyr. <i>32 Manufacture of radio, television and communication equipment and apparatus .</i>	23	35	30	54	26	9	11	4	15	
33 Prod. av medisinske instr. og måleutstyr <i>33 Manufacture of medical, pre- cision and optical instruments.</i>	33	28	37	42	-	16	9	13	10	
34 Prod. av motorkjøretøy, tilhengere og deler <i>34 Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>	11	44	56	68	15	9	9	18	9	
35 Prod. av andre transportmidler <i>35 Manufacture of other transport equipment.</i>	34	29	35	41	-	14	12	12	9	
36 Annen industriprod. (inkl. møbel- industri) <i>36 Manufacture of furniture;man- ufacturing n.e.c.</i>	38	3	47	43	-	14	14	16	5	
37 Gjenvinning <i>37 Recycling</i>	7	29	29	43	15	29	15	15	-	
40-41 Kraft og vannforsyning <i>40-41 Electricity, gas and water supply. . . .</i>	44	19	36	-	2	2	11	11	22	
45 Bygge- og anleggsvirksomhet <i>45 Con- struction</i>	116	1	12	24	5	4	1	4	2	
51-74 TJENESTEYTING										
51-74 SERVICES TOTAL	627	23	31	30	3	11	4	5	9	
51 Agentur og engroshandel <i>51 Wholesale trade and commission trade, except of motor vehicles and motorcycles . .</i>	241	11	32	21	-	10	6	3	12	
60 Land og rørtransport <i>60 Land transport;transport via pipelines . . .</i>	14	-	-	-	-	-	-	-	-	
61 Sjøtransport <i>61 Water transport.</i>	12	42	42	33	8	17	33	8	25	
62 Lufttransport <i>62 Air transport.</i>	1	-	100	100	-	-	-	-	100	
63 Tjenester tilknyttet transport <i>63 Sup- porting and auxiliary transport activities; ac- tivities of travel agencies.</i>	32	24	63	33	9	18	6	-	3	
64.2 Telekommunikasjon <i>64.2 Telecommunications.</i>	22	47	43	34	-	5	-	-	-	
65 Finansiell tjenesteyting <i>65 Financial intermediation, except insur- ance and pension funding</i>	50	22	35	16	8	16	-	-	2	
66 Forsikring og pensjonsfond <i>66 Insurance and pension funding, except compulsory social security.</i>	7	41	59	27	14	59	-	27	-	
67 Hjelpevirksomhet og finansiell tjenesteyt. <i>67 Activities auxiliary to financial intermediation.</i>	14	69	46	25	-	31	-	-	7	
72 Databehandlingsvirksomhet <i>72 Computers and related activities</i>	119	43	21	49	1	8	1	3	6	
73 Forskning og utviklingsarbeid <i>73 Research and development</i>	3	33	33	33	-	-	-	33	33	
74 Teknisk testing og konsulentvirksomhet <i>74 Engineering and technical testing</i>	111	17	25	34	8	11	5	15	11	

11.b. Betydningen av innovasjonssamarbeidet etter type samarbeidspartner og sysselsettingsgruppe. Andelen av enhetene med samarbeid som har oppgitt gjeldende aktører til å være av stor betydning. 1999-2001
Importance of innovation co-operation by partner and size-class. Share of enterprises with co-operation reporting relevant partner having high importance. 1999-2001

Næring (SN94 og sysselsettingsgruppe) Nace (SN94) and size classes	Antall enheter med samarbeid Enterprises with co-operation	Samarbeidspartner Co-operation partner							
		Andre foretak i samme konsern Other enterprises within your enterprise group	Leverandører Suppliers	Kunder eller klienter Clients or costumers	Konkurrenter Competitors	Konsulentforetak Consultants	Kommersielle laboratorier/FoU-foretak Commercial laboratories/R enterprises	Universit. og høyskoler Universities or higher education institutes	Off./priv. forskningsinstitutter Government or private non-profit research institutes
05-74 I alt 05-74 ALL INDUSTRIES	1 408	23	30	34	4	10	6	9	11
10-19 sysselsatte 10-19 employees	398	10	27	27	2	10	3	10	14
20-49 sysselsatte 20-49 employees	514	22	29	35	3	8	5	5	5
50-99 sysselsatte 50-99 employees	157	27	32	34	4	10	10	16	15
100-199 sysselsatte 100-199 employees	140	32	33	41	10	12	9	9	14
200-499 sysselsatte 200-499 employees	112	41	36	40	10	6	6	8	11
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	86	47	41	38	5	15	16	17	22
10, 13-37 INDUSTRI OG BERGVERK 10,13-37 MINING AND MANUFACTURING									
TOTAL	579	28	31	44	5	10	9	13	13
10-19 sysselsatte 10-19 employees	103	12	24	38	2	6	9	19	18
20-49 sysselsatte 20-49 employees	199	24	32	46	6	13	6	11	9
50-99 sysselsatte 50-99 employees	81	31	37	37	1	7	10	16	12
100-199 sysselsatte 100-199 employees	79	32	30	49	6	16	13	9	14
200-499 sysselsatte 200-499 employees	69	42	35	46	10	6	7	9	13
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	48	46	29	46	4	4	13	19	23
51-74 TJENESTEYTING 51-74 SERVICES TOTAL	627	23	31	30	3	11	4	5	9
10-19 sysselsatte 10-19 employees	228	11	30	26	3	15	-	4	13
20-49 sysselsatte 20-49 employees	248	24	30	28	1	7	6	2	3
50-99 sysselsatte 50-99 employees	57	27	21	42	5	12	11	18	16
100-199 sysselsatte 100-199 employees	43	41	40	36	12	9	5	5	14
200-499 sysselsatte 200-499 employees	28	54	36	43	7	11	7	7	7
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	23	43	48	26	-	30	17	9	9
05, 11, 40-41, 45 ANDRE NÆRINGER 05, 11, 40-41, 45 OTHER INDUSTRIES	203	12	25	21	5	3	4	11	12
10-19 sysselsatte 10-19 employees	68	4	20	16	-	-	4	16	12
20-49 sysselsatte 20-49 employees	67	10	12	32	-	-	-	-	4
50-99 sysselsatte 50-99 employees	20	10	39	-	14	14	5	10	20
100-199 sysselsatte 100-199 employees	18	11	24	19	19	-	6	19	11
200-499 sysselsatte 200-499 employees	15	13	40	7	13	-	-	7	7
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	15	53	67	33	13	27	27	27	40

12.a. Samarbeidspartnere i innovasjonsvirksomhet fordelt på land og næring. Prosent av foretak med samarbeid. 1999-2001
Innovation co-operation partner by location and sector of activity. Percent of enterprises with co-operation. 1999-2001

Næring (SN94) Nace (SN94)	Antall en- heter med samarbeid Enterpris- es with co- operation	Samarbeidspartnere Co-operation partners						
		Norge Norway	Norden for øvrige Nordic countries except Norway	EU utenom Norden EU except Nordic countries	EU- søker- land EU candi- date coun- tries	USA US	Japan	Andre Others
05-74 I alt 05-74 ALL INDUSTRIES	1 408	90	31	33	3	14	4	8
05 Fiskeoppdrett 05 Fish hatcheries and fish farms	21	100	18	43	5	-	-	18
11 Utvinning av olje og naturgass 11 Extraction of oil and natural gas	21	94	35	65	9	49	9	14
10,13-37 INDUSTRI OG BERGVERK 10,13-37 MINING AND MANUFACTURING TOTAL	579	89	43	46	5	19	5	8
10,13-14 Bergverksdrift 10 Mining and quarrying	11	91	28	47	-	19	9	-
15-16 Nærings og nytelsesmiddelindustri 15-16 Manufacture of food products; beverages and tobacco	76	93	41	34	7	9	4	3
17 Prod. av tekstiler og utstyr 17 Manufacture of textiles	8	87	69	100	-	-	-	13
18 Prod. av klær. Beredning og farging 18 Manufacture of wearing apparel; dressing and dyeing of fur	8	86	27	41	-	27	-	27
19 Prod. av reiseeffekter. Beredning av lær 19 Tanning and dressing of leather; manufacture of luggage, handbags, saddlery, harness and footwear	2	100	50	100	50	100	-	50
20 Prod. av trelast og varer av tre 20 Manufacture of wood and products of wood and cork	34	91	44	15	3	-	3	-
21 Prod. av papirmasse og papir 21 Manufacture of pulp, paper and paper products	11	80	72	82	-	27	9	9
22 Forlagsvirksomhet og grafisk produksjon 22 Publishing, printing and reproduction of recorded media	23	87	17	13	-	9	-	-
24 Prod. av kjemikalier og kjemiske produkter 24 Manufacture of chemicals and chemical products	39	73	65	87	13	56	31	21
25 Prod. av gummi- og plastprodukter 25 Manufacture of rubber and plastic products	28	89	62	62	-	4	-	-
26 Prod. av ikke-metallholdige mineralprod. 26 Manufacture of other non-metallic mineral products	23	91	43	45	-	15	-	-
27 Prod. av metaller 27 Manufacture of basic metals	21	77	47	33	5	15	-	5
28 Prod. av metallvarer 28 Manufacture of fabricated metal products ..	55	93	35	35	-	7	-	7
29 Prod. av maskiner og utstyr 29 Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	75	93	30	45	5	24	8	9
30 Prod. av kontor- og datamaskiner 30 Manufacture of office machinery and computers	3	67	33	33	-	33	33	33
31 Prod. av andre elektriske maskiner og app. 31 Manufacture of electrical machinery and apparatus n.e.c.	16	88	69	63	6	31	-	13
32 Prod. av kommunikasjonsutstyr. 32 Manufacture of radio, television and communication equipment and apparatus	23	83	54	72	15	41	15	22
33 Prod. av medisinske instr. og måleutstyr 33 Manufacture of medical, precision and optical instruments	33	84	39	54	-	39	9	17
34 Prod. av motorkjøretøy, tilhengere og deler 34 Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers	11	82	59	76	-	26	-	-
35 Prod. av andre transportmidler 35 Manufacture of other transport equipment	34	94	35	49	14	6	-	3
36 Annen industriprod. (inkl. møbelindustri) 36 Manufacture of furniture; manufacturing n.e.c.	38	97	47	28	-	9	-	3
37 Gjenvinning 37 Recycling	7	87	42	15	-	15	-	15
40-41 Kraft og vannforsyning 40 Electricity, gas and water supply	44	100	13	8	-	2	-	-
45 Bygge- og anleggsvirksomhet 45 Construction	116	99	6	24	-	-	-	2
51-74 TJENESTEYTING 51-74 SERVICES TOTAL	627	87	27	24	1	12	3	10
51 Agentur og engroshandel 51 Wholesale trade and commission trade, except of motor vehicles and motorcycles	241	88	23	23	1	7	4	15
60 Land og rørtransport 60 Land transport; transport via pipelines	14	100	-	-	-	-	-	-
61 Sjøtransport 61 Water transport	12	92	33	58	8	50	17	25
62 Lufttransport 62 Air transport	1	100	-	100	-	-	-	-
63 Tjenester tilknyttet transport 63 Supporting and auxiliary transport activities; activities of travel agencies	32	88	21	6	-	3	-	-
64.2 Telekommunikasjon 64.2 Telecommunications	22	91	58	32	-	14	-	-
65 Finansiell tjenesteyting 65 Financial intermediation, except insurance and pension funding	50	98	10	6	-	4	-	4
66 Forsikring og pensjonsfond 66 Insurance and pension funding, except compulsory social security ..	7	100	14	27	-	27	-	-
67 Hjelpevirksomhet og finansiell tjenesteyt. 67 Activities auxiliary to financial intermediation	14	68	39	32	-	25	-	-
72 Databehandlingsvirksomhet 72 Computers and related activities	119	83	41	29	2	21	1	11
73 Forskning og utviklingsarbeid 73 Research and development	3	67	33	67	-	33	-	33
74 Teknisk testing og konsulentvirksomhet 74 Engineering and technical testing	111	82	25	30	2	14	2	5

12.b. Samarbeidspartnere i innovasjonsvirksomhet fordelt på land og sysselsettingsgruppe. Prosent av foretak med samarbeid. 1999-2001.*Innovation co-operation partner by location and sector of activity Percent of enterprises with co-operation. 1999-2001*

Næring (SN94 og sysselsettingsgruppe) Nace (SN94) and size classes	Antall enheter med samarbeid Enterprises with co-operation	Samarbeidspartnere Co-operation partners						
		Norge Norway	Norden for øvrig Nordic countries except Norway	EU utenom Norden EU except Nordic countries	EU-søkerland EU candidate countries	USA US	Japan	Andre Others
05-74 I alt 05-74 ALL INDUSTRIES.....	1 408	90	31	33	3	14	4	8
10-19 sysselsatte 10-19 employees.....	398	91	19	24	2	7	1	8
20-49 sysselsatte 20-49 employees.....	514	89	30	28	1	12	3	6
50-99 sysselsatte 50-99 employees.....	157	90	37	42	4	15	4	6
100-199 sysselsatte 100-199 employees.....	140	86	42	45	6	14	3	9
200-499 sysselsatte 200-499 employees.....	112	88	46	48	4	24	10	13
Over 500 sysselsatte Over 500 employees.....	86	91	51	57	8	38	9	15
10, 13-37 INDUSTRI OG BERGVERK								
10,13-37 MINING AND MANUFACTURING TOTAL....	579	89	43	46	5	19	5	8
10-19 sysselsatte 10-19 employees.....	103	94	39	29	5	14	5	4
20-49 sysselsatte 20-49 employees.....	199	92	32	40	2	14	2	5
50-99 sysselsatte 50-99 employees.....	81	88	44	48	6	16	7	2
100-199 sysselsatte 100-199 employees.....	79	82	54	58	5	18	3	13
200-499 sysselsatte 200-499 employees.....	69	86	52	54	4	25	14	14
Over 500 sysselsatte Over 500 employees.....	48	85	63	67	10	42	10	17
51-74 TJENESTEYTING 51-74 SERVICES TOTAL.....	627	87	27	24	1	12	3	10
10-19 sysselsatte 10-19 employees.....	228	88	14	16	0	6	-	10
20-49 sysselsatte 20-49 employees.....	248	85	35	23	-	13	5	9
50-99 sysselsatte 50-99 employees.....	57	89	28	37	2	16	-	11
100-199 sysselsatte 100-199 employees.....	43	87	31	36	9	12	5	7
200-499 sysselsatte 200-499 employees.....	28	89	39	46	4	25	4	7
Over 500 sysselsatte Over 500 employees.....	23	96	43	48	4	35	4	13
05, 11, 40-41, 45 ANDRE NÆRINGER								
05, 11, 40-41, 45 OTHER INDUSTRIES.....	203	99	12	27	1	6	1	4
10-19 sysselsatte 10-19 employees.....	68	100	8	46	-	-	-	4
20-49 sysselsatte 20-49 employees.....	67	98	2	8	-	2	-	-
50-99 sysselsatte 50-99 employees.....	20	100	30	30	5	5	-	10
100-199 sysselsatte 100-199 employees.....	18	100	11	11	6	6	-	-
200-499 sysselsatte 200-499 employees.....	15	93	33	27	-	20	-	13
Over 500 sysselsatte Over 500 employees.....	15	100	27	40	7	33	13	13

13.a. Hindringer for innovasjonsvirksomhet etter næring for enheter med og uten innovasjon. Prosent. 1999-2001.
Hampered innovation activity by sector of activity for enterprises with and without innovation. Percent. 1999-2001

Næring (SN94) Nace (SN94)	Enheter med innovasjon <i>Enterprises with innovation</i>				Enheter uten innovasjon <i>Enterprises without innovation</i>			
	Enheter med innovasjon Antall <i>Number of enterprises with innovation</i>	Alvorlig forsinket <i>Seriously delayed</i>	Planlagt men forhindret fra å starte <i>Prevented to be started</i>	Hindret av andre årsaker <i>Burdened with other serious problems</i>	Enheter uten innovasjon Antall <i>Enterprises without innovation</i>	Ikke behov pga. tidligere innovasjoner <i>No need due to prior innovations</i>	Ikke behov pga. markedsforholdene <i>No need due to market conditions</i>	Andre faktorer som hindret innovasjon <i>Other factors impeding innovation</i>
05-74 I alt 05-74 ALL INDUSTRIES	3 416	14	15	41	8 497	15	47	26
05 Fiskeoppdrett <i>05 Fish hatcheries and fish farms</i>	40	0	13	36	65	14	8	6
11 Utvinning av olje og naturgass <i>11 Extraction of oil and natural gas</i>	36	27	27	46	48	2	34	8
10,13-37 INDUSTRI OG BERGVERK 10,13-37 MINING AND MANUFACTURING TOTAL	1 416	16	15	43	2 555	19	47	30
10,13-14 Bergverksdrift <i>10 Mining and quarrying</i>	21	5	26	23	57	29	55	40
15-16 Nærings og nytelsesmiddelindustri <i>15-16 Manufacture of food products; beverages and tobacco</i>	258	12	15	33	484	17	51	33
17 Prod. av tekstiler og utstyr <i>17 Manufacture of textiles</i>	38	5	0	17	69	15	31	21
18 Prod. av klær. Beredning og farging <i>18 Manufacture of wearing apparel; dressing and dyeing of fur</i>	14	32	15	23	19	0	45	25
19 Prod. av reiseeffekter. Beredning av lær <i>19 Tanning and dressing of leather; manufacture of luggage, handbags, saddlery, harness and footwear</i>	4	50	25	25	5	20	20	0
20 Prod. av trelast og varer av tre <i>20 Manufacture of wood and products of wood and cork</i>	77	16	12	32	236	20	50	37
21 Prod. av papirmasse og papir <i>21 Manufacture of pulp, paper and paper products</i>	16	24	6	44	36	31	48	20
22 Forlagsvirksomhet og grafisk produksjon <i>22 Publishing, printing and reproduction of recorded media</i>	112	13	13	28	387	14	48	19
24 Prod. av kjemikalier og kjemiske produkter <i>24 Manufacture of chemicals and chemical products</i>	57	26	25	50	31	15	26	14
25 Prod. av gummi- og plastprodukter <i>25 Manufacture of rubber and plastic products</i>	67	22	22	56	64	21	46	17
26 Prod. av ikke-metallholdige mineralprod. <i>26 Manufacture of other non-metallic mineral products</i>	59	4	9	49	78	23	57	34
27 Prod. av metaller <i>27 Manufacture of basic metals</i>	38	13	13	64	40	37	50	32
28 Prod. av metallvarer <i>28 Manufacture of fabricated metal products</i>	136	6	9	41	330	18	42	32
29 Prod. av maskiner og utstyr <i>29 Manufacture of machinery and equipment n.e.c.</i>	163	31	22	62	202	16	32	39
30 Prod. av kontor- og datamaskiner <i>30 Manufacture of office machinery and computers</i>	4	0	0	50	-	-	-	-
31 Prod. av andre elektriske maskiner og app. <i>31 Manufacture of electrical machinery and apparatus n.e.c.</i>	46	33	15	52	55	48	58	36
32 Prod. av kommunikasjonsutstyr. <i>32 Manufacture of radio, television and communication equipment and apparatus</i>	32	31	34	68	20	13	35	26
33 Prod. av medisinske instr. og måleutstyr <i>33 Manufacture of medical, precision and optical instruments</i>	55	25	22	43	37	40	60	34
34 Prod. av motorkjøretøy, tilhengere og deler <i>34 Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>	31	21	3	27	33	21	39	34
35 Prod. av andre transportmidler <i>35 Manufacture of other transport equipment</i>	71	7	18	43	227	16	63	25
36 Annen industriprod. (inkl. møbelindustri) <i>36 Manufacture of furniture; manufacturing n.e.c.</i>	99	15	7	51	134	13	38	43
37 Gjenvinning <i>37 Recycling</i>	17	0	6	31	12	0	46	18
40-41 Kraft og vannforsyning <i>40-41 Electricity, gas and water supply</i>	68	12	6	41	171	22	34	18
45 Bygge- og anleggsvirksomhet <i>45 Construction</i>	370	1	15	36	2 170	8	50	24
51-74 TJENESTEYTING 51-74 SERVICES TOTAL	1 486	14	14	41	3 488	17	45	26
51 Agentur og engroshandel <i>51 Wholesale trade and commission trade, except of motor vehicles and motorcycles</i>	595	8	13	34	1 498	19	43	29
60 Land og rørtransport <i>60 Land transport; transport via pipelines</i>	16	0	59	65	593	11	59	17

13.a. Hindringer for innovasjonsvirksomhet etter næring for enheter med og uten innovasjon. Prosent. 1999-2001.
 (forts.) *Hampered innovation activity by sector of activity for enterprises with and without innovation. Percent. 1999-2001*

Næring (SN94) Nace (SN94)	Enheter med innovasjon <i>Enterprises with innovation</i>				Enheter uten innovasjon <i>Enterprises without innovation</i>			
	Enheter med innovasjon Antall <i>Number of enterprises with innovation</i>	Alvorlig forsinket <i>Seriously delayed</i>	Planlagt men forhindret fra å starte <i>Prevented to be started</i>	Hindret av andre årsaker <i>Burdened with other serious problems</i>	Enheter uten innovasjon Antall <i>Enterprises without innovation</i>	Ikke behov pga. tidligere innovasjoner <i>No need due to prior innovations</i>	Ikke behov pga. markedsforholdene <i>No need due to market conditions</i>	Andre faktorer som hindret innovasjon <i>Other factors impeding innovation</i>
61 Sjøtransport <i>61 Water transport</i>	22	9	5	36	197	14	43	16
62 Lufttransport <i>62 Air transport</i>	3	40	0	0	16	22	26	26
63 Tjenester tilknyttet transport <i>63 Supporting and auxiliary transport activities; activities of travel agencies</i>	91	16	7	31	361	16	49	27
64.2 Telekommunikasjon <i>64.2 Telecommunications</i>	45	24	23	55	31	6	31	27
65 Finansiell tjenesteyting <i>65 Financial intermediation, except insurance and pension funding</i>	91	12	9	31	100	27	44	10
66 Forsikring og pensjonsfond <i>66 Insurance and pension funding, except compulsory social security</i>	15	28	13	26	28	31	32	21
67 Hjelpevirksomhet og finansiell tjenesteyt. <i>67 Activities auxiliary to financial intermediation</i>	33	13	10	26	61	11	38	37
72 Databehandlingsvirksomhet <i>72 Computers and related activities</i>	363	22	18	54	215	26	35	37
73 Forskning og utviklingsarbeid <i>73 Research and development</i>	6	17	0	17	-	-	-	-
74 Teknisk testing og konsulentvirksomhet <i>74 Engineering and technical testing</i>	205	19	13	48	389	16	43	33

13.b. Hindringer for innovasjonsvirksomhet etter sysselsettingsgruppe for enheter med og uten innovasjon. Prosent. 1999-2001
Hampered innovation activity by size-class for enterprises with and without innovation. Percent. 1999-2001

Næring (SN94 og sysselsettingsgruppe) <i>Nace (SN94) and size classes</i>	Enheter med innovasjon <i>Enterprises with innovation</i>				Enheter uten innovasjon <i>Enterprises without innovation</i>			
	Enheter med innovasjon Antall <i>Number of enterprises with innovation</i>	Alvorlig forsinket <i>Seriously delayed</i>	Planlagt men forhindret fra å starte <i>Prevented to be started</i>	Hindret av andre årsaker <i>Burdened with other serious problems</i>	Enheter uten innovasjon Antall <i>Enterprises without innovation</i>	Ikke behov pga. tidligere innovasjoner <i>No need due to prior innovations</i>	Ikke behov pga. markedsforholdene <i>No need due to market conditions</i>	Andre faktorer som hindret innovasjon <i>Other factors impeding innovation</i>
05-74 I alt 05-74 ALL INDUSTRIES	3 416	14	15	41	8 497	15	47	26
10-19 sysselsatte 10-19 employees	1 235	12	16	45	4 738	13	49	25
20-49 sysselsatte 20-49 employees	1 250	13	12	36	2 497	17	45	31
50-99 sysselsatte 50-99 employees	385	13	13	39	733	20	45	25
100-199 sysselsatte 100-199 employees	255	16	18	45	288	20	41	20
200-499 sysselsatte 200-499 employees	169	21	15	46	171	24	36	17
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	122	21	25	47	69	20	25	17
10, 13-37 INDUSTRI OG BERGVERK								
10,13-37 MINING AND MANUFACTURING TOTAL	1 416	16	15	43	2 555	19	47	30
10-19 sysselsatte 10-19 employees	442	14	15	44	1 179	14	50	29
20-49 sysselsatte 20-49 employees	484	15	12	39	903	22	47	34
50-99 sysselsatte 50-99 employees	189	18	16	40	272	25	43	29
100-199 sysselsatte 100-199 employees	140	21	18	49	127	20	37	27
200-499 sysselsatte 200-499 employees	101	24	15	49	58	22	50	19
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	60	17	23	45	16	25	25	19
51-74 TJENESTEYTING 51-74 SERVICES TOTAL	1 486	14	14	41	3 488	17	45	26
10-19 sysselsatte 10-19 employees	616	13	16	44	2 073	17	44	27
20-49 sysselsatte 20-49 employees	566	16	12	36	883	15	50	28
50-99 sysselsatte 50-99 employees	135	10	7	47	297	21	44	25
100-199 sysselsatte 100-199 employees	84	12	20	39	113	22	48	17
200-499 sysselsatte 200-499 employees	47	15	17	47	87	32	33	17
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	38	32	26	45	35	20	34	23
05, 11, 40-41, 45 ANDRE NÆRINGER								
05, 11, 40-41, 45 OTHER INDUSTRIES	514	4	15	37	2 454	9	48	23
10-19 sysselsatte 10-19 employees	178	3	19	52	1 485	7	55	20
20-49 sysselsatte 20-49 employees	199	1	11	26	712	13	37	32
50-99 sysselsatte 50-99 employees	61	3	12	21	164	11	48	18
100-199 sysselsatte 100-199 employees	31	6	11	47	49	13	37	11
200-499 sysselsatte 200-499 employees	21	24	14	33	26	4	11	15
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	24	17	25	54	18	17	6	6

14.a. Faktorer som begrenser innovasjonsvirksomheten for enheter med innovasjon. Andelen av enhetene som har oppgitt gjeldende faktor til å være av stor betydning. Prosent. 1999-2001

Factors hampering innovation activity for enterprises with innovation activity by sector of activity. Share of enterprises reporting relevant factor having high degree of importance. Percent. 1999-2001

Næring (SN94) Nace (SN94)	Økonomiske faktorer <i>Economic factors</i>				Interne faktorer <i>Internal factors</i>			Andre faktorer <i>Other factors</i>		
	Enheter med innovasjon <i>Enterprises with innovation</i>	For stor økonomisk risiko <i>Excessive perceived economic risks</i>	For høye innovasjonskostnader <i>Innovation costs too high</i>	Mangel på finansieringsmuligheter <i>Lack of appropriate sources of finance</i>	Organisatoriske forhold <i>Organisational rigidities within the enterprise</i>	Tilgang til kvalifisert personell <i>Lack of qualified personnel</i>	Mangel på teknologisk informasjon <i>Lack of information on technology</i>	Mangel på markedsinformasjon <i>Lack of information on markets</i>	For strenge forskrifter/standarder <i>Insufficient flexibility of regulations or standards</i>	Mangel på interesse blant kunder for nye varer/tjenester <i>Lack of customer responsiveness to goods or services</i>
05-74 I alt 05-74 ALL INDUSTRIES	3 416	15	17	15	5	5	3	4	4	4
05 Fiskeoppdrett <i>05 Fish hatcheries and fish farms</i>	40	-	13	20	13	-	7	13	-	-
11 Utvinning av olje og naturgass <i>11 Extraction of oil and natural gas</i>	36	18	8	15	12	6	-	3	3	3
10,13-37 INDUSTRI OG BERGVERK <i>10,13-37 MINING AND MANUFACTURING TOTAL</i>	1 416	17	20	13	6	5	2	4	3	4
10,13-14 Bergverksdrift <i>10 Mining and quarrying</i>	21	19	47	9	14	-	-	5	12	5
15-16 Nærings- og nytelsesmiddelindustri <i>15-16 Manufacture of food products; beverages and tobacco</i>	258	21	14	10	4	7	2	0	3	4
17 Prod. av tekstiler og utstyr <i>17 Manufacture of textiles</i>	38	25	31	13	17	-	3	6	-	-
18 Prod. av klær. Beredning og farging <i>18 Manufacture of wearing apparel; dressing and dyeing of fur</i>	14	31	24	8	9	8	-	-	-	-
19 Prod. av reiseeffekter. Beredning av lær <i>19 Tanning and dressing of leather; manufacture of luggage, handbags, saddlery, harness and footwear</i>	4	-	25	-	-	25	-	-	-	-
20 Prod. av trelast og varer av tre <i>20 Manufacture of wood and products of wood and cork</i>	77	6	12	11	3	9	-	5	4	13
21 Prod. av papirmasse og papir <i>21 Manufacture of pulp, paper and paper products</i>	16	13	18	6	-	-	6	12	-	13
22 Forlagsvirksomhet og grafisk produksjon <i>22 Publishing, printing and reproduction of recorded media</i>	112	4	18	10	4	-	-	-	-	-
24 Prod. av kjemikalier og kjemiske produkter <i>24 Manufacture of chemicals and chemical products</i>	57	31	31	16	8	12	6	3	10	9
25 Prod. av gummi- og plastprodukter <i>25 Manufacture of rubber and plastic products</i>	67	6	23	4	13	12	7	14	1	13
26 Prod. av ikke-metallholdige mineralprod. <i>26 Manufacture of other non-metallic mineral products</i>	59	11	5	9	2	10	6	9	11	6
27 Prod. av metaller <i>27 Manufacture of basic metals</i>	38	27	37	21	3	3	-	5	-	5
28 Prod. av metallvarer <i>28 Manufacture of fabricated metal products</i>	136	15	17	7	4	4	1	3	3	2
29 Prod. av maskiner og utstyr <i>29 Manufacture of machinery and equipment n.e.c.</i>	163	29	31	21	7	2	3	5	2	3
30 Prod. av kontor- og datamaskiner <i>30 Manufacture of office machinery and computers</i>	4	-	25	-	-	-	-	-	-	-
31 Prod. av andre elektriske maskiner og app. <i>31 Manufacture of electrical machinery and apparatus n.e.c.</i>	46	11	7	19	8	2	-	7	2	-

14.a. Faktorer som begrenser innovasjonsvirksomheten for enheter med innovasjon. Andelen av enhetene som har oppgitt gjeldende faktor til å være av stor betydning. Prosent. 1999-2001(forts.) *Factors hampering innovation activity for enterprises with innovation activity by sector of activity. Share of enterprises reporting relevant factor having high degree of importance. Percent. 1999-2001*

Næring (SN94) Nace (SN94)	Enheter med innovasjon <i>Enterprises with innovation</i>	Økonomiske faktorer <i>Economic factors</i>			Interne faktorer <i>Internal factors</i>			Andre faktorer <i>Other factors</i>		
		For stor økonomisk risiko <i>Excessive perceived economic risks</i>	For høye innovasjonskostnader <i>Innovation costs too high</i>	Mangel på finansieringsmuligheter <i>Lack of appropriate sources of finance</i>	Organisatoriske forhold <i>Organisational rigidities within the enterprise</i>	Tilgang til kvalifisert personell <i>Lack of qualified personnel</i>	Mangel på teknologisk informasjon <i>Lack of information on technology</i>	Mangel på markedsinformasjon <i>Lack of information on markets</i>	For strenge forskrifter/standarder <i>Insufficient flexibility of regulations or standards</i>	Mangel på interesse blant kunder for nye varer/tjenester <i>Lack of customer responsiveness to goods or services</i>
32 Prod. av kommunikasjonsutstyr. <i>32 Manufacture of radio, television and communication equipment and apparatus</i>	32	18	15	19	12	13	7	6	-	8
33 Prod. av medisinske instr. og måleutstyr <i>33 Manufacture of medical, precision and optical instruments</i>	55	14	28	30	11	4	-	-	2	5
34 Prod. av motorkjøretøy, tilhengere og deler <i>34 Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>	31	6	22	20	5	5	5	-	14	-
35 Prod. av andre transportmidler <i>35 Manufacture of other transport equipment</i>	71	17	20	17	1	8	-	6	1	6
36 Annen industriprod. (inkl. møbelindustri) <i>36 Manufacture of furniture; manufacturing n.e.c.</i>	99	19	23	14	1	1	-	1	4	3
37 Gjenvinning <i>37 Recycling</i>	17	6	6	6	13	6	6	-	6	-
40-41 Kraft og vannforsyning <i>40-41 Electricity, gas and water supply</i>	68	5	11	6	14	4	8	-	1	-
45 Bygge- og anleggsvirksomhet <i>45 Construction</i>	370	13	9	9	2	6	6	12	6	1
51-74 TJENESTEYTING										
51-74 SERVICES TOTAL	1 486	14	16	18	5	4	3	2	4	4
51 Agentur og engroshandel <i>51 Wholesale trade and commission trade, except of motor vehicles and motorcycles</i>	595	5	7	15	0	2	4	-	5	2
60 Land og rørtransport <i>60 Land transport; transport via pipelines</i>	16	-	59	59	-	-	-	-	-	-
61 Sjøtransport <i>61 Water transport</i>	22	9	9	5	14	-	-	-	-	-
62 Lufttransport <i>62 Air transport</i>	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
63 Tjenester tilknyttet transport <i>63 Supporting and auxiliary transport activities; activities of travel agencies</i>	91	3	5	5	4	-	-	-	2	1
64.2 Telekommunikasjon <i>64.2 Telecommunications</i>	45	35	23	16	12	4	-	-	-	10
65 Finansiell tjenesteyting <i>65 Financial intermediation, except insurance and pension funding</i>	91	8	14	1	3	2	1	-	2	1
66 Forsikring og pensjonsfond <i>66 Insurance and pension funding, except compulsory social security</i>	15	13	13	-	13	-	7	-	13	-
67 Hjelpevirksomhet og finansiell tjenesteyting <i>67 Activities auxiliary to financial intermediation</i>	33	24	24	-	10	-	3	-	31	-
72 Databehandlingsvirksomhet <i>72 Computers and related activities</i>	363	29	29	30	9	7	1	3	2	7
73 Forskning og utviklingsarbeid <i>73 Research and development</i>	6	-	-	17	-	-	-	-	-	-
74 Teknisk testing og konsulentvirksomhet <i>74 Engineering and technical testing</i>	205	19	15	19	5	6	6	9	3	8

14.b. Faktorer som begrenser innovasjonsvirksomheten for enheter med innovasjon etter sysselsettingsgruppe. Andelen av enhetene som har oppgitt gjeldende faktor til å være av stor betydning. Prosent. 1999-2001
Factors hampering innovation activity for enterprises with innovation activity by size-class. Share of enterprises reporting relevant factor having high degree of importance. Percent. 1999-2001

Næring (SN94 og sysselsettingsgruppe) Nace (SN94) and size classes	Enheter med innovasjon Enterprises with innovation	Økonomiske faktorer Economic factors			Interne faktorer Internal factors			Andre faktorer Other factors		
		For stor økonomisk risiko Excessive perceived economic risks	For høye innovasjons-kostnader Innovation costs too high	Mangel på finansieringsmuligheter Lack of appropriate sources of finance	Organisatoriske forhold Organisational rigidities within the enterprise	Tilgang til kvalifisert personell Lack of qualified personnel	Mangel på teknologisk informasjon Lack of information on technology	Mangel på markedsinformasjon Lack of information on markets	For strenge forskrifter/standarder Insufficient flexibility of regulations or standards	Mangel på interesse blant kunder for nye varer/tjenester Lack of customer responsiveness to goods or services
05-74 I alt 05-74 ALL INDUSTRIES	3 416	15	17	15	5	5	3	4	4	4
10-19 sysselsatte 10-19 employees	1 235	16	18	20	5	4	4	2	4	3
20-49 sysselsatte 20-49 employees	1 250	14	14	11	4	6	3	6	4	4
50-99 sysselsatte 50-99 employees	385	16	18	12	6	4	3	3	2	4
100-199 sysselsatte 100-199 employees	255	14	17	11	5	3	1	2	4	4
200-499 sysselsatte 200-499 employees	169	17	20	10	7	2	1	4	2	4
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	122	18	18	20	13	5	1	3	2	2
10, 13-37 INDUSTRI OG BERGVERK 10,13-37 MINING AND MANUFACTURING TOTAL	1 416	17	20	13	6	5	2	4	3	4
10-19 sysselsatte 10-19 employees	442	19	21	13	6	5	2	3	5	3
20-49 sysselsatte 20-49 employees	484	18	20	13	5	6	2	3	3	6
50-99 sysselsatte 50-99 employees	189	15	21	15	7	7	4	5	2	4
100-199 sysselsatte 100-199 employees	140	15	21	11	6	4	1	3	3	3
200-499 sysselsatte 200-499 employees	101	15	20	10	5	1	1	5	2	5
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	60	18	18	25	10	2	-	7	-	3
51-74 TJENESTEYTING 51-74 SERVICES TOTAL	1 486	14	16	18	5	4	3	2	4	4
10-19 sysselsatte 10-19 employees	616	14	16	25	5	3	5	2	5	5
20-49 sysselsatte 20-49 employees	566	12	14	14	3	5	1	3	2	4
50-99 sysselsatte 50-99 employees	135	24	20	10	4	3	3	1	4	3
100-199 sysselsatte 100-199 employees	84	15	14	8	5	2	1	-	7	5
200-499 sysselsatte 200-499 employees	47	19	21	9	4	2	-	2	2	-
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	38	16	13	8	16	5	3	-	5	3
05, 11, 40-41, 45 ANDRE NÆRINGER 05, 11, 40-41, 45 OTHER INDUSTRIES	514	12	9	10	5	5	6	10	5	1
10-19 sysselsatte 10-19 employees	178	13	16	19	6	-	3	3	-	-
20-49 sysselsatte 20-49 employees	199	13	3	1	1	12	12	21	11	-
50-99 sysselsatte 50-99 employees	61	2	6	5	6	-	-	2	-	5
100-199 sysselsatte 100-199 employees	31	3	3	17	3	-	-	-	-	3
200-499 sysselsatte 200-499 employees	21	19	14	14	19	5	-	-	5	5
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	24	21	25	25	17	13	-	-	4	-

15.a. Faktorer som begrenser innovasjonsvirksomheten for enheter uten innovasjon etter næring. Andelen av enhetene som har oppgitt gjeldende faktor til å være av stor betydning. Prosent. 1999-2001

Factors hampering innovation activity for enterprises without innovation activity by sector of activity. Share of enterprises reporting relevant factor having high degree of importance. Percent. 1999-2001

Næring (SN94) Nace (SN94)	Enheter uten innovasjon <i>Enterprises without innovation</i>	Økonomiske faktorer <i>Economic factors</i>			Interne faktorer <i>Internal factors</i>			Andre faktorer <i>Other factors</i>		
		For stor økonomisk risiko <i>Excessive perceived economic risks</i>	For høye innovasjonskostnader <i>Innovation costs too high</i>	Mangel på finansieringsmuligheter <i>Lack of appropriate sources of finance</i>	Organisatoriske forhold <i>Organisational rigidities within the enterprise</i>	Tilgang til kvalifisert personell <i>Lack of qualified personnel</i>	Mangel på teknologisk informasjon <i>Lack of information on technology</i>	Mangel på markedsinformasjon <i>Lack of information on markets</i>	For strenge forskrifter/standarder <i>Insufficient flexibility of regulations or standards</i>	Mangel på interesse blant kunder for nye varer/tjenester <i>Lack of customer responsiveness to goods or services</i>
05-74 I alt 05-74 ALL INDUSTRIES	8 497	7	7	4	2	3	1	1	2	5
05 Fiskeoppdrett <i>05 Fish hatcheries and fish farms</i>	65	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11 Utvinning av olje og naturgass <i>11 Extraction of oil and natural gas</i>	48	2	-	-	2	2	-	-	-	4
10,13-37 INDUSTRI OG BERGVERK 10,13-37 MINING AND MANUFACTURING TOTAL	2 555	12	11	7	3	4	1	1	4	5
10,13-14 Bergverksdrift <i>10 Mining and quarrying</i>	57	-	4	9	4	-	-	-	-	12
15-16 Nærings og nytelsesmiddelindustri <i>15-16 Manufacture of food products; beverages and tobacco</i>	484	15	11	6	4	5	1	1	8	8
17 Prod. av tekstiler og utstyr <i>17 Manufacture of textiles</i>	69	6	6	-	-	4	4	-	4	-
18 Prod. av klær. Beredning og farging <i>18 Manufacture of wearing apparel; dressing and dyeing of fur</i>	19	19	19	13	-	-	-	-	-	-
19 Prod. av reiseeffekter. Beredning av lær <i>19 Tanning and dressing of leather; manufacture of luggage, handbags, saddlery, harness and footwear</i>	5	-	-	-	-	-	-	-	-	20
20 Prod. av trelast og varer av tre <i>20 Manufacture of wood and products of wood and cork</i>	236	8	13	7	4	3	1	0	1	5
21 Prod. av papirmasse og papir <i>21 Manufacture of pulp, paper and paper products</i>	36	17	15	6	6	-	-	6	-	-
22 Forlagsvirksomhet og grafisk produksjon <i>22 Publishing, printing and reproduction of recorded media</i>	387	7	4	5	2	1	0	-	0	5
24 Prod. av kjemikalier og kjemiske produkter <i>24 Manufacture of chemicals and chemical products</i>	31	12	8	3	3	-	-	-	-	-
25 Prod. av gummi- og plastprodukter <i>25 Manufacture of rubber and plastic products</i>	64	20	10	5	5	7	6	10	5	-
26 Prod. av ikke-metallholdige mineralprod. <i>26 Manufacture of other non-metallic mineral products</i>	78	28	15	11	1	1	1	-	3	3
27 Prod. av metaller <i>27 Manufacture of basic metals</i>	40	8	5	5	-	5	-	-	3	3
28 Prod. av metallvarer <i>28 Manufacture of fabricated metal products</i>	330	16	13	9	1	2	-	4	5	5
29 Prod. av maskiner og utstyr <i>29 Manufacture of machinery and equipment n.e.c.</i>	202	12	13	7	-	6	3	-	3	5
30 Prod. av kontor- og datamaskiner <i>30 Manufacture of office machinery and computers</i>
31 Prod. av andre elektriske maskiner og app. <i>31 Manufacture of electrical machinery and apparatus n.e.c.</i>	55	22	21	18	6	10	-	-	12	6

15.a. Faktorer som begrenser innovasjonsvirksomheten for enheter uten innovasjon etter næring. Andelen av enhetene som har oppgitt gjeldende faktor til å være av stor betydning. Prosent. 1999-2001

(forts.) *Factors hampering innovation activity for enterprises without innovation activity by sector of activity. Share of enterprises reporting relevant factor having high degree of importance. Percent. 1999-2001*

Næring (SN94) Nace (SN94)	Økonomiske faktorer <i>Economic factors</i>				Interne faktorer <i>Internal factors</i>			Andre faktorer <i>Other factors</i>		
	Enheter uten innovasjon <i>Enterprises without innovation</i>	For stor økonomisk risiko <i>Excessive perceived economic risks</i>	For høye innovasjonskostnader <i>Innovation costs too high</i>	Mangel på finansieringsmuligheter <i>Lack of appropriate sources of finance</i>	Organisatoriske forhold <i>Organizational rigidities within the enterprise</i>	Tilgang til kvalifisert personell <i>Lack of qualified personnel</i>	Mangel på teknologisk informasjon <i>Lack of information on technology</i>	Mangel på markedsinformasjon <i>Lack of information on markets</i>	For strenge forskrifter/standarder <i>Insufficient flexibility of regulations or standards</i>	Mangel på interesse blant kunder for nye varer/tjenester <i>Lack of customer responsiveness to goods or services</i>
32 Prod. av kommunikasjonsutstyr. <i>32 Manufacture of radio, television and communication equipment and apparatus.</i>	20	13	13	28	12	-	-	8	-	8
33 Prod. av medisinske instr. og måleutstyr <i>33 Manufacture of medical, precision and optical instruments.</i>	37	-	3	3	7	-	3	-	-	5
34 Prod. av motorkjøretøy, tilhengere og deler <i>34 Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers.</i>	33	26	24	10	-	10	5	-	-	5
35 Prod. av andre transportmidler <i>35 Manufacture of other transport equipment.</i>	227	8	11	6	0	5	1	0	4	4
36 Annen industriprod. (inkl. møbelindustri) <i>36 Manufacture of furniture; manufacturing n.e.c.</i>	134	10	11	17	3	5	2	2	2	3
37 Gjenvinning <i>37 Recycling.</i>	12	-	-	-	18	-	-	-	-	-
40-41 Kraft og vannforsyning <i>40-41 Electricity, gas and water supply.</i>	171	2	4	1	2	-	-	4	1	4
45 Bygge- og anleggsvirksomhet <i>45 Construction.</i>	2 170	4	7	2	1	3	-	-	1	6
51-74 TJENESTEYTING										
51-74 SERVICES TOTAL	3 488	6	6	3	3	3	0	2	2	4
51 Agentur og engroshandel <i>51 Wholesale trade and commission trade, except of motor vehicles and motorcycles.</i>	1 498	4	5	1	4	4	0	2	2	4
60 Land og rørtransport <i>60 Land transport; transport via pipelines.</i>	593	6	7	4	1	2	1	2	0	3
61 Sjøtransport <i>61 Water transport.</i>	197	2	2	-	1	-	1	1	5	1
62 Lufttransport <i>62 Air transport.</i>	16	6	-	-	-	-	-	-	-	-
63 Tjenester tilknyttet transport <i>63 Supporting and auxiliary transport activities; activities of travel agencies.</i>	361	6	5	5	3	0	2	-	3	2
64.2 Telekommunikasjon <i>64.2 Telecommunications.</i>	31	3	-	-	7	-	-	-	-	7
65 Finansiell tjenesteyting <i>65 Financial intermediation, except insurance and pension funding.</i>	100	1	1	-	-	-	-	-	1	-
66 Forsikring og pensjonsfond <i>66 Insurance and pension funding, except compulsory social security.</i>	28	9	5	5	4	-	-	-	5	-
67 Hjelpevirksomhet og finansiell tjenesteyt. <i>67 Activities auxiliary to financial intermediation.</i>	61	14	15	12	-	-	-	-	6	6
72 Databehandlingsvirksomhet <i>72 Computers and related activities.</i>	215	12	7	10	1	7	-	1	0	6
73 Forskning og utviklingsarbeid <i>73 Research and development.</i>
74 Teknisk testing og konsulentvirksomhet <i>74 Engineering and technical testing.</i>	389	14	12	7	3	2	1	4	1	6

15.b. Faktorer som begrenser innovasjonsvirksomheten for enheter uten innovasjon etter sysselsettingsgruppe. Andelen av enhetene som har oppgitt gjeldende faktor til å være av stor betydning. Prosent. 1999-2001

Factors hampering innovation activity for enterprises without innovation activity by size-class. Share of enterprises reporting relevant factor having high degree of importance. Percent. 1999-2001

Næring (SN94 og sysselsettingsgruppe) <i>Nace (SN94) and size classes</i>	Enheter uten innovasjon <i>Enterprises without innovation</i>	Økonomiske faktorer <i>Economic factors</i>			Interne faktorer <i>Internal factors</i>			Andre faktorer <i>Other factors</i>		
		For stor økonomisk risiko <i>Excessive perceived economic risks</i>	For høye innovasjonskostnader <i>Innovation costs too high</i>	Mangel på finansieringsmuligheter <i>Lack of appropriate sources of finance</i>	Organisatoriske forhold <i>Organisational rigidities within the enterprise</i>	Tilgang til kvalifisert personell <i>Lack of qualified personnel</i>	Mangel på teknologisk formasjon <i>Lack of innovation on technology</i>	Mangel på informasjon <i>Lack of information on markets</i>	For strenge forskrifter/standarder <i>Insufficient flexibility of regulations or standards</i>	Mangel på interesse blant kunder for nye varer/tjenester <i>Lack of customer responsiveness to goods or services</i>
05-74 I alt 05-74 ALL INDUSTRIES	8 497	7	7	4	2	3	1	1	2	5
10-19 sysselsatte 10-19 employees	4 738	6	6	3	2	4	0	1	2	4
20-49 sysselsatte 20-49 employees	2 497	9	11	6	3	2	0	1	3	6
50-99 sysselsatte 50-99 employees	733	7	6	4	3	2	2	1	2	5
100-199 sysselsatte 100-199 employees	288	8	8	5	4	3	1	1	1	1
200-499 sysselsatte 200-499 employees	171	6	2	4	5	1	1	1	2	2
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	69	1	-	3	3	1	-	3	1	3
10, 13-37 INDUSTRI OG BERGVERK										
10,13-37 MINING AND										
MANUFACTURING TOTAL	2 555	12	11	7	3	4	1	1	4	5
10-19 sysselsatte 10-19 employees	1 179	11	9	8	2	4	1	1	5	5
20-49 sysselsatte 20-49 employees	903	15	14	7	2	3	1	2	3	6
50-99 sysselsatte 50-99 employees	272	11	8	7	3	3	3	1	3	4
100-199 sysselsatte 100-199 employees	127	9	11	7	6	6	2	2	3	3
200-499 sysselsatte 200-499 employees	58	12	3	5	3	-	2	2	-	2
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	16	-	-	6	6	-	-	6	-	-
51-74 TJENESTEYTING										
51-74 SERVICES TOTAL	3 488	6	6	3	3	3	0	2	2	4
10-19 sysselsatte 10-19 employees	2 073	5	6	3	2	4	0	2	1	3
20-49 sysselsatte 20-49 employees	883	10	7	4	3	1	-	0	2	6
50-99 sysselsatte 50-99 employees	297	5	5	1	3	1	3	0	1	5
100-199 sysselsatte 100-199 employees	113	8	5	2	4	-	-	-	-	-
200-499 sysselsatte 200-499 employees	87	3	1	3	5	1	-	-	5	2
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	35	-	-	3	3	3	-	3	3	3
05, 11, 40-41, 45 ANDRE NÆRINGER										
05, 11, 40-41, 45 OTHER INDUSTRIES	2 454	3	6	2	1	3	-	0	1	5
10-19 sysselsatte 10-19 employees	1 485	5	5	-	-	3	-	0	-	5
20-49 sysselsatte 20-49 employees	712	0	10	6	3	3	-	-	3	6
50-99 sysselsatte 50-99 employees	164	4	3	4	2	2	-	-	1	8
100-199 sysselsatte 100-199 employees	49	7	7	7	-	-	-	-	-	-
200-499 sysselsatte 200-499 employees	26	-	4	-	8	4	-	4	-	-
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	18	6	-	-	-	-	-	-	-	6

16.a. Bruk av patenter og andre beskyttelsesmetoder etter næring. Prosent av innovative foretak. 1999-2001
Patents and other protection methods by sector of activity. Percent of enterprises with innovation. 1999-2001

Næring (SN94) Nace (SN94)	Antall enheter med innovasjon Number of enterprises with innovation	Søknad om patent Patent applications	Gyldige patenter ¹ Valid patents ¹	Andre formelle metoder Formal methods			Strategiske metoder Strategic methods		
				Mønsterbeskyttelse Registration of design patterns	Varemerke Trade-marks	Opphavsrett Copyright	Hemmelighet Secrecy	Kompleks utforming/design Complexity of design	Tidsforsprang på konkurrentene Lead-time advantage on competitors
05-74 I alt 05-74 ALL INDUSTRIES	3 416	18	21	10	26	14	31	19	26
05 Fiskeoppdrett 05 Fish hatcheries and fish farms	40	12	5	-	7	-	43	18	7
11 Utvinning av olje og naturgass 11 Extraction of oil and natural gas	36	67	73	17	29	26	62	27	29
10,13-37 INDUSTRI OG BERGVERK 10,13-37 MINING AND MANUFACTURING TOTAL	1 416	20	26	12	25	8	36	23	25
10,13-14 Bergverksdrift 10 Mining and quarrying	21	5	8	5	22	-	22	5	22
15-16 Nærings og nytelsesmiddelindustri 15-16 Manufacture of food products; beverages and tobacco	258	9	8	6	23	4	29	13	23
17 Prod. av tekstiler og utstyr 17 Manufacture of textiles	38	8	19	5	30	3	41	11	30
18 Prod. av klær. Beredning og farging 18 Manufacture of wearing apparel; dressing and dyeing of fur	14	-	8	16	55	7	61	46	55
19 Prod. av reiseeffekter. Beredning av lær 19 Tanning and dressing of leather; manufacture of luggage, handbags, saddlery, harness and footwear	4	25	50	25	50	25	75	50	50
20 Prod. av trelast og varer av tre 20 Manufacture of wood and products of wood and cork	77	6	18	5	29	1	34	13	29
21 Prod. av papirmasse og papir 21 Manufacture of pulp, paper and paper products	16	12	18	37	19	7	44	19	19
22 Forlagsvirksomhet og grafisk produksjon 22 Publishing, printing and reproduction of recorded media	112	2	13	9	28	29	27	18	28
24 Prod. av kjemikalier og kjemiske produkter 24 Manufacture of chemicals and chemical products	57	50	56	11	40	9	73	27	40
25 Prod. av gummi- og plastprodukter 25 Manufacture of rubber and plastic products	67	18	27	23	27	4	49	30	27
26 Prod. av ikke-metallholdige mineralprod. 26 Manufacture of other non-metallic mineral products	59	15	27	8	29	2	22	5	29
27 Prod. av metaller 27 Manufacture of basic metals	38	21	37	8	19	8	48	14	19
28 Prod. av metallvarer 28 Manufacture of fabricated metal products	136	18	24	13	15	6	27	18	15
29 Prod. av maskiner og utstyr 29 Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	163	43	46	17	20	10	41	42	20
30 Prod. av kontor- og datamaskiner 30 Manufacture of office machinery and computers	4	25	50	25	25	75	50	25	25
31 Prod. av andre elektriske maskiner og app. 31 Manufacture of electrical machinery and apparatus n.e.c.	46	17	20	13	17	9	45	22	17
32 Prod. av kommunikasjonsutstyr. 32 Manufacture of radio, television and communication equipment and apparatus	32	32	40	9	41	16	59	47	41
33 Prod. av medisinske instr. og måleutstyr 33 Manufacture of medical, precision and optical instruments	55	44	40	5	17	13	45	27	17
34 Prod. av motorkjøretøy, tilhengere og deler 34 Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers	31	28	28	18	16	6	29	39	16
35 Prod. av andre transportmidler 35 Manufacture of other transport equipment	71	25	29	7	17	1	25	27	17
36 Annen industriprod. (inkl. møbelindustri) 36 Manufacture of furniture;manufacturing n.e.c.	99	26	38	20	40	5	27	31	40
37 Gjenvinning 37 Recycling	17	19	25	12	19	6	31	13	19
40-41 Kraft og vannforsyning 40-41 Electricity, gas and water supply	68	1	1	-	1	1	13	6	1
45 Bygge- og anleggsvirksomhet 45 Construction	370	12	14	-	7	6	9	-	7

16.a. Bruk av patenter og andre beskyttelsesmetoder etter næring. Prosent av innovative foretak. 1999-2001
 (forts.) *Patents and other protection methods by sector of activity. Percent of enterprises with innovation. 1999-2001*

Næring (SN94) Nace (SN94)	Antall enheter med innovasjon Number of enterprises with innovation	Søknad om patent Patent applications	Gyldige patenter ¹ Valid patents ¹	Andre formelle metoder Formal methods			Strategiske metoder Strategic methods		
				Mønsterbeskyttelse Registration of design patterns	Varemerke Trade-marks	Opphavsrett Copyright	Hemmelighet Secrecy	Kompleks utforming/design Complexity of design	Tidsforsprang på konkurrentene Lead-time advantage on competitors
51-74 TJENESTEYTING 51-74 SERVICES TOTAL.	1 486	17	18	11	32	23	32	20	32
51 Agentur og engroshandel 51 Wholesale trade and commission trade, except of motor vehicles and motorcycles . . .	595	23	27	19	42	28	35	16	42
60 Land og rørtransport 60 Land transport; transport via pipelines	16	-	-	-	-	6	59	-	-
61 Sjøtransport 61 Water transport.	22	9	14	-	5	18	32	5	5
62 Lufttransport 62 Air transport.	3	-	-	-	-	-	33	-	-
63 Tjenester tilknyttet transport 63 Supporting and auxiliary transport activities; activities of travel agencies.	91	6	7	6	16	11	7	17	16
64.2 Telekommunikasjon 64.2 Telecommunications	45	26	23	19	46	31	48	31	46
65 Finansiell tjenesteyting 65 Financial intermediation, except insurance and pension funding.	91	-	1	-	19	3	8	5	19
66 Forsikring og pensjonsfond 66 Insurance and pension funding, except compulsory social security	15	-	-	-	20	7	13	7	20
67 Hjelpevirksomhet og finansiell tjenesteyt. 67 Activities auxiliary to financial intermediation	33	3	3	3	6	-	13	20	6
72 Databehandlingsvirksomhet 72 Computers and related activities.	363	13	12	7	38	32	44	32	38
73 Forskning og utviklingsarbeid 73 Research and development	6	67	33	-	33	17	33	50	33
74 Teknisk testing og konsulentvirksomhet 74 Engineering and technical testing	205	18	20	4	16	10	22	19	16

¹Ved utgangen av 2001. By the end of 2001.

16.b. Bruk av patenter og andre beskyttelsesmetoder etter sysselsettingsgruppe. Prosent av innovative foretak. 1999-2001
Patents and other protection methods by size class. Percent of enterprises with innovation. 1999-2001

Næring (SN94 og sysselsettingsgruppe) <i>Nace (SN94) and size classes</i>	Antall enheter med innovasjon <i>Number of enterprises with innovation</i>	Søknad om patent <i>Patent applications</i>	Gyldige patenter ¹ <i>Valid patents¹</i>	Andre formelle metoder <i>Formal methods</i>			Strategiske metoder <i>Strategic methods</i>		
				Mønsterbeskyttelse <i>Registration of design patterns</i>	Varemerke <i>Trademarks</i>	Opphavsrett <i>Copyright</i>	Hemmelighet <i>Secrecy</i>	Kompleks utforming/design <i>Complexity of design</i>	Tidsforsprang på konkurrentene <i>Lead-time advantage on competitors</i>
05-74 I alt 05-74 ALL INDUSTRIES	3 416	18	21	10	26	14	31	19	26
10-19 sysselsatte 10-19 employees	1 235	15	18	9	25	19	32	18	25
20-49 sysselsatte 20-49 employees	1 250	15	16	9	23	11	26	19	23
50-99 sysselsatte 50-99 employees	385	22	25	9	28	12	28	17	28
100-199 sysselsatte 100-199 employees	255	22	32	14	31	11	40	24	31
200-499 sysselsatte 200-499 employees	169	36	45	12	34	16	45	18	34
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	122	33	39	12	32	13	41	24	32
10, 13-37 INDUSTRI OG BERGVERK 10, 13-37 MINING AND MANUFACTURING TOTAL	1 416	20	26	12	25	8	36	23	25
10-19 sysselsatte 10-19 employees	442	11	16	10	15	8	28	20	15
20-49 sysselsatte 20-49 employees	484	16	19	8	21	4	33	23	21
50-99 sysselsatte 50-99 employees	189	28	32	15	33	11	32	21	33
100-199 sysselsatte 100-199 employees	140	26	39	19	37	11	49	29	37
200-499 sysselsatte 200-499 employees	101	46	59	16	42	17	56	23	42
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	60	43	52	18	40	13	53	32	40
51-74 TJENESTEYTING 51-74 SERVICES TOTAL	1 486	17	18	11	32	23	32	20	32
10-19 sysselsatte 10-19 employees	616	17	17	11	35	27	38	20	35
20-49 sysselsatte 20-49 employees	566	15	18	12	31	20	28	20	31
50-99 sysselsatte 50-99 employees	135	22	22	6	29	21	28	19	29
100-199 sysselsatte 100-199 employees	84	18	25	12	29	13	35	23	29
200-499 sysselsatte 200-499 employees	47	17	19	6	30	15	21	11	30
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	38	18	18	3	29	13	24	21	29
05, 11, 40-41, 45 ANDRE NÆRINGER 05, 11, 40-41, 45 OTHER INDUSTRIES	514	15	16	1	8	6	16	4	8
10-19 sysselsatte 10-19 employees	178	17	28	1	16	14	23	3	16
20-49 sysselsatte 20-49 employees	199	13	2	-	1	-	5	4	1
50-99 sysselsatte 50-99 employees	61	5	8	-	6	-	14	3	6
100-199 sysselsatte 100-199 employees	31	10	20	-	6	6	17	3	6
200-499 sysselsatte 200-499 employees	21	33	33	5	10	14	43	14	10
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	24	29	38	13	17	13	38	8	17

¹ Ved utgangen av 2001. *By the end of 2001*

17.a. Andre viktige strategiske og organisatoriske endringer¹ gjennomført i enheter med innovasjon etter næring. Prosent. 1999-2001
Other important strategical and organisational changes¹ in enterprises with innovation by sector of activity. Percent. 1999-2001

Næring (SN94) Nace (SN94)	Antall enheter med innovasjon Number of enterprises with innovation	Endret strategi Implementation of new strategies	Endret teknikk Implementation of advanced techniques	Endret organisasjonsmessig struktur Implementation of new organizational structures	Endring i markedsstrategi Change in marketing concepts/strategies	Estetiske endringer i produktene Changes in the aesthetic appearance or design of products
05-74 NÆRINGSLEVET TOTALT 05-74 ALL INDUSTRIES	3 416	43	30	54	32	27
05 Fiskeoppdrett 05 Fish hatcheries and fish farms	40	32	36	52	20	2
11 Utvinning av olje og naturgass 11 Extraction of oil and natural gas	36	67	47	72	33	6
10,13-37 INDUSTRI OG BERGVERK 10,13-37 MINING AND MANUFACTURING TOTAL	1 416	42	30	48	32	32
10,13-14 Bergverksdrift 10 Mining and quarrying	21	18	18	35	9	18
15-16 Nærings og nytelsesmiddelindustri 15-16 Manufacture of food products; beverages and tobacco	258	47	40	52	36	35
17 Prod. av tekstiler og utstyr 17 Manufacture of textiles	38	39	19	32	19	16
18 Prod. av klær. Beredning og farging 18 Manufacture of wearing apparel; dressing and dyeing of fur	14	63	40	46	31	46
19 Prod. av reiseeffekter. Beredning av lær 19 Tanning and dressing of leather; manufacture of luggage, handbags, saddlery, harness and footwear	4	50	25	50	50	25
20 Prod. av trelast og varer av tre 20 Manufacture of wood and products of wood and cork	77	54	36	45	41	19
21 Prod. av papirmasse og papir 21 Manufacture of pulp, paper and paper products	16	31	38	56	18	18
22 Forlagsvirksomhet og grafisk produksjon 22 Publishing, printing and reproduction of recorded media	112	47	33	46	44	44
24 Prod. av kjemikalier og kjemiske produkter 24 Manufacture of chemicals and chemical products	57	44	32	57	43	39
25 Prod. av gummi- og plastprodukter 25 Manufacture of rubber and plastic products	67	41	26	48	29	31
26 Prod. av ikke-metallholdige mineralprod. 26 Manufacture of other non-metallic mineral products	59	40	32	38	28	20
27 Prod. av metaller 27 Manufacture of basic metals	38	37	26	55	37	11
28 Prod. av metallvarer 28 Manufacture of fabricated metal products	136	35	26	41	19	28
29 Prod. av maskiner og utstyr 29 Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	163	45	27	48	29	34
30 Prod. av kontor- og datamaskiner 30 Manufacture of office machinery and computers	4	50	25	75	50	50
31 Prod. av andre elektriske maskiner og app. 31 Manufacture of electrical machinery and apparatus n.e.c.	46	32	26	47	21	42
32 Prod. av kommunikasjonsutstyr 32 Manufacture of radio, television and communication equipment and apparatus	32	55	32	67	46	43
33 Prod. av medisinske instr. og måleutstyr 33 Manufacture of medical, precision and optical instruments	55	23	31	58	19	37
34 Prod. av motorkjøretøy, tilhengere og deler 34 Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers	31	27	27	58	15	28
35 Prod. av andre transportmidler 35 Manufacture of other transport equipment	71	47	29	56	52	45
36 Annen industriprod. (inkl. møbelindustri) 36 Manufacture of furniture; manufacturing n.e.c.	99	39	19	39	33	38
37 Gjenvinning 37 Recycling	17	37	19	31	19	6
40-41 Kraft og vannforsyning 40-41 Electricity, gas and water supply	68	52	33	57	19	3
45 Bygge- og anleggsvirksomhet 45 Construction	370	40	17	53	16	12
51-74 TJENESTETYING 51-74 SERVICES TOTAL	1 486	44	33	58	38	28
51 Agentur og engroschandelen 51 Wholesale trade and commission trade, except of motor vehicles and motorcycles	595	32	29	56	35	26
60 Land og rørtransport 60 Land transport; transport via pipelines	16	88	88	94	59	65
61 Sjøtransport 61 Water transport	22	23	5	45	18	-
62 Lufttransport 62 Air transport	3	67	67	100	33	67
63 Tjenester tilknyttet transport 63 Supporting and auxiliary transport activities; activities of travel agencies	91	28	19	36	23	22
64.2 Telekommunikasjon 64.2 Telecommunications	45	51	40	65	48	38
65 Finansiell tjenesteyting 65 Financial intermediation, except insurance and pension funding	91	42	21	50	29	18
66 Forsikring og pensjonsfond 66 Insurance and pension funding, except compulsory social security	15	61	54	80	33	39
67 Hjelpevirksomhet og finansiell tjenesteyting 67 Activities auxiliary to financial intermediation	33	32	29	53	47	19
72 Databehandlingsvirksomhet 72 Computers and related activities	363	67	44	71	51	42
73 Forskning og utviklingsarbeid 73 Research and development	6	83	33	67	67	17
74 Teknisk testing og konsulentvirksomhet 74 Engineering and technical testing	205	41	28	54	28	17

¹ Utømt utvikling av nye og vesentlig forbedrede produkter og prosesser. *Except development of new and significantly improved products or processes*

17.b. Andre viktige strategiske og organisatoriske endringer¹ gjennomført i enheter med innovasjon etter sysselsettingsgruppe. Prosent. 1999-2001
Other important strategic and organisational changes¹ in enterprises with innovation by size class. Percent. 1999-2001

Næring (SN94 og sysselsettingsgruppe) Nace (SN94) and size classes	Antall enheter med innovasjon Number of enterprises with innovation	Endret strategi Implementation of new strategies	Endret ledelsesteknikk Implementation of advanced management techniques	Endret organisasjonsmessig struktur Implementation of new organizational structures	Endring i markedskonsept/strategi Change in marketing concepts/strategies	Estetiske endringer i produktene Changes in the aesthetic appearance or design of products
05-74 I alt 05-74 ALL INDUSTRIES	3 416	43	30	54	32	27
10-19 sysselsatte 10-19 employees	1 235	45	33	48	36	32
20-49 sysselsatte 20-49 employees	1 250	40	27	55	30	25
50-99 sysselsatte 50-99 employees	385	44	30	56	30	20
100-199 sysselsatte 100-199 employees	255	41	27	57	28	30
200-499 sysselsatte 200-499 employees	169	45	32	62	28	25
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	122	52	33	72	36	25
10, 13-37 INDUSTRI OG BERGVERK 10,13-37 MINING AND MANUFACTURING						
TOTAL	1 416	42	30	48	32	32
10-19 sysselsatte 10-19 employees	442	43	37	43	40	35
20-49 sysselsatte 20-49 employees	484	40	24	45	27	33
50-99 sysselsatte 50-99 employees	189	41	28	49	29	28
100-199 sysselsatte 100-199 employees	140	41	28	52	32	36
200-499 sysselsatte 200-499 employees	101	43	35	61	27	27
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	60	48	33	68	33	30
51-74 TJENESTEYTING 51-74 SERVICES TOTAL	1 486	44	33	58	38	28
10-19 sysselsatte 10-19 employees	616	47	38	54	38	35
20-49 sysselsatte 20-49 employees	566	40	29	59	40	23
50-99 sysselsatte 50-99 employees	135	42	31	62	31	18
100-199 sysselsatte 100-199 employees	84	40	34	63	28	28
200-499 sysselsatte 200-499 employees	47	51	26	68	34	32
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	38	55	24	76	50	29
05, 11, 40-41, 45 ANDRE NÆRINGER 05, 11, 40-41, 45 OTHER INDUSTRIES	514	43	22	55	18	10
10-19 sysselsatte 10-19 employees	178	39	7	39	22	13
20-49 sysselsatte 20-49 employees	199	40	31	64	11	11
50-99 sysselsatte 50-99 employees	61	58	34	61	28	2
100-199 sysselsatte 100-199 employees	31	44	6	58	13	6
200-499 sysselsatte 200-499 employees	21	43	33	48	19	5
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	24	58	46	75	21	8

¹ Utenom utvikling av nye og vesentlig forbedrede produkter og prosesser. *Except development of new and significantly improved products or processes*

18.a. Andre viktige strategiske og organisatoriske endringer¹ gjennomført i enheter uten innovasjon etter næring. Prosent. 1999-2001.*Other important strategic and organisational changes¹ in enterprises without innovation by sector of activity. Percent. 1999-2001*

	Antall enheter uten innovasjon <i>Number of enterprises without innovation</i>	Endret strategi <i>Implementation of new strategies</i>	Endret ledelsesteknikk <i>Implementation of advanced management techniques</i>	Endret organisasjonsmessig struktur <i>Implementation of new organizational structures</i>	Endring i markeds-konsept/strategi <i>Change in marketing concepts/strategies</i>	Estetiske endringer i produktene <i>Changes in the aesthetic appearance or design of products</i>
05-74 I alt T 05-74 ALL INDUSTRIES	8 497	17	10	20	13	6
05 Fiskeoppdrett <i>05 Fish hatcheries and fish farms</i>	65	8	10	34	11	2
11 Utvinning av olje og naturgass <i>11 Extraction of oil and natural gas</i>	48	18	15	29	15	-
10,13-37 INDUSTRI OG BERGVERK						
10,13-37 MINING AND MANUFACTURING TOTAL	2 555	18	12	21	15	8
10,13-14 Bergverksdrift <i>10 Mining and quarrying</i>	57	4	4	12	6	-
15-16 Nærings og nytelsesmiddelindustri						
<i>15-16 Manufacture of food products; beverages and tobacco</i>	484	15	8	12	10	8
17 Prod. av tekstiler og utstyr <i>17 Manufacture of textiles</i>	69	13	5	16	13	12
18 Prod. av klær. Beredning og farging						
<i>18 Manufacture of wearing apparel; dressing and dyeing of fur</i>	19	25	19	12	19	38
19 Prod. av reiseeffekter. Beredning av lær						
<i>19 Tanning and dressing of leather; manufacture of luggage, handbags, saddlery, harness and footwear</i>	5	20	-	-	-	20
20 Prod. av trelast og varer av tre <i>20 Manufacture of wood and products of wood and cork</i>	236	18	11	18	14	10
21 Prod. av papirmasse og papir						
<i>21 Manufacture of pulp, paper and paper products</i>	36	26	18	35	23	6
22 Forlagsvirksomhet og grafisk produksjon						
<i>22 Publishing, printing and reproduction of recorded media</i>	387	18	13	21	18	10
24 Prod. av kjemikalier og kjemiske produkter						
<i>24 Manufacture of chemicals and chemical products</i>	31	19	15	25	22	10
25 Prod. av gummi- og plastprodukter <i>25 Manufacture of rubber and plastic products</i>	64	22	11	20	19	8
26 Prod. av ikke-metallholdige mineralprod.						
<i>26 Manufacture of other non-metallic mineral products</i>	78	27	16	42	15	10
27 Prod. av metaller <i>27 Manufacture of basic metals</i>	40	12	5	17	2	3
28 Prod. av metallvarer <i>28 Manufacture of fabricated metal products</i>	330	18	11	23	14	2
29 Prod. av maskiner og utstyr <i>29 Manufacture of machinery and equipment n.e.c.</i>	202	15	10	22	14	6
30 Prod. av kontor- og datamaskiner <i>30 Manufacture of office machinery and computers</i>
31 Prod. av andre elektriske maskiner og app.						
<i>31 Manufacture of electrical machinery and apparatus n.e.c.</i>	55	24	23	42	30	12
32 Prod. av kommunikasjonsutstyr.						
<i>32 Manufacture of radio, television and communication equipment and apparatus</i>	20	21	-	46	30	25
33 Prod. av medisinske instr. og måleutstyr						
<i>33 Manufacture of medical, precision and optical instruments</i>	37	16	9	25	7	7
34 Prod. av motorkjøretøy, tilhengere og deler						
<i>34 Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>	33	14	6	32	5	-
35 Prod. av andre transportmidler						
<i>35 Manufacture of other transport equipment</i>	227	20	17	23	18	6
36 Annen industriprod. (inkl. møbelindustri) <i>36 Manufacture of furniture; manufacturing n.e.c.</i>	134	25	20	30	27	18
37 Gjenvinning <i>37 Recycling</i>	12	18	-	18	-	9
40-41 Kraft og vannforsyning <i>40-41 Electricity, gas and water supply</i>	171	38	17	46	17	8
45 Bygge- og anleggsvirksomhet <i>45 Construction</i>	2 170	13	11	13	10	1
51-74 TJENESTEYTING 51-74 SERVICES TOTAL	3 488	18	9	21	14	7
51 Agentur og engroshandel <i>51 Wholesale trade and commission trade, except of motor vehicles and motorcycles</i>	1 498	17	7	21	15	10
60 Land og rørtransport <i>60 Land transport; transport via pipelines</i>	593	11	5	7	8	5
61 Sjøtransport <i>61 Water transport</i>	197	6	3	9	7	-
62 Lufttransport <i>62 Air transport</i>	16	34	21	54	42	28
63 Tjenester tilknyttet transport <i>63 Supporting and auxiliary transport activities; activities of travel agencies</i>	361	16	15	25	11	4
64.2 Telekommunikasjon <i>64.2 Telecommunications</i>	31	27	13	47	28	-
65 Finansiell tjenesteyting <i>65 Financial intermediation, except insurance and pension funding</i> ..	100	43	15	47	24	7
66 Forsikring og pensjonsfond						
<i>66 Insurance and pension funding, except compulsory social security</i>	28	23	12	31	15	7
67 Hjelpevirksomhet og finansiell tjenesteyt. <i>67 Activities auxiliary to financial intermediation</i> ..	61	17	27	48	13	12
72 Databehandlingsvirksomhet <i>72 Computers and related activities</i>	215	41	17	42	22	9
73 Forskning og utviklingsarbeid <i>73 Research and development</i>
74 Teknisk testing og konsulentvirksomhet <i>74 Engineering and technical testing</i>	389	22	10	20	11	4

¹Utenom utvikling av nye og vesentlig forbedrede produkter og prosesser. *Except development of new and significantly improved products or processes*

18.b. Andre viktige strategiske og organisatoriske endringer¹ gjennomført i enheter uten innovasjon etter sysselsettingsgruppe. Prosent. 1999-2001
Other important strategic and organisational changes¹ in enterprises without innovation by size class. Percent. 1999-2001

Næring (SN94 og sysselsettingsgruppe) <i>Nace (SN94) and size classes</i>	Antall enheter uten innovasjon <i>Number of en- terprises with- out innovation</i>	Endret strategi Implementasjon of new strategies	Endret ledelsesteknikk Implementation of advanced management te- chniques	Endret organ- isasjons- messig struktur Implementation of new organiza- tional structures	Endring i markeds- konsept/strategi Change in marketing concepts/ strategies	Estetiske endringer i produktene Changes in the aesthetic appearance or design of products
05-74 I alt 05-74 ALL INDUSTRIES	8 497	17	10	20	13	6
10-19 sysselsatte 10-19 employees	4 738	15	8	15	11	5
20-49 sysselsatte 20-49 employees	2 497	18	11	20	16	6
50-99 sysselsatte 50-99 employees	733	22	17	33	15	7
100-199 sysselsatte 100-199 employees	288	24	19	37	21	7
200-499 sysselsatte 200-499 employees	171	29	21	45	22	7
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	69	30	16	51	20	13
10, 13-37 INDUSTRI OG BERGVERK 10,13-37 MINING AND MANUFACTURING TOTAL	2 555	18	12	21	15	8
10-19 sysselsatte 10-19 employees	1 179	14	9	15	13	7
20-49 sysselsatte 20-49 employees	903	20	13	23	17	10
50-99 sysselsatte 50-99 employees	272	22	14	31	15	10
100-199 sysselsatte 100-199 employees	127	27	20	36	23	7
200-499 sysselsatte 200-499 employees	58	21	12	34	17	9
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	16	25	19	56	19	19
51-74 TJENESTEYTING 51-74 SERVICES TOTAL	3 488	18	9	21	14	7
10-19 sysselsatte 10-19 employees	2 073	17	6	15	11	7
20-49 sysselsatte 20-49 employees	883	18	10	23	15	6
50-99 sysselsatte 50-99 employees	297	23	19	37	17	6
100-199 sysselsatte 100-199 employees	113	18	17	37	19	7
200-499 sysselsatte 200-499 employees	87	38	26	53	29	7
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	35	31	17	46	20	14
05, 11, 40-41, 45 ANDRE NÆRINGER 05, 11, 40-41, 45 OTHER INDUSTRIES	2 454	15	11	16	11	2
10-19 sysselsatte 10-19 employees	1 485	13	12	15	8	2
20-49 sysselsatte 20-49 employees	712	15	8	11	15	0
50-99 sysselsatte 50-99 employees	164	20	18	30	10	4
100-199 sysselsatte 100-199 employees	49	28	19	42	23	9
200-499 sysselsatte 200-499 employees	26	19	23	42	11	4
Over 500 sysselsatte Over 500 employees	18	33	11	56	22	6

¹ Utanom utvikling av nye og vesentlig forbedrede produkter og prosesser. *Except development of new and significantly improved products or processes*

19. Antall foretak i populasjon og nettoutvalg etter næring og sysselsettingsgruppe. 2001
Number of enterprises in population and net-sample by sector of activity and size-class. 2001

Næring (SN94) Nace (SN94)	Populasjon <i>Population</i>						Nettoutvalget <i>Net sample</i>					
	Totalt	10-19	20-49	50-99	100-249	-250	Totalt	10-19	20-49	50-99	100-250	-250
05-74 I alt 05-74 ALL INDUSTRIES	11 913	5 973	3 747	1 118	639	436	3 899	1 064	978	869	552	436
05 Fiskeoppdrett <i>05 Fish hatcheries and fish farms</i>	105	58	37	6	2	2	41	22	9	6	2	2
10 Bryting av stein- og brunkull. Utvinning av torv <i>Mining of coal and lignite; extraction of peat</i>	3	2	0	0	1	0	3	2	0	0	1	0
11 Utvinning av olje og naturgass <i>11 Extraction of oil and natural gas</i>	84	26	13	12	11	22	67	12	10	12	11	22
12 Bryting av Uran- og Thoriummalm <i>Mining of Uranium and Thorium ores</i>	3	0	1	1	0	1	3	0	1	1	0	1
13 Bryting av metallholdig malm <i>13 Mining of metals ores</i>	72	38	23	5	6	0	40	15	14	5	6	0
14 Bergverksdrift ellers <i>14 Other mining and quarrying</i>	740	266	299	91	45	39	301	25	101	91	45	39
15 Prod. av næringsmidler og drikkevarer <i>Manufacture of food products and beverages</i>	2	0	1	0	0	1	2	0	1	0	0	1
16 Prod. av tabakkvarer <i>16 Manufacture of tobacco products</i>	107	49	36	13	8	1	53	16	15	13	8	1
17 Prod. av tekstiler og utstyr <i>17 Manufacture of textiles</i>	33	14	14	2	3	0	29	11	13	2	3	0
18 Prod. av klær. Beredning og farging <i>18 Manufacture of wearing apparel; dressing and dyeing of fur</i>	9	4	2	2	1	0	9	4	2	2	1	0
19 Prod. av reiseeffekter. Beredning av lær <i>19 Tanning and dressing of leather; manufacture of luggage, handbags, saddlery, harness and footwear</i>	313	152	106	33	17	5	140	49	36	33	17	5
20 Prod. av trelast og varer av tre <i>20 Manufacture of wood and products of wood and cork</i>	52	12	13	7	13	7	50	12	11	7	13	7
21 Prod. av papirmasse og papir <i>21 Manufacture of pulp, paper and paper products</i>	499	252	150	41	42	14	173	25	51	41	42	14
22 Forlagsvirksomhet og grafisk produksjon <i>22 Publishing, printing and reproduction of recorded media</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
23 Prod. av kull og petroleumprodukter <i>23 Manufacture of coke and refined petroleum products</i>	88	20	25	10	18	15	72	13	16	10	18	15
24 Prod. av kjemikalier og kjemiske produkter <i>24 Manufacture of chemicals and chemical products</i>	131	50	49	20	9	3	64	15	17	20	9	3
25 Prod. av gummi- og plastprodukter <i>25 Manufacture of rubber and plastic products</i>	137	54	49	14	10	10	74	22	18	14	10	10
26 Prod. av ikke-metallholdige mineralprod. <i>26 Manufacture of other non-metallic mineral products</i>	78	26	14	10	13	15	65	14	13	10	13	15
27 Prod. av metaller <i>27 Manufacture of basic metals</i>	466	210	174	53	24	5	211	69	60	53	24	5
28 Prod. av metallvarer <i>28 Manufacture of fabricated metal products</i>	365	158	117	52	25	13	181	53	38	52	25	13
29 Prod. av maskiner og utstyr <i>29 Manufacture of machinery and equipment n.e.c.</i>	4	1	1	1	0	1	4	1	1	1	0	1
30 Prod. av kontor- og datamaskiner <i>30 Manufacture of office machinery and computers</i>	101	37	38	8	11	7	54	13	15	8	11	7
31 Prod. av andre elektriske maskiner og app. <i>31 Manufacture of electrical machinery and apparatus n.e.c.</i>	52	11	20	5	10	6	45	10	14	5	10	6
32 Prod. av kommunikasjonsutstyr. <i>32 Manufacture of radio, television and communication equipment and apparatus</i>	92	38	33	10	7	4	57	17	19	10	7	4
33 Prod. av medisinske instr. og måleutstyr <i>33 Manufacture of medical, precision and optical instruments</i>	64	22	21	6	10	5	47	13	13	6	10	5
34 Prod. av motorkjøretøy, tilhengere og deler <i>34 Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>	298	90	111	39	31	27	162	27	38	39	31	27
35 Prod. av andre transportmidler <i>35 Manufacture of other transport equipment</i>	233	102	78	36	11	6	107	30	24	36	11	6
36 Annen industriprod. (inkl. møbelindustri) <i>36 Manufacture of furniture; manufacturing n.e.c.</i>	29	13	12	2	2	0	27	11	12	2	2	0
37 Gjenvinning <i>37 Recycling</i>	232	62	90	43	24	13	134	21	33	43	24	13
40-41 Kraft og vannforsyning <i>40-41 Electricity, gas and water supply</i>	7	3	2	2	0	0	7	3	2	2	0	0
45 Bygge- og anleggsvirksomhet <i>45 Construction</i>	2 540	1 514	769	162	51	44	220	66	36	58	16	44
51 Agentur og engroshandel <i>51 Wholesale trade and commission trade, except of motor vehicles and motorcycles</i>	2 093	1 217	582	177	86	31	241	57	56	63	34	31
60 Land og rørtransport <i>60 Land transport; transport via pipelines</i>	609	367	163	43	15	21	100	35	17	12	15	21
61 Sjøtransport <i>61 Water transport</i>	219	93	54	27	20	25	125	31	22	27	20	25
62 Lufttransport <i>62 Air transport</i>	19	6	3	1	5	4	17	5	2	1	5	4
63 Tjenester tilknyttet transport <i>63 Supporting and auxiliary transport activities; activities of travel agencies</i>	452	223	138	42	31	18	217	77	49	42	31	18
64.2 Telekommunikasjon <i>64.2 Telecommunications</i>	76	27	20	12	9	8	47	8	10	12	9	8
65 Finansiell tjenesteyting <i>65 Financial intermediation, except insurance and pension funding</i>	191	52	74	26	16	23	106	17	24	26	16	23
66 Forsikring og pensjonsfond <i>66 Insurance and pension funding, except compulsory social security</i>	43	19	11	5	2	6	39	15	11	5	2	6
67 Hjelpevirksomhet og finansiell tjenesteyt. <i>67 Activities auxiliary to financial intermediation</i>	94	42	34	11	6	1	45	12	15	11	6	1
72 Databasebehandlingsvirksomhet <i>72 Computers and related activities</i>	578	285	192	55	23	23	269	95	73	55	23	23
73 Forskning og utviklingsarbeid <i>73 Research and development</i>	6	2	3	1	0	0	6	2	3	1	0	0
74 Teknisk testing og konsulentvirksomhet <i>74 Engineering and technical testing</i>	594	356	175	32	21	10	245	119	63	32	21	10

FoU- og innovasjonsundersøkelsen 2001

Vedlegg A

Frist for innsending: 10. mai 2002

For SSB:

Viktig: Det er viktig at utfyllingen blir utført nøyaktig, for skjemaet skal leses maskinelt. **Bruk blå eller svart penn.** Bruk A4 eller A5 konvolutt ved retur av skjemaet.

Sett kryss slik: og ikke slik: Hvis kryss i feil rute:

Skriv tall slik:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

FoU- og innovasjonsundersøkelsen 2001 omfatter forsknings- og utviklingsaktivitet spesielt og mer generelt utvikling av nye eller vesentlig forbedrede produkter eller prosesser og tilhørende aktiviteter som ikke nødvendigvis er relatert til FoU. Skjema er derfor delt inn i tre hovedavsnitt:

- Del A: Bakgrunnsinformasjon om foretaket
- Del B: Forskning og utviklingsarbeid (FoU)
- Del C: Innovasjon (introduksjon av nye produkter eller nye prosesser)

Undersøkelsen dekker foretak i industri og tjenesteytende virksomhet for perioden 1999-2001.

For å få mest mulig sammenliknbar informasjon for foretak med og uten innovasjonsaktivitet, ber vi om at alle spørsmål blir besvart, hvis ikke annet er spesielt angitt.

Hvis du har spørsmål til utfylling av skjema, ta kontakt med:

- Geir Petterson (tlf. 21 09 47 59, e-post: gep@ssb.no)
- Frants Gundersen (tlf. 21 09 44 23, e-post :fgu@ssb.no)
- Frank Foyn (tlf. 21 09 46 88, e-post: frf@ssb.no)
- Ståle Mæland (tlf. 21 09 47 46, e-post: stm@ssb.no)

Kontaktperson for SSB:

Navn: _____

Stilling: _____

Telefon: _____

Faks: _____

E-postadresse: _____

Underskrift: _____

Del A

Bakgrunnsinformasjon om foretaket

Et foretak er definert som den minste juridiske organisasjonsenheten for produksjon av varer og tjenester. Et foretak utfører en eller flere aktiviteter på ett eller flere steder. Et foretak vil være en egen juridisk enhet. Foretaket det skal gis oppgave for er spesifisert på første side av skjemaet. Bare enheter lokalisert i Norge skal inkluderes i denne oppgaven.

A.1 Er foretaket del av et konsern? (Konsern består av et morselskap og minst et datterselskap, der morselskapet gjennom eierinteresser kontrollerer datterselskapet)

Ja → I hvilket land ligger hovedkontoret? _____
Nei ⊥

A.2 Intraff det i perioden 1999-2001 noen av følgende vesentlige endringer for foretaket?

	Ja	Nei
Foretaket ble etablert	☐	☐
Omsetningen ble økt med 10 % eller mer pga. fusjon med andre foretak	☐	☐
Omsetningen ble redusert med 10 % eller mer pga. avvikling eller salg av deler av foretaket.....	☐	☐

A.3 Oppgi gjennomsnittlig levetid for foretakets viktigste produkt (vare eller tjeneste) før det blir erstattet av et nytt eller blir vesentlig endret:

Mindre enn 1 år 1-3 år 4-6 år 7-9 år Mer enn 9 år Ikke mulig å oppgi

A.4 Hvor er foretakets viktigste marked lokalisert? Kryss av for det mest passende alternativet

Lokalt/ regionalt i Norge (innenfor en avstand av ca. 50 km)
Lokalt/ regionalt i våre naboland Sverige, Finland og Russland (innenfor en avstand av ca. 50 km) ⊥
Norge forøvrig (med en avstand på mer enn 50 km)
Internasjonalt (med en avstand på mer enn 50 km)

A.5 Omsetning¹ (salg av varer og tjenester, inklusive eksport, unntatt moms). 1000 Kr.

I år 1999 I år 2001

⊥

A.6 Eksport av varer og tjenester. 1000 Kr.

I år 1999 I år 2001

A.7 Bruttoinvestering i varige driftsmidler²
1 000 Kr

I år 1999 I år 2001

⊥

A.8 Sysselsetting³

A.8.1 Totalt antall sysselsatte (inkl. deltid)

I år 1999 I år 2001

A.8.2 Av dette: Med utdanning fra universitet eller høyskole (2 år eller mer)

¹For kredittinstitusjoner: Renteinntekter og tilsvarende inntekter; for forsikringselskaper: Brutto premieinntekter

²Anskaffelse, fratrukket ev. salg, av maskiner og utstyr, bygninger og fast eiendom

³Årlig gjennomsnitt. Hvis ikke tilgjengelig kan tallet på sysselsatte ved utgangen av året brukes

⊥

Del B

Forskning og utviklingsarbeid (FoU)

Denne delen av skjemaet omhandler informasjon om foretakets FoU-aktivitet. Med FoU menes kreativ virksomhet som utføres systematisk for å oppnå økt kunnskap, og bruk av denne kunnskapen til å finne nye anvendelser. Det kan være vanskelig å skille FoU-aktivitet fra beslektet virksomhet. **Hovedkriteriet er at FoU skal inneholde et nyhetselement og at det er knyttet en viss form for usikkerhet til resultatet. For mer informasjon om FoU se vedlegg.**

B.1a Utførte foretaket FoU selv i perioden 1999-2001?

Ja, på permanent basis

Ja, periodevis

Nei

⊥

B.1b Kjøpte foretaket FoU-tjenester fra andre i perioden 1999-2001?

Ja

Nei

⊥

Foretak uten FoU-aktivitet, (dvs. Nei på hver av spørsmålene B.1a og B.1b), bes vennligst gå til Del C.

B.2a Hvor mange personer deltok i egen FoU-aktivitet i foretaket i 2001?

(omfatter alt FoU-personale direkte engasjert i forskning og utviklingsarbeid, inklusive administrativt personale, kontor- og hjelpepersonale, både i og utenfor eventuell FoU-avdeling)

⊥

		Antall personer i hel- eller deltidsstilling (års-gjennomsnitt)		Utførte FoU-årsverk (Et årsverk er det arbeid som en person utfører i løpet av et år. En heltidsansatt som har brukt halve tiden på FoU har utført 0.5 FoU-årsverk)
			Av dette: Kvinner	
FoU-personale med høyere utdanning (hovedfag eller tilsvarende)	Cand. scient/ siv.ing.	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
	Andre	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Annet FoU-personale		<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
FoU-personale i alt		<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Av dette: FoU-personale med doktorgrad		<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

⊥

B.2b Anslag for FoU-personale og FoU-årsverk i inneværende år (2002)

FoU-personale i alt

Antall personer Utførte FoU-årsverk

B.3a Oppgi kostnader til egenutført FoU i foretaket i 2001. 1 000 kr.

Driftskostnader til FoU:

- Lønnskostnader

- Andre driftskostnader (unntatt avskrivninger)

Interne driftskostnader i alt

Investeringer til FoU:

- Bygninger, eiendommer o.l.

- Maskiner, utstyr, instrumenter o.l.

Investeringer i alt (unntatt avskrivninger)

Interne FoU-kostnader i alt i 2001 (overføres til post 4.a i Del C)

B.3b Anslag for interne FoU-kostnader i alt i inneværende år (2002)

B.4 Fordel egenutførte FoU-kostnader på produkt-/prosessrettet FoU og forskningsart. 2001. Prosent

Produktrettet	<input type="text"/>	%
Prosessrettet	<input type="text"/>	%
I alt	1 0 0	%
Grunnforskning	<input type="text"/>	%
Anvendt forskning	<input type="text"/>	%
Utviklingsarbeid	<input type="text"/>	%
I alt	1 0 0	%

⊥

B.5 Oppgi hvor stor prosentandel av egenutførte FoU-kostnader i 2001 som primært var rettet mot hvert av disse områdene.

Offshoreteknologi	<input type="text"/>	%
Energiforsyning/-bruk	<input type="text"/>	%
Bioteknologi	<input type="text"/>	%
Marin forskning (inkl. marin bioteknologi)	<input type="text"/>	%
Materialteknologi	<input type="text"/>	%
Informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT)	<input type="text"/>	%
Farmasi	<input type="text"/>	%
Miljøteknologi	<input type="text"/>	%
Andre områder, oppgi	<input type="text"/>	%
I alt	1 0 0	%

⊥

B.6 Oppgi finansiering av kostnader til egenutført FoU i 2001. 1 000 kr

Oppgi hvordan samlede kostnader til egenutført FoU, gitt i post B.3a, er finansiert. Salg av FoU-tjenester, også til andre enheter i konsernet, føres på Egne midler.

	Ja	Nei	Hvis ja, oppgi beløp
Egen finansiering:			
Egne midler (inntjening, ny egenkapital)	☐	☐	<input type="text"/>
- Av dette: Venture kapital	☐	☐	<input type="text"/>
Lån fra finansinstitusjoner (også SND)	☐	☐	<input type="text"/>
Ekstern privat finansiering:			
Norske foretak i samme konsern	☐	☐	<input type="text"/>
Utenlandske foretak i samme konsern	☐	☐	<input type="text"/>
Oljeselskap	☐	☐	<input type="text"/>
Andre norske foretak/institusjoner	☐	☐	<input type="text"/>
Andre utenlandske foretak/institusjoner	☐	☐	<input type="text"/>
Offentlig finansiering:			
Norges forskningsråd - NFR	☐	☐	<input type="text"/>
- Av dette: FUNN	☐	☐	<input type="text"/>
Tilskudd fra Statens nærings- og distrikts- utviklingsfond (SND)	☐	☐	<input type="text"/>
Departement, direktorat, fylke, kommune eller andre, oppgi:	☐	☐	<input type="text"/>
Finansiering fra EU-institusjoner	☐	☐	<input type="text"/>
Finansiering øvrig utland	☐	☐	<input type="text"/>
Finansiering i alt	☐	☐	<input type="text"/>

⊥

⊥

⊥

B.7 Oppgi kostnader til innkjøpte FoU-tjenester fra andre i 2001 (unntatt moms). 1 000 kr

Annen enhet i eget konsern i Norge		
Annen enhet i eget konsern i utlandet		
Andre norske foretak		
Andre utenlandske foretak		
Forskningsinstitutter i Norge		┐
Forskningsinstitutter i utlandet		
Universiteter og høyskoler i Norge		
Universiteter og høyskoler i utlandet		
Bransjeinstitutt mv. i form av kontingenter, avgifter, lisenser, gaver o.l.		
Eksterne FoU-kostnader i alt (overføres til post 4.b i Del C)		

For foretak med flere typer virksomhet:

B.8 Vennligst fordel foretakets samlede FoU-aktivitet i 2001 på følgende bedrifter (virksomhetsområder): ┐

┐	Antall personer tilknyttet FoU (i hel- eller deltidsstilling)	Egenutført FoU 1000 kr.		
			Skal samsvare med post B.2	Skal samsvare med post B.3
Andre				
┐ Foretaket i alt				

Innovasjon

Denne delen av undersøkelsen omhandler innovasjon. Dette omfatter FoU, men også annen aktivitet. Både foretak med og uten FoU skal svare på denne delen av undersøkelsen.

Innovasjon, slik det er definert i denne undersøkelsen, er nye eller vesentlige forbedrede produkter (varer eller tjenester) introdusert i markedet eller introduksjon av vesentlige forbedrede prosesser innen foretaket. Innovasjon er basert på resultater av enten ny teknologisk utvikling, nye kombinasjoner av eksisterende teknologi eller utnyttelse av annen kunnskap ervervet av foretaket.

C.1 Produktinnovasjon

Produktinnovasjon er en vare eller tjeneste som enten er ny eller vesentlig forbedret med hensyn på dets fundamentale egenskaper, tekniske spesifikasjoner, innebygd software eller andre immaterielle komponenter, tiltenkt bruk eller brukervennlighet.

Innovasjonen skal være ny for foretaket; den må ikke nødvendigvis være ny for markedet. Det er ikke avgjørende om innovasjonen er utviklet av ditt foretak eller av andre foretak. Endringer av bare estetisk natur, og bare salg av innovasjoner fullt og helt utviklet og produsert av andre foretak skal ikke inkluderes.

For eksempler på innovasjoner se vedlegg.

C.1.1 Har foretaket i perioden 1999-2001 introdusert produkter på markedet som er nye eller vesentlig forbedrede for foretaket?

Ja → **Hvem utviklet disse produktene?** Kryss av for det mest passende alternativet:

I hovedsak eget foretak eller konsern

Eget foretak i samarbeid med andre (foretak/institutt/U&H)

I hovedsak andre (foretak/institutt/U&H)

Nei → Gå til spørsmål **C.2**

C.1.2 Beskriv kort hva som er nytt eller vesentlig forbedret ved den viktigste produktinnovasjonen for foretaket i perioden 1999-2001.

C.1.3 Fordel etter beste skjønn foretakets omsetning⁴ i 2001 på

- Nye eller vesentlig forbedrede produkter (varer eller tjenester) introdusert i perioden 1999-2001	<input type="text"/>	%
- Uforandrede eller lite endrede produkter (varer eller tjenester) i perioden 1999-2001 ⁵	<input type="text"/>	%
Total omsetning i 2001	1 0 0	%

C.1.4 Har foretaket i perioden 1999-2001 introdusert produkter på markedet som ikke bare er nye eller forbedrede for foretaket, men også for foretakets marked?

Ja → Anslå hvor stor del av omsetningen i 2001 som stammer fra disse produktene:

 %

Nei

⁴For kredittinstitusjoner: Renteinntekter og tilsvarende inntekter; for forsikringsselskaper: Brutto premieinntekter

⁵Varer og tjenester fullt og helt utviklet og produsert av andre skal inkluderes her

C.2 Prosessinnovasjon

Prosessinnovasjon omfatter ny eller vesentlig forbedret produksjonsteknologi/-metoder og nye eller vesentlige forbedrede metoder for levering av varer og tjenester. Prosessinnovasjonen skal i vesentlig grad påvirke produksjonsnivå, produktkvalitet eller kostnader ved produksjon og distribusjon.

Innovasjonen skal være ny for foretaket; foretaket må ikke nødvendigvis være den første til å introdusere denne prosessen. Det er ikke avgjørende om innovasjonen er utviklet av ditt foretak eller av andre foretak. Rene organisasjonsmessige endringer skal ikke inkluderes.

For eksempler på innovasjoner se vedlegg.

C.2.1 Tok foretaket i bruk nye eller vesentlig forbedrede prosesser, inkl. metoder for levering av varer og tjenester, i perioden 1999-2001?

Ja → **Hvem utviklet disse prosessene?** Kryss av for det mest passende alternativet:

I hovedsak eget foretak eller konsern

Eget foretak i samarbeid med andre (foretak/institutt/U&H)

I hovedsak andre (foretak/institutt/U&H)

Nei → Gå til spørsmål C.3

C.2.2 Beskriv kort hva som er nytt eller vesentlig forbedret ved den viktigste prosessinnovasjonen for foretaket i perioden 1999-2001.

C.3 Ennå ikke ferdigstilt eller avbrutt innovasjonsaktivitet

C.3.1 Hadde foretaket ved utgangen av 2001 pågående aktivitet for å utvikle eller introdusere nye eller vesentlig forbedrede produkter eller prosesser som ennå ikke var ferdigstilt, inkl. FoU-aktivitet?

Ja

Nei

C.3.2 Utførte foretaket i perioden 1999-2001 aktivitet for å utvikle eller introdusere nye eller vesentlige forbedrede produkter eller prosesser som er blitt avbrutt, inkl. FoU-aktivitet?

Ja

Nei

Foretak uten pågående eller uten nylig avsluttet innovasjonsaktivitet, inkl. FoU, (dvs. Nei på hver av spørsmålene B.1a, B.1b, C.1.1, C.2.1, C.3.1 og C.3.2), bes vennligst gå til spørsmål C.9.1b.

C.4 Innovasjonsaktivitet og kostnader i 2001

C.4 Utførte foretaket noen av følgende innovasjonsaktiviteter i 2001?

Kryss av "Ja" for de innovasjonsaktiviteter foretaket utførte i 2001 med sikte på utvikling av nye eller vesentlig forbedrede produkter (varer/ tjenester) eller prosesser (basert på vitenskap, teknologi eller annen kunnskap). Anslå de tilhørende kostnader i 2001, inkl. kostnader i ennå ikke ferdigstilt eller avbrutt innovasjonsaktivitet. Kryss av "Nei" for aktiviteter ikke utført i 2001.

		Ja	Nei	Hvis ja Anslå innovasjonskostnadene i 2001, inkl. lønns- og driftskostnader og investeringskostnader (ikke avskrivninger). 1000 Kr.
FoU-kostnader (fra del B):				
a) Forskning og utviklingsarbeid i eget foretak (intern FoU) (overføres fra post 3a, del B)	All kreativ virksomhet som utføres systematisk for å oppnå økt kunnskap og for å bruke denne kunnskap til å finne nye anvendelser, som nye eller forbedrede produkter og prosesser (inkl. IT-forskning).	☐	☐	<input type="text"/>
b) Anskaffelse av FoU-tjenester (ekstern FoU) (overføres fra post 7, del B)	Samme aktiviteter som ovenfor, men utført av andre foretak (inkl. andre foretak i konsernet) eller andre offentlige eller private forskningsorganisasjoner.	☐	☐	<input type="text"/>
Andre kostnader enn FoU:				
c) Anskaffelse av maskiner og utstyr	Maskiner og utstyr, inkl. IT-hardware, rettet spesielt mot utvikling av nye produkter og/eller prosesser (<u>utenom FoU</u>).	☐	☐	<input type="text"/>
d) Anskaffelse av annen ekstern kunnskap	Kjøp av rettigheter til bruk av patenter, ikke-patenterte oppfinnelser, lisenser, know-how, varemerker, tegninger og konsulenttjenester (<u>utenom FoU</u>), samt anskaffelse av dataprogram som ikke er klassifisert annet sted.	☐	☐	<input type="text"/>
e) Kompetanseoppbygging	Opplæring av personale i direkte tilknytning til utvikling og/eller introduksjon av nye eller forbedrede produkter eller prosesser, både bruk av eksterne tjenester og intern utdanning (<u>utenom FoU</u>).	☐	☐	<input type="text"/>
f) Markedsintroduksjon av innovasjoner	Innbefatter intern og ekstern aktivitet i forbindelse med lansering av et nytt eller forbedret produkt. Dette kan omfatte forundersøkelser i markedet, markeds-tester og lanseringsreklame. Oppbygging av distribusjonsnett for markedsføring av innovasjoner skal derimot ikke inngå.	☐	☐	<input type="text"/>
g) Design, annet forarbeid for produksjon eller levering	Innbefatter planer og tegninger som beskriver prosedyrer, tekniske spesifikasjoner og andre praktiske tiltak, ikke nevnt annet sted, som er nødvendig for produksjon av de nye eller forbedrede produktene eller for å innføre de nye prosessene.	☐	☐	<input type="text"/>
⊥	Totale innovasjonskostnader i 2001 (1000 Kr.)			<input type="text"/>

⊥

⊥

C.5 Effekter av innovasjon i perioden 1999-2001

Innovasjonsaktiviteten kan ha hatt forskjellige effekter for foretaket. For de ulike alternativene, oppgi graden av virkning ved utgangen av 2001 av innovasjonsaktivitet gjennomført av foretaket i perioden 1999-2001.

		Grad av virkning			Ikke relevant
		Høy	Middels	Lav	
Produkt-orienterte effekter	Utvidet spekter av varer eller tjenester	☐	☐	☐	☐
	Utvidet marked eller økt markedsandel	☐	☐	☐	☐
	Forbedret kvalitet i varer eller tjenester	☐	☐	☐	☐
Prosess-orienterte effekter	Forbedret produksjonsfleksibilitet	☐	☐	☐	☐
	Økt produksjonskapasitet	☐	☐	☐	☐
	Reduserte arbeidskostnader per produsert enhet	☐	☐	☐	☐
	Reduserte material- og energikostnader per produsert enhet	☐	☐	☐	☐
Andre effekter	Forbedret effekt på miljø, helse eller sikkerhet	☐	☐	☐	☐
	Oppfylt forskrifter eller standarder	☐	☐	☐	☐

C.6 Offentlig finansiell støtte til innovasjon

Offentlig finansiell støtte omfatter tilskudd, lån med subsidieelement og lånegarantier. Ordinær betaling for ordrer fra offentlige kunder skal ikke omfattes.

C.6.1 Mottok foretaket noen form for offentlig finansiell støtte for innovasjonsvirksomheten i perioden 1999-2001?

Fra:

	Ja	Nei
Regionale myndigheter (fylke, kommune)	☐	☐
Sentrale myndigheter (departement, direktorat, Norges forskningsråd, Statens nærings- og distriktsutviklingsfond)	☐	☐
Den europeiske union (EU-institusjoner)	☐	☐

C.6.2 Har foretaket mottatt finansiering fra EU's 4. (1994-98) eller 5. (1998-2002) rammeprogram for forskning?

Ja

Nei

C.7 Informasjonskilder for innovasjonsvirksomheten i perioden 1999-2001

Forskjellige former for informasjon er nødvendig for utvikling og introduksjon av nye produkter og prosesser. Vi er interessert i å vite mer om hvor denne informasjonen kommer fra. Oppgi betydningen av følgende kilder til foretakets innovasjonsaktiviteter i perioden 1999 - 2001.

Informasjonskilder/idégivere	Viktighet (hvis brukt)				Ikke brukt
		Høy	Middels	Lav	
Interne kilder	Innen foretaket	☐	☐	☐	☐
	Andre foretak i samme konsern	☐	☐	☐	☐
Markedet	Leverandører av utstyr, materiell, komponenter eller dataprogram	☐	☐	☐	☐
	Klienter, kunder	☐	☐	☐	☐
	Konkurrenter	☐	☐	☐	☐
	Konsulenter, konsulentforetak	☐	☐	☐	☐
	Kommersielle laboratorier /FoU-foretak	☐	☐	☐	☐
Institusjonelle kilder	Universiteter eller høyskoler	☐	☐	☐	☐
	Offentlige eller private forskningsinstitutter	☐	☐	☐	☐
Andre kilder	Faglige konferanser, møter, tidsskrifter/journaler	☐	☐	☐	☐
	Messer, utstillinger	☐	☐	☐	☐

C.8 Innovasjonssamarbeid i perioden 1999-2001

Med innovasjonssamarbeid menes aktiv deltaking i felles FoU og andre innovasjonsaktiviteter med andre organisasjoner (enten andre foretak eller ikke-kommersielle institusjoner). Dette betyr ikke nødvendigvis at begge parter oppnår umiddelbar økonomisk gevinst fra samarbeidet. Rent kontraktarbeid uten aktivt samarbeid fra begge parter omfattes ikke.

C.8.1 Hadde foretaket innovasjonssamarbeid med andre foretak eller institusjoner i perioden 1999-2001?

Ja

Nei → Gå til spørsmål C.9

C.8.2 Vennligst kryss av for samarbeidspartner og lokalisering av denne

Flere svaralternativer er mulig

Type samarbeidspartner	Norge	Norden	EU ^a / EFTA ^b	EU søker- land ^c	USA	Japan	Andre
Andre foretak i samme konsern	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Leverandører av utstyr, materiell, komponenter eller dataprogram	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Klienter, kunder	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Konkurrenter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Konsulenter, konsulentforetak	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kommersielle laboratorier /FoU-foretak	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Universiteter eller høyskoler	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Offentlige eller private forskningsinstitutter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

^aEU-land utenom Norden (Belgia, Tyskland, Hellas, Spania, Frankrike, Irland, Italia, Luxembourg, Nederland, Østerrike, Portugal, and Storbritannia)

^bEFTA-land utenom Norden (Lichtenstein, Sveits)

^cEU-søkerland (Bulgaria, Kypros, Tsjekkia, Estland, Ungarn, Latvia, Litauen, Malta, Polen, Romania, Slovakia, Slovenia og Tyrkia)

C.8.3 Oppgi viktigheten av innovasjonssamarbeidet for foretaket

Type samarbeidspartner	Høy	Middels	Lav	Ingen partner
Andre foretak i samme konsern	☐	☐	☐	☐
Leverandører av utstyr, materiell, komponenter eller dataprogram	☐	☐	☐	☐
Klienter, kunder	☐	☐	☐	☐
Konkurrenter	☐	☐	☐	☐
Konsulenter, konsulentforetak	☐	☐	☐	☐
Kommersielle laboratorier /FoU-foretak	☐	☐	☐	☐
Universiteter eller høyskoler	☐	☐	☐	☐
Offentlige eller private forskningsinstitutter	☐	☐	☐	☐

C.9 Hindringer for innovasjonsvirksomhet

For foretak med innovasjon:

C.9.1.a Var noe av foretakets innovasjonsvirksomhet i perioden 1999-2001:

	Ja	Nei
→ alvorlig forsinket?	☐	☐
→ planlagt, men forhindret fra å starte?	☐	☐
→ hemmet/hindret av andre årsaker?	☐	☐

⊥

Gå til spørsmål C 9.2

Fravær av innovasjonsvirksomhet

For foretak uten innovasjon:

C.9.1.b Var noen av følgende forhold årsak til at foretaket ikke hadde noen innovasjonsvirksomhet i perioden 1999-2001:

	Ja	Nei
→ ikke behov pga. tidligere innovasjoner?	☐	☐
→ ikke behov pga. markedsforholdene?	☐	☐
→ andre faktorer som hindret innovasjon?	☐	☐

⊥

Faktorer som begrenset innovasjonsvirksomheten

C.9.2 Hvis foretaket erfarte hemmende faktorer for innovasjonsaktivitet i perioden 1999-2001, oppgi graden av viktighet for de relevante faktorene (flere enn én faktor kan krysses av).

Hemmende faktorer

		Grad av viktighet			Ikke relevant
		Høy	Middels	Lav	
Økono- miske faktorer	For stor økonomisk risiko	☐	☐	☐	☐
	For høye innovasjonskostnader	☐	☐	☐	☐
	Mangel på passende finansieringsmuligheter	☐	☐	☐	☐
Interne faktorer	Organisatoriske forhold (stivheter) innen foretaket	☐	☐	☐	☐
	Problemer med å holde på eller rekruttere kvalifisert personell.....	☐	☐	☐	☐
	Mangel på teknologisk informasjon	☐	☐	☐	☐
Andre faktorer	Mangel på markedsinformasjon	☐	☐	☐	☐
	For strenge forskrifter eller standarder	☐	☐	☐	☐
	Mangel på interesse blant kunder for nye varer og tjenester	☐	☐	☐	☐

⊥

⊥

⊥

C.10 Patenter og andre beskyttelsesmetoder

C.10.1a Søkte foretaket, eller konsernet som foretaket tilhører, i perioden 1999-2001 om minst en patent for å beskytte oppfinnelser eller innovasjoner utviklet av foretaket?

Ja

⊥

Nei

C.10.1b Hadde foretaket, eller konsernet som foretaket tilhører, noen gyldige patenter ved utgangen av 2001 for å beskytte oppfinnelser eller innovasjoner utviklet av foretaket?

Ja

⊥

Nei

C.10.1c Hvor stor andel av foretakets omsetning i 2001 var dekket av patentsøknader eller gyldige patenter (ved utgangen av 2001) eid av foretaket eller konsernet som foretaket tilhører?

Andel av omsetning i 2001 % Ikke mulig å oppgi

C.10.2 Gjorde foretaket, eller konsernet som foretaket tilhører, i perioden 1999-2001 bruk av andre metoder for å beskytte oppfinnelser eller innovasjoner utviklet av foretaket?

		Ja	Nei	
Formelle metoder	Mønsterbeskyttelse	☐	☐	⊥
	Varemerke	☐	☐	
	Opphavsrett (copyright)	☐	☐	
Strategiske metoder	Hemmeligholdelse	☐	☐	
	Kompleks utforming/design	☐	☐	
	Tidsforsprang på konkurrentene	☐	☐	

C.11 Andre viktige strategiske og organisatoriske endringer i foretaket

Denne undersøkelsen har til nå bare omhandlet nye og vesentlig forbedrede produkter (varer og tjenester) og prosesser. Dette spørsmålet omhandler andre kreative forbedringer som kan ha blitt foretatt av foretaket.

C.11 Gjennomførte foretaket i perioden 1999-2001 noen av følgende aktiviteter:

		Ja	Nei
Strategi	Gjennomføring av ny eller vesentlig endret strategi for foretaket ...	☐	☐
Ledelse	Gjennomføring av nye eller vesentlig endrede ledelsesteknikker innen foretaket	☐	☐
Organisasjon	Gjennomføring av nye eller vesentlig endrede organisasjonsmessige strukturer	☐	☐
Marked	Vesentlig endring av foretakets markedskonsept/-strategi	☐	☐
Estetiske endringer (eller andre subjektive endringer)	Vesentlige estetiske endringer i utseende eller utforming eller andre subjektive endringer i minst ett av foretakets produkter	☐	☐

⊥

⊥

R&D and Innovation survey 2001

Appendix A

Deadline: 10 May 2002

FNR NACE

For SSB:

NAME OF ENTERPRISE

ADDRESS

POSTAL CODE

Important: It is important that the filling in is made correctly since the form will be read optically. **Use blue or black pen.** Use A4 or A5 envelope by return of the questionnaire.

Mark like this: and not like this:

Write numbers like this:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

The R&D and Innovation Survey 2001 collects information on research and development in specific and in more general information on new or significantly improved products or processes and related activities not necessary related to R&D. For this reason the questionnaire is divided into three main parts:

- Part A: Background information about the enterprise
- Part B: Research and development (R&D)
- Part C: Innovation (introduction of new products or processes)

The survey covers enterprises in manufacturing and service industries during the period 1999-2001.

In order to be able to compare enterprises with and without innovative activities, we request all enterprises to respond to all questions, unless otherwise instructed.

If you have any questions or doubts concerning this questionnaire please contact:

- Geir Petterson (tlf. 21 09 47 59, e-post: gep@ssb.no)
- Frants Gundersen (tlf. 21 09 44 23, e-post :fgu@ssb.no)
- Frank Foyn (tlf. 21 09 46 88, e-post: frf@ssb.no)

Contact person for Statistics Norway:

Name of respondent _____

Job title _____

Phone _____

Fax _____

E-mail _____

Signature _____

Part A

Background information about the enterprise

An enterprise is defined as the smallest combination of legal units that is an organisational unit producing goods or services. An enterprise carries out one or more activities at one or more locations. An enterprise may be a sole legal unit. The enterprise to be reported is specified on the front page of the questionnaire. Only units located in Norway shall be included in this report.

A.1 Is the enterprise part of an enterprise group? (Enterprise group consists of a mother company and at least one daughter company; the mother company controls the daughter company by share of ownership)

Yes → What is the country of head office of the group? _____

No ⊥

A.2 Did any of the following significant changes occur to your enterprise during the period 1999-2001?

	Yes	No
Your enterprise was established.....	☐	☐
Turnover increased by 10 % or more due to merger with another enterprise or part of it	☐	☐
Turnover decreased by 10 % or more due to sale or closure of part of the enterprise	☐	☐

A.3 Please indicate what is the average lifetime of your enterprise's most important product (good or service) before it is replaced or being significantly modified:

Less than 1 year 1-3 years 4-6 år years 7-9 years More than 9 years Impossible to answer

A.4 What is your enterprise's most significant market *Please tick the most appropriate alternative*

Local/ regional in Norway (within a distance of around 50 km)

Local/ regional within our neighbouring countries Sweden, Finland and Russia (within a distance of around 50 km) ⊥

Rest of Norway (with a distance of more than 50 km).....

International (with a distance of more than 50 km).....

A.5 Total turnover ¹ market sales of goods and services. Including export except VAT (in 1000 NOK)

In year 1999	In year 2001
<input style="width: 100%; height: 20px;" type="text"/>	<input style="width: 100%; height: 20px;" type="text"/>

⊥

A.6 Exports of goods and services (in 1000 NOK)

In year 1999	In year 2001
<input style="width: 100%; height: 20px;" type="text"/>	<input style="width: 100%; height: 20px;" type="text"/>

A.7 Gross investment in tangible goods² (in 1000 NOK)

In year 1999	In year 2001
<input style="width: 100%; height: 20px;" type="text"/>	<input style="width: 100%; height: 20px;" type="text"/>

⊥

A.8 Number of employees³

In year 1999	In year 2001
<input style="width: 100%; height: 20px;" type="text"/>	<input style="width: 100%; height: 20px;" type="text"/>

A.8.1 Total number of employees

A.8.2 Of which: With Higher education (2 years or more)

¹For Credit institutions: Interests receivable and similar income; for Insurance services: Gross premiums written

²Acquisition, reduced by sales, of machinery and equipment, building and land

³Annual average. If not available, number of employees at the end of the year can be used

⊥

Part B

Research and Development (R&D)

This part of the survey deals with information on the enterprise's R&D activity. With R&D is meant all creative work undertaken within your enterprise on a systematic basis in order to increase the stock of knowledge, and the use of this stock of knowledge to devise new applications. It may be difficult to distinguish R&D activity from related activity. **The basic criterion is the presence of an appreciable element of novelty and the resolution of uncertainty.** For more information on R&D see Annex.

B.1a Did your enterprise engage in intramural R&D during 1999-2001?

Yes, continuously

Yes, occasionally

No

⊥

B.1b Did your enterprise acquire R&D from others during 1999-2001?

Yes

No

⊥

Enterprises without any R&D activity (i.e. answered No to each of questions B.1a and B.1b), should go Part C.

B.2a How many persons were involved in intramural R&D activities within your enterprise in 2001?

(encompass all R&D personnel directly involved in research and development, including administrative personnel, persons in supporting functions, both inside and outside your R&D department)

⊥

		Number of persons (in full time or part time post). Yearly average	Of which: women	R&D man-years (A man-year is the work of one person during the year. A full time employee working 50% on R&D has performed 0,5 R&D man-year.)
R&D personnel with higher education (bachelor or equivalent)	}	Cand. scient	<input style="width: 100%;" type="text"/>	<input style="width: 100%;" type="text"/>
	}	Other	<input style="width: 100%;" type="text"/>	<input style="width: 100%;" type="text"/>
Other R&D personnel		<input style="width: 100%;" type="text"/>	<input style="width: 100%;" type="text"/>	<input style="width: 100%;" type="text"/>
R&D personnel in total		<input style="width: 100%;" type="text"/>	<input style="width: 100%;" type="text"/>	<input style="width: 100%;" type="text"/>
Of which: R&D personnel with doctor grade		<input style="width: 100%;" type="text"/>	<input style="width: 100%;" type="text"/>	<input style="width: 100%;" type="text"/>

⊥

B.2b Estimate for R&D personnel and R&D man-years this year (2002)

	Number of persons	R&D man-years
R&D personnel in total	<input style="width: 100%;" type="text"/>	<input style="width: 100%;" type="text"/>

B.3a Specify the expenditures for intramural R&D within the enterprise in 2001. 1000 NOK.

⊥

Current costs to R&D:

- Compensation of employees
- Other current costs (without depreciation)
- Total intramural current costs*

Investment costs for R&D:

- Buildings
- Machinery and equipment
- Total investment costs (without depreciation)*

Total intramural R&D costs in 2001 (to be transferred to post 4.a in Part C)

B.3b Estimate total intramural R&D costs for this year (2002)

B.4 Specify the intramural R&D expenditure on product-/process related R&D and type of R&D. 2001. Percent

Product related	<input type="text"/>	%
Process related	<input type="text"/>	%
Total	1 0 0	%
Basic research	<input type="text"/>	%
Applied research	<input type="text"/>	%
Experimental development	<input type="text"/>	%
Total	1 0 0	%

⊥

B.5 Specify the intramural R&D expenditure on the following fields (primary objective)

Offshore technology	<input type="text"/>	%
Energy distribution/ - use	<input type="text"/>	%
Biotechnology	<input type="text"/>	%
Marine research (incl. marine biotechnology)	<input type="text"/>	%
Material technology	<input type="text"/>	%
Information- and communication technology (ICT)	<input type="text"/>	%
Pharmacy	<input type="text"/>	%
Environmental technology [⊥]	<input type="text"/>	%
Other fields, specify	<input type="text"/>	%
Total	1 0 0	%

B.6 Funding of intramural R&D in 2001. 1000 NOK.

Specify how total intramural R&D costs, specified in post B.3a, are funded. Sale of R&D services, also to other units in the enterprise group, shall be grouped on Own sources.

	Yes	No	If yes, specify amount
Own funding:			
Own sources (sales, new equity)	☐	☐	<input type="text"/>
- Of which: Venture capital	☐	☐	<input type="text"/>
Loan from financial institutions	☐	☐	<input type="text"/>
External private funding:			
Norwegian enterprises in the same enterprise group ..	☐	☐	<input type="text"/>
Foreign enterprises in the same enterprise group	☐	☐	<input type="text"/>
Oil companies	☐	☐	<input type="text"/>
Other Norwegian enterprises/ institutions	☐	☐	<input type="text"/>
Other foreign enterprises/ institutions	☐	☐	<input type="text"/>
Public funding:			
The Norwegian Research Council	☐	☐	<input type="text"/>
- Of which: FUNN	☐	☐	<input type="text"/>
Support from SND	☐	☐	<input type="text"/>
Ministries, directorates counties, municipalities or others, specify:	☐	☐	<input type="text"/>
Funding from EU-institutions	☐	☐	<input type="text"/>
Other foreign funding	☐	☐	<input type="text"/>
Total funding	☐	☐	<input type="text"/>

⊥

⊥

⊥

Part C

Innovation

This part of the survey deals with innovation. This encompasses R&D, but also other activity. Both enterprises with and without R&D shall respond on this part of the survey

An innovation, as defined in this survey, is a new or significantly improved product (good or service) introduced to the market or the introduction within your enterprise of a new or significantly improved process. The innovation is based on the results of new technological developments, new combinations of existing technology or utilisation of other knowledge acquired by your enterprise.

C.1 Product innovation

Product innovation is a good or service, which is either new or significantly improved with respect to its fundamental characteristics, technical specifications, incorporated software or other immaterial components, intended uses, or user friendliness.

The innovation should be new to your enterprise; it has not necessarily to be new to the market. It does not matter whether the innovation was developed by your enterprise or by another enterprise. Changes of a solely aesthetically nature, and purely selling of innovations wholly produced and developed by other enterprises, shall not be included.

For examples of innovations see Annex.

C.1.1 During the period 1999-2001, did your enterprise introduce onto the market any new or significantly improved products (goods or services) for your enterprise?

Yes → **Who developed these products?** Please tick the most appropriate alternative

Mainly your enterprise or enterprise group

Your enterprise in co-operation with other enterprises or institutions

Mainly other enterprises or institutions

No → go to question C.2

C.1.2 Please give a short description of what is new or significantly improved with your most important product (good or service) innovation.

C.1.3 Please estimate how your turnover⁴ in 2001 was distributed between

- New or significantly improved products (goods or services) introduced during the period 1999-2001 %
- Unchanged or only marginally modified products (goods or services) during the period 1999-2001⁵ . %

Total turnover in 2001 1 0 0 %

C.1.4 During the period 1999-2001, did your enterprise introduce new or significantly improved products (goods or services) not only new for your enterprise, but also new for your enterprise's market?

Yes → Please estimate the contribution of these products in total turnover⁶ in 2001: %

No

⁴For Credit institutions: Interests receivable and similar income; for Insurance services: Gross premiums written

⁵Products wholly developed and produced by others shall be included here

C.2 Process innovation

Process innovation includes new or significantly improved production technology, new and significantly improved methods of supplying services and of delivering products. The outcome should be significant with respect to the level of output, quality of products (goods/services) or costs of production and distribution.

The innovation should be new to your enterprise; your enterprise has not necessarily to be the first to introduce this process. It does not matter whether the innovation was developed by your enterprise or by another enterprise. Purely organisational or managerial changes shall not be included.

For examples of innovations see Annex.

C.2.1 During the period 1999-2001, has your enterprise introduced any new or significantly improved production processes including methods of supplying services and ways of delivering products?

Yes → **Who developed these processes?** Please tick the most appropriate alternative

Mainly your enterprise or enterprise group

Your enterprise in co-operation with other enterprises or institutions

Mainly other enterprises or institutions

No → go to question C.3

C.2.2 Please give a short description of what is new or significantly improved with your most important process innovation.

C.3 Not yet completed or abandoned innovation activities

C.3.1 By the end of 2001, did your enterprise have any ongoing activities to develop or introduce new or significantly improved products (goods or services) or processes that were not yet completed, including any R&D activity?

Yes

No

C.3.2 During the period 1999-2001, did your enterprise have any activities to develop or introduce new or significantly improved products (goods or services) or processes that were abandoned, including any R&D activity?

Yes

No

Enterprises with no recent innovation activity, incl. R&D (i.e. answered No to each of questions B.1a, B.1b, C.1.1, C.2.1, C.3.1 or C.3.2), should now go question C.9.1b.

C.4 Innovation activity and expenditure in 2001

C.4 Did your enterprise engage in the following innovation activities in 2001?

Please tick "yes" for the following innovation activities if applied by your enterprise in 2001 by implementing new or significantly improved products (goods/ services) or processes based on science, technology or other knowledge areas. Subsequently, give an estimate of the related expenditures in 2001, including not yet completed or abandoned innovation activities. Tick "no" for activities not undertaken in 2001.

		Ja	Nei	If yes
				Please estimate innovative expenditure in 2001, incl. personnel and related investment expenditures (no depreciation) - 1000 NOK
⊥				
R&D Expenditure (from part B):				
a) Intramural research & experimental development (R&D) (to be transferred from B.3a)	All creative work undertaken within your enterprise on a systematic basis in order to increase the stock of knowledge, and the use of this stock of knowledge to devise new applications, such as new and improved products (goods/ services) and processes (including software research)	☐	☐	<input style="width: 100px; height: 20px;" type="text"/>
b) Acquisition of R&D (extramural R&D) (to be transferred from B.7)	Same activities as above, but performed by other companies (including other enterprises within the group) or other public or private research organisations	☐	☐	<input style="width: 100px; height: 20px;" type="text"/>
Other expenditure than R&D:				
⊥				
c) Acquisition of machinery and equipment	Advanced machinery, computer hardware specifically purchased to implement new or significantly improved products (goods/services) and/or processes (except R&D)	☐	☐	<input style="width: 100px; height: 20px;" type="text"/>
d) Acquisition of other external knowledge	Purchase of rights to use patents and non-patented inventions, licenses, know-how, trademarks, software and other types of knowledge from others for use in your enterprise's innovations (except R&D)	☐	☐	<input style="width: 100px; height: 20px;" type="text"/>
e) Training	Internal or external training for your personnel directly aimed at the development and/or introduction of innovations (except R&D)	☐	☐	<input style="width: 100px; height: 20px;" type="text"/>
f) Market introduction of innovations	Internal or external marketing activities directly aimed at the market introduction of your enterprise's new or significantly improved products (goods/services), (may include preliminary market research, market tests and launch advertising, but exclude the building of distribution networks to market innovations)	☐	☐	<input style="width: 100px; height: 20px;" type="text"/>
g) Design, other preparations for production/deliveries	Procedures and technical preparations to realise the actual implementation of products (goods/services) and process innovations not covered elsewhere	☐	☐	<input style="width: 100px; height: 20px;" type="text"/>
⊥	Total innovation expenditure in 2001			(in 1000 NOK) <input style="width: 100px; height: 20px;" type="text"/>
⊥				
⊥				

C.5 Effects of innovation during 1999-2001

The result of innovation activity may have different effects for your enterprise. For the various alternatives, please indicate the degree of impact at the end of 2001 by innovation activity undertaken by your enterprise during the period 1999-2001.

		Degree of impact			Not relevant
		High	Medium	LOW	
Product-oriented effects	Increased range of goods or services	☐	☐	☐	☐
	Increased market or market share	☐	☐	☐	☐
	Improved quality in goods or services	☐	☐	☐	☐
Process-oriented effects	Improved production flexibility	☐	☐	☐	☐
	Increased production capacity	☐	☐	☐	☐
	Reduced labour costs per produced unit	☐	☐	☐	☐
	Reduced materials and energy per produced unit	☐	☐	☐	☐
Other effects	Improved environmental impact or health and safety aspects ..	☐	☐	☐	☐
	Met regulations or standards	☐	☐	☐	☐

C.6 Public funding of innovation

Public funding includes financial support in terms of grants and loans, including a subsidy element, and loan guarantees. Ordinary payments for orders of public customers shall not be included.

C.6.1 Did your enterprise receive any public financial support for innovation activities during the period 1999-2001?

From:

	Yes	No
Local or regional authorities (counties, municipalities)	☐	☐
Central government (ministries, directorates, Norwegian Research Council, SND)	☐	☐
The European Union (EU institutions)	☐	☐

C.6.2 Has your enterprise received funding from the EU's 4th (1994-98) or 5th (1998-2002) Framework Programmes for RTD?

Yes

No

C.7 Sources of information for innovation during the period 1999-2001

The main sources of information needed for suggesting new innovation projects or contributing to the implementation of existing projects are asked in this question. Please indicate the degree of importance attached to various alternative information sources

INFORMATION SOURCE	Importance (if used)	Importance (if used)			Not used
		High	Medium	Low	
Internal sources	Within the enterprise	☐	☐	☐	☐
	Other enterprises within the enterprise group	☐	☐	☐	☐
Market sources	Suppliers of equipment, materials, components or software	☐	☐	☐	☐
	Clients or customers	☐	☐	☐	☐
	Competitors	☐	☐	☐	☐
	Consultants	☐	☐	☐	☐
	Commercial laboratories /R&D enterprises	☐	☐	☐	☐
Institutional sources	Universities or other higher education institutes	☐	☐	☐	☐
	Government or private non-profit research institutes	☐	☐	☐	☐
Other sources	Professional conferences, meetings, journals	☐	☐	☐	☐
	Fairs, exhibitions	☐	☐	☐	☐

C.8 Innovation co-operation during the period 1999-2001

Innovation co-operation means active participation in joint R&D and other innovation projects with other organisations (either other enterprises or non-commercial institutions). It does not necessarily imply that both partners derive immediate commercial benefit from the venture. Pure contracting out of work, where there is no active collaboration, is not regarded as co-operation.

C.8.1 Did your enterprise have any co-operation arrangements on innovation activities with other enterprises or institutions during 1999-2001?

Yes

⊥

No → go to question C.9

C.8.2 Please indicate the type of organisation and location Multiple answers possible

⊥

Type of partner	Norway	Nordic countries	EU ^a / EFTA ^b	EU- CC ^c	US	Japan	Other
Other enterprises within your enterprise group	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Suppliers of equipment, materials, components or software	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Clients or customers	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Competitors and other firms from the same industry	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Consultants	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Commercial laboratories /R&D enterprises	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Commercial laboratories /R&D enterprises	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Government or private non-profit research institutes	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

^aEuropean Union countries, except Nordic countries (Belgium, Germany, Greece, Spain, France, Ireland, Italy, Luxembourg, Netherlands, Austria, Portugal, and the United Kingdom)

^bEuropean Free Trade Association countries except Nordic countries (Liechtenstein, Switzerland)

^cEU Candidate Countries (Bulgaria, Cyprus, Czech Republic, Estonia, Hungary, Latvia, Lithuania, Malta, Poland, Romania, Slovak Republic, Slovenia Republic and Turkey)

⊥

C.8.3 Please indicate the importance of your partners

Type of organisation partner	High	Medium	LOW	No partner
Other enterprises within your enterprise group	☐	☐	☐	☐
Suppliers of equipment, materials, components or software	☐	☐	☐	☐
Clients or customers	☐	☐	☐	☐
Competitors and other firms from the same industry	☐	☐	☐	☐
Consultants	☐	☐	☐	☐
Commercial laboratories /R&D enterprises	☐	☐	☐	☐
Universities or other higher education institutes	☐	☐	☐	☐
Government or private non-profit research institutes	☐	☐	☐	☐

⊥

⊥

C.9 Hampered innovation activity

For enterprises with innovation:

C.9.1.a During the period 1999-2001 was any of your innovation activity:

	Yes	No
→ seriously delayed?	☐	☐
→ prevented to be started?	☐	☐
→ burdened/cumbered with other serious problems?	☐	☐

⊥

Go to question C 9.2

Absence of innovation activity

For enterprises without innovation:

C.9.1.b During the period 1999-2001 were any of the following reasons relevant for your firm not having any innovation activity at all:

	Yes	No
→ no need due to prior innovations?	☐	☐
→ no need due to market conditions?	☐	☐
→ factors impeding innovation?	☐	☐

⊥

Factors hampering innovation activity

C.9.2 If your enterprise experienced any hampering factors during the period 1999-2001, please grade the importance of the relevant factors (you may tick more than one factor if necessary).

HAMPERING FACTORS

		Degree of importance			
		High	Medium	Low	Not relevant
Economic factors	Excessive perceived economic risks	☐	☐	☐	☐
	Innovation costs too high	☐	☐	☐	☐
	Lack of appropriate sources of finance	☐	☐	☐	☐
Internal factors	Organisational rigidities within the enterprise	☐	☐	☐	☐
	Problems to keep or recruit qualified personnel	☐	☐	☐	☐
	Lack of information on technology	☐	☐	☐	☐
	Lack of information on markets	☐	☐	☐	☐
Other factors	Insufficient flexibility of regulations or standards	☐	☐	☐	☐
	Lack of customer responsiveness to new goods or services	☐	☐	☐	☐

⊥

⊥

⊥

C.10 Patents and other protection methods

C.10.1a During the period 1999-2001, did your enterprise, or enterprise group, apply for at least one patent to protect inventions or innovations developed by your enterprise?

Yes

⊥

No

C.10.1b Did your enterprise, or enterprise group, have any valid patents at the end of 2001 protecting inventions or innovations developed by your enterprise?

Yes

⊥

No

C.10.1c What percentage of your turnover in 2001 was covered by patent applications or patents valid at the end of 2001 owned by your enterprise or enterprise group?

Share of turnover in 2001 % Impossible to answer

C.10.2 During the period 1999-2001, did your enterprise, or enterprise group, make use of any of these other methods to protect inventions or innovations developed in your enterprise?

		Yes	No	
Formal methods	Registration of design patterns	☐	☐	⊥
	Trademarks	☐	☐	
	Copyright	☐	☐	
Strategic methods	Secrecy	☐	☐	
	Complexity of design	☐	☐	
	Lead-time advantage on competitors	☐	☐	

C.11 Other important strategical and organisational changes in your enterprise

This survey has so far only dealt with new and significantly improved products (goods and services) and processes. This final question refers to other creative improvements that might have been undertaken by your enterprise.

C.11 Did your enterprise during the period 1999-2001 undertake any of the following activities:

		Yes	No
Strategy	Implementation of new or significantly changed corporate strategies	☐	☐
Management	Implementation of advanced management techniques within your enterprise	☐	☐
Organisation	Implementation of new or significantly changed organizational structures	☐	☐
Marketing	Changing significantly your enterprise's marketing concepts/ strategies	☐	☐
Aesthetic change (or other subjective changes)	Significant changes in the aesthetic appearance or design or other subjective changes in at least one of your products	☐	☐

Hva menes med innovasjon?

Innovasjon, slik det var definert i Innovasjonsundersøkelsen 2001:

1. Produktinnovasjoner.

Produktet (varen eller tjenesten) skal ha følgende egenskaper:

- ny teknologi gir produktet bedre egenskaper og bedre utnyttelse av varen eller tjenesten
- vare- eller tjenestespekteret utvides

2. Prosessinnovasjoner

Prosessen i seg selv skal ha følgende egenskaper

- mer automatisert eller integrert prosess
- større fleksibilitet oppnås
- forbedret kvalitet
- forbedret sikkerhet eller miljø
- ISO-sertifisering er bare betraktet som innovasjon når den er direkte knyttet til introduksjon av nye eller forbedrede prosesser.

logistikk og kontroll skal ha en eller flere av følgende egenskaper

- ny teknologi resulterer i mer effektiv planlegging og kjøreruter (routing)
- bedre fleksibilitet i distribusjon
- forbedret lagerkontroll

Sektorvise eksempler på innovasjon:

Industri

- Produktorienterte innovasjoner

- introduksjon av økologiske produkter i vare-spekteret
- livstidsgaranti på nye eller brukte produkter
- endring av materialet i varer, f.eks. "pustende" tekstiler
- vanntette klær
- introduksjon av elektroniske kontantkort
- bruk av telematikk i motorkjøretøyer
- mindre forurensende motorkjøretøyer
- elektroniske stabiliseringsprogram i motorkjøretøyer
- ny type papir for visse skrivere
- ny type skipspropeller
- gass-isolerte høyspenningslinjer (?)
- fjernstyrt vedlikehold
- keramiske mikrobølger og overflatefilter (surface wave filters?) for mobilkommunikasjon

Navneendring eller ompakking av eksisterende varer for et annet marked betraktes ikke som innovasjon.

- Prosessorienterte innovasjoner

- digitalisering av trykkeprosesser

- ny type knivbladssystem for produksjon av vedflis
- ny type enhet/system for fjerning av vann
- sensor-baserte målinger av utslippspartikler
- automatisering av lakkeringsprosess
- nye prosesser i syreproduksjon basert på ulike råvarer
- nytt CAD-system
- elektroniske klareringssystemer
- nye informasjonssystemer for distribusjon
- integrerte dataproseseringssystemer
- introduksjon av datastøttet metode for produktutvikling
- introduksjon av simulasjonsprogram for optimalisering av deler/komponenter
- bruk av e-handel i industrien
- oppretting av direkte tilbakemeldingskanal mellom kunde og produsent

Varehandel

- Produktorienterte innovasjoner

- introduksjon av økologiske produkter i vare-spekteret
- livstidsgaranti på nye eller brukte produkter
- ny type sertifiseringstjenester
- introduksjon av tilleggstjenester
 - kombinasjonsløsninger, f.eks. teknikk- og konsulenttjenester
 - testing, vurdering og sertifisering av tjenester
- introduksjon av kundekort-systemer
- rådgiving og bestilling på innkjøpstidspunktet
- leveringstjenester for kunder
- fjernstyrt vedlikehold
- salg via internet (e-handel); men bare informasjonsside uten on-line tjenester er ikke innovasjon
- elektronisk klareringssystemer
- direktesalg til forbruker

- Prosessorienterte innovasjoner

- utvikling og introduksjon av digitale formidlingskanaler
- bærbar PC for selgere for kundestøtte
- elektroniske klareringssystemer
- digital varemerking, f.eks. optiske strekkoder
- reorganisering av salgslokaler, om dette forenkler handel for kundene
- elektronisk faktura med mer vareinformasjon
- elektroniske kataloger, f.eks. CD-ROM
- selvbetjent bilverksted
- opplæring av kvalifisert personale for å gi spesiell rådgivning til kundene
- nye informasjonssystemer for distribusjon

- integrerte dataprosesseringssystemer
- oppretting av direkte tilbakemeldingskanal mellom kunde og produsent
- kundesenter for å betjene og ko-ordinere alle forespørsler fra kunder

Finansiell tjenesteyting

- Produktorienterte innovasjoner

- nye eller vesentlig endrede forsikringstjenester som f.eks.
 - introduksjon av nye livsforsikringskonsept
 - ny yrkesskadeforsikring
- introduksjon av nye finansielle plasseringsinstrument

- Proessorienterte innovasjoner

- nettbank
- kontrollmetoder via telefon
- ny eller forbedret programvare eller PC nettverk
- innføring av nye metoder for risikospredning
- optisk-elektronisk dokumentarkiv
- papirfritt kontor
- forbedret avregningssystem for premier
- introduksjon av nye metoder for vurdering

Andre tjenesteytende sektorer

- Produktorienterte innovasjoner

- billettautomater for elektroniske betalingskort
- fjernstyrt vedlikehold av programvare, fjernstyrt rådgivning
- nye metoder for statistisk analyse
- utvikling av fleksibel kundeprogramvare
- tjenestekontrakter innen miljø og energi
- tilbud av nye multimedia applikasjoner
- nye logistikkjenester
- telefonsvar
- ring-inn tjenester

- Proessorienterte innovasjoner

- elektronisk datautveksling
- CAD eller CAD planlegging
- nettbank
- kundespesifikt dataverktøy
- vesentlige forbedringer i datanettverk
- overvåkingssystem for nettverk
- bruk av termografi for evaluering av tekniske systemer
- navigasjonssystemer via satellitt
- introduksjon av gassdrevne busser
- introduksjon av busser med lav på- og avstigning

Examples of Innovation

Innovation, as defined in this survey, is assessed from the following viewpoints:

Product innovation (goods or services) with the following features:

the new technology leads to a better performance of the good or service
a broadening of the product or service range is accomplished
Examples are: change of materials in goods, introduction of ecological products in the range of goods, use of chipcard, clientcard systems, dial-in services, electronic banking and insurance, Web-related services and E-commerce (but only creating an information site without on-line services is not an innovation)

Process innovation:

the process itself with the following features:
processes become more automated or integrated
more flexibility is achieved
improvement of quality
improvement of safety or environment

Examples are: Order picking, tracking and tracing of shipments, connecting (data)communication and transport, barcode systems, optical processing of data, expert systems, software for integrating etc., use or development of software tools, first use of CAD/CAE. ISO-certification is only an innovation when it is directly related to the introduction of new or improved processes.

logistics and control with the following features:
the new technology leads to more efficient routing and planning
more flexibility in distribution

improvement of stock control
Examples are: information systems, ordering systems, minimisation systems for stocks, product interchange systems, transport-logistics, computer aided logistics.

More specific examples for Innovations by sector:

Manufacturing industry

- Product oriented

inclusion of ecological products in the range of goods
lifelong guarantee on new or used products
change of materials in goods, like "respiration-active"
textile material
watertight clothing
modules for life-science area, produced via bio-engineering
introduction of chipcard
usage of telematics in motor vehicles

pollutant-reduced motor vehicles (e.g. 3-litre car, natural gas driven busses)
electronic stabilisation program (ESP) with motor vehicles
new type of paper for specific printers
new types of propellers in ships
gas-insulated high-voltage lines
remote maintenance
microwave-ceramic and surface wave filters for mobile communication

Renaming or repacking of existing goods in order to reach another market is not an innovation.

- Process oriented

digitalisation of printing processes
new type of blade systems for production of wood chips
new type of unit for removal of water
sensor-based measuring of exhaust fumes particles
serial application of powder varnish/lacquer for metal varnishing
new processes in acid production based on different raw materials
electronic clearing systems
new CAD systems
new distribution information systems
interlinked data processing systems, computer network software
introduction of computer-assisted/based/aided methods for product development
introduction of finite-elements simulation programs for optimisation of component parts
usage of e-commerce in manufacturing (e.g. NetBank with personalised offers, e-shopping)
enabling of direct feedback channels customer – producer
internet based runtime tracing

Wholesale trade

- Product oriented

inclusion of ecological products in the range of goods
lifelong guarantee on new or used products
new kinds of certification services
inclusion of additional services
combined solutions "in one hand", e.g. technical and consulting services
testing, examination and certifying of services
introduction of clientcard systems
consulting and ordering at point of sale (PoS)
pick-up service for customers
remote maintenance
sale via Internet (e-commerce); but not only an information site without on-line service
electronic clearing systems
direct selling to final customer

- Process oriented

scanner cash boxes
 development and introduction of digital distribution channels
 laptops for sales persons as direct acquisition support
 electronic clearing systems
 digital product labelling, e.g. scanner bar codes
 reconstruction or reorganisation of sales rooms, if this enables easier shopping for customers
 receipts per PC which include more information on bills
 electronic catalogues, e.g. CD-ROM
 call-centre solutions
 own service workshop or garage
 training of skilled labour to offer specially trained consulting services to customers
 new CAD systems
 distribution information systems
 interlinked data processing systems, computer network software
 enabling of direct feedback channels customer – producer
 customer care centre to co-ordinate all customer requests

Financial Services**- Product oriented**

new or significantly improved insurance services
 introduction of modular life insurance concepts
 new occupational invalidity insurance
 introduction of asset based securities and cat-bonds
 introduction of central cards for direct clearing with hospitals

- Process oriented

online banking
 telephone controlling tools
 new or improved software or PC networks
 application of new methods of risk diversification
 opto-electronic document archiving
 paper free office
 improved premium clearing systems
 point of sale policing
 introduction of new rating or scoring methods

Other Services**- Product oriented**

ticket automates with EC cash or pay card
 remote maintenance of software, remote consulting
 new methods of statistical analysis
 development of flexible customer software
 contracting services in environmental and energy services
 supply of new multimedia applications
 new logistic services
 voice-response
 dial-in service

- Process oriented

electronic data interchange
 CAD or CAD projecting
 electronic banking
 case-tools for customer specific software
 computational document creation
 improvement of computer networks
 network monitoring systems
 call management systems
 application of thermographics to evaluate technical systems
 internet based runtime tracing
 satellite navigation systems
 new software tools for supply chain management
 introduction of natural gas driven buses
 introduction of buses with low floors

Tidligere utgitt på emneområdet

Previously issued on the subjects

Rapporter

Statistisk sentralbyrå (1995): *Innovasjon i norsk industri og oljeutvinning 1992*, Rapp. 95/7, Oslo-

Kongsvinger: Statistisk sentralbyrå.

Statistics Norway (1995): *Innovation in Norwegian Manufacturing and Oil Extraction in 1992*,

De sist utgitte publikasjonene i serien Norges offisielle statistikk

Recent publications in the series Official Statistics of Norway

- D 253 Svalbardstatistikk 2003 *Svalbard Statistics 2003*. 2003. 228s. 230 kr inkl. mva.
ISBN 82-537-6406-5
- D 254 Nasjonalregnskapsstatistikk 1995-2002. Institusjonelt sektorregnskap. 2003. 59s. 140 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6411-1
- D 255 National Accounts 1995-2002. Institutional Sector Accounts. 1995-2002. 2003. 61s. 140 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6414-6
- D 256 Avfallsregnskap for Norge 1993-2000.2003. 28s. 115 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6416-2
- D 257 Nasjonalregnskapsstatistikk 1995-2002. Produksjon, anvendelse og sysselsetting. 2003. 129s. 155 kr inkl.mva. ISBN 82-537-6418-9
- D 258 National Accounts 1995-2002. Production, Uses and Employment. 2003. 79s. 140 kr inkl.mva. ISBN 82-537-6420-0
- D 259 Fiskeoppdrett 2001 *Fish Farming 2001*. 2003. 76s. 140 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6422-7
- D 260 Konjunkturbarometer for industri og bergverk *Business Tendency Surcey - Manufacturing and Mining and Quarrying*. 2003. 63s. 140 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6435-9
- D 280 Varehandelsstatistikk 2001 *Wholesale and Retail Trade Statistics 2001*. 2003. 130s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6481-2
- D 281 Bygge- og anleggsstatistikk 2001 *Construction Statistics 2001*. 2003. 81s. 140 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6489-3
- D 284 Industristatistikk 2000. Næringstall. *Manufacturing Statistics 2000*. 2003. 125s.155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6506-1
- D 285 Lønnsstatistikk 2002 *Wage Statistics 2002*. 2003. 146s. 155 kr inkl.mva. ISBN 82-537-6523-1
- D 287 Inntektsstatistikk for personer og familier 2001 *Income Statistics for Persons and Families 2001* 2003. 124s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6535-5
- D 288 Skogstatistikk 2002 *Forestry Statistics 2002*. 2003. 61s. 140 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6536-3
- D 289 Kulturstatistikk 2002 *Culture Statistics 2002*. 2004. 132s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6544-4
- D 290 Fiskeristatistikk 2000-2001 *Fishery Statistics 2000-2001*. 2004. 106s. 190 kr inkl.mva. ISBN 82-537-6558-4
- D 291 Olje- og gassvirksomhet 1. kvartal 2003. Statistikk og analyse *Oil and Gas Activity 1st quarter 2003. Statistics and Analysis*. 2004. 100s. 155 kr inkl.mva. ISBN 82-537-6560-6
- D 292 Olje- og gassvirksomheten 2. kvartal 2003 *Oil and Gas Activity 2nd Quarter 2003. Statistics and Analysis*. 2004. 13s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6564-9
- D 293 Bøndernes inntekt og formue 2001. *The Farmers Income and Property 2001*. 2004. 46s. 115 kr inkl.mva. ISBN 82-537-6578-9
- D 294 Skattestatistikk for etterskuddspliktige 1993-2002 *Tax Statistics for Non-personal Taxpayers 1993-2002*. 2004. 41s. 115 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6584-3
- D 295 Olje- og gassvirksomhet 3. kvartal 2003. tatistikk og analyse *Oil and Gas Activity 3rd Quarter 2003.Statistics and Analysis*. 2004. 77s. 140 kr inkl mva. ISBN 82-537-6587-8
- D 296 Utenrikshandel 2002 *External Trade 2002*. 2004. 152s. 190 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6592-4
- D 297 Regnskapsstatistikk 2001. Aksjeselskaper *Account Statistics 2001. Joint-Stock Companies*. 2004. 61s. 140 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6595-9
- D 301 Forskning og utvikling i næringslivet 2001-2002 *Research and development in the Business Enterprise Sector 2001-2002*. 2004. 74s. 140 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6623-8
- D 302 Lakse- og sjøaurefiske 2003 *Salmon and Sea Trout Fisheries 2003*. 2004. 31s. 115 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6625-4
- D 303 Olje- og gassvirksomhet 4. kvartal 2003. Statistikk og analyse. *Oil and Gas Activity 4th Quarter2003. Statistics and Analysis*. 2004. 105s. 155 kr inkl.mva. ISBN 82-537-6627-0